

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЪДИЛИЩАТА ОТ

СТАРОЗАГОРСКИ СЪДЕБЕН РАЙОН

ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

Като орган на съдебната власт Окръжен съд Стара Загора осъществява правораздаване в съдебен район, включващ пет районни съдилища. Работата на съда през 2012г. беше насочена към постигането на справедлив, бърз и ефективен съдопроизводствен процес, основна предпоставка за повишаване нивото на общественото доверие към съдебната власт.

Правораздавателната работа през годината беше обусловена до голяма степен и от географските, демографските и икономическите характеристики на съдебния район. Той съвпада с административно – териториалните граници на Старозагорска област, която обхваща 11 общини. Заема площ от 5 151,1 км² и е 5-та по територия в страната. Населението ѝ възлиза на 333 265 души, като 70 % от населението на областта живее в 2-та най-големи града – [Стара Загора](#) и [Казанлък](#).

Динамиката на постъпилите, респективно свършили дела се предопределя от общата картина на един динамично развиващ регион, носещ разбира се и белезите на световната икономическа криза и следващите от нея усложнени отношения и плащания между търговските субекти.

Отчетният доклад за дейността на съдилищата от Старозагорски съдебен район през 2012г. е изготвен и съобразен с дадените указания на Комисията по правните въпроси към ВСС, относно обхвата и структурата за прилагане на Закона и дейността на съдилищата.

Основната част на доклада касае правораздавателната работа, отчетена отделно за наказателните, гражданските и търговските дела, като в рамките на тези раздели са изложени данните относно постъпили, разгледани и свършени производства, обособени като дела първа инстанция и въззивни дела.

През 2012г. в Старозагорски съдебен район са постъпили 23 871 бр. граждански, наказателни и изпълнителни дела. Увеличението в сравнение с 2011г. е с 3%, а спрямо 2010г. и 2009г. съответно с 5% и с 21%.

Брой постъпили дела в Старозагорски съдебен район

Съд	Брой постъп. дела през 2009 г.	Брой постъп. дела през 2010 г.	Брой постъп. дела през 2011 г.	Брой постъп. дела през 2012 г.	Промяна прямо 2011 г. в %
ОС Ст. Загора	2723	2662	2978	2808	-6%
Районни съдилища	15765	18895	18877	18990	+1%
Съдебно изпълнение	1302	1085	1348	2073	+54%
Общо:	19790	22642	23203	23871	+3%

Върховенството на закона като същностна цел на всяко правораздаване, се постига освен чрез законови и с организационни мерки, които адекватно да отговарят на съвременните обществени отношения, на обществените нужди и очаквания.

Върховенството на закона в съчетание със справедлив, бърз и ефективен съдопроизводствен процес, утвърждаване образа на ОС Стара Загора като стабилна, отговорна и високо професионална институция – това бяха приоритетите в работата на ОС Стара Загора през 2012г.

I. КАДРОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

1. Окръжен съд Стара Загора

1.1 Съдии и младши съдии

Към 31.12.2012г. по щат в ОС Стара Загора има 24 съдии, в т.ч. административен ръководител – председател, трима зам. административни ръководители и зам. председатели, 18 съдии и 2 младши съдии.

Тримата зам. председатели на съда ръководят, както следва: г-жа Даниела Телбизова – Гражданско отделение, г-н Димитър Христов – Търговско отделение и г-н Красимир Рачев – Наказателно отделение.

Правораздавателната дейност в съда през изтеклата 2012г. се осъществяваше успешно в постоянен, макар и намален съдийски състав.

Към 31.12.2012г. има една незаета щатна длъжност за съдия. В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №32/26.07.2012г., на основание чл.165, ал.1, т.1 ЗСВ, беше освободен от заеманата длъжност “съдия” в ОС Стара Загора Стефан Дечков Саранеделчев поради навърпване на 65 – годишна възраст, считано от 01.09.2012г.

Със Заповед №228/20.04.2011г. на Председателя на ОС Стара Загора, на основание чл.240, ал.3 ЗСВ, считано от 15.09.2011г. до 16.06.2012г. бяха

командировани в РС Стара Загора младшите съдии Дарина Стоянова и Женья Иванова. В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №23/07.06.2012г. и Предложение на Председателя на ОС Стара Загора, на основание чл.240, ал.2 ЗСВ, беше продължен със шест месеца срока на назначаването на Дарина Крумова Стоянова като младши съдия в ОС Стара Загора от 16.06.2012г. до 16.12.2012г. Считано от 17.12.2012г. същата беше назначена на длъжност “съдия” в РС Стара Загора.

В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №48/08.11.2012г. и Предложение на Председателя на ОС Стара Загора беше повишена Анна Трифонова, съдия в ОС Стара Загора, в ранг и заплата “съдия в ВКС и ВАС”.

В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №38/27.09.2012г. и Предложение на Председателя на ОС Стара Загора беше повишен Трифон Минчев, съдия в ОС Стара Загора, в ранг и заплата “съдия в АС”.

В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №37/20.09.2012г. и Предложение на Председателя на ОС Стара Загора беше поощрен Стефан Дечков Саранеделчев, съдия в ОС Стара Загора, с отличие “личен почетен знак: първа степен – златен” и парична награда в размер на основното му месечно възнаграждение, поради навърпване на 65 – годишна възраст.

В изпълнение на решение на ВСС по Протокол №44/18.10.2012г. и Предложение на Председателя на ОС Стара Загора беше поощрена Румяна Тихолова Шмилева, съдия в ОС Стара Загора, с отличие “личен почетен знак: втора степен – сребърен”.

1.2 Съдебни служители

Към 31.12.2012г. числеността на съдебните служители в ОС Стара Загора е 51 щатни длъжности, включително и 2 бр. съдебни помощници.

През изминалата година не настъпиха съществени промени в състава на съдебните служители. Постигна се оптимизиране работата на съдебната администрация. До известна степен бе увеличено натоварването в наказателно деловодство, което продължи да работи и през 2012г. с трима деловодители.

Със Заповед №182/30.03.2012г. на Председателя на ОС Стара Загора бе назначена Йоана Йорданова Караиванова – Добрева на освободената щатна длъжност “Съдебен архивар”, считано от 02.04.2012г.

Със Заповед №238/26.04.2012г. на Председателя на ОС Стара Загора бе назначена Антонина Дикова Динева – Николова на длъжността “Съдебен секретар”, считано от 02.05.2012г. до завръщане на титуляра Диана Русева Донева.

На основание чл. 208 и следващите от Правилника за администрацията в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища /ПАРОАВАС/, през 2012г. бе извършена атестация на всички съдебни служители. По този начин бяха стимулирани онези съдебни служители, които срочно и качествено изпълняват служебните си задължения и спазват трудовата дисциплина.

2. Предложения за промени в щата

2.1 Окръжен съд Стара Загора

В настоящия момент по щат в Окръжен съд Стара Загора има 24 съдии, в т.ч. Административен ръководител – Председател, трима заместник административни ръководители и заместник председатели, 18 съдии и 2 младши съдии. Анализ на статистическите данни за натовареността на съдилищата в Република България, публикувани в интернет страницата на ВСС, дава основание да се направи извода, че показателите на ОС Стара Загора по отношение брой дела за разглеждане, респективно брой свършени дела, са **неизменно над средните за страната**.

ВСС прави обобщен и подробен анализ на дейността на всички окръжни съдилища в Р. България за всяко полугодие на годината. Анализирайки данните от първото шестмесечие на 2012г. е видно, че показателите на ОС Стара Загора са над средните за страната. В момента на изготвяне на годишните доклади, ВСС не е готов с обобщени данни за цялата 2012г., но предвид темповете на постъпление и приключване на делата се очакват подобни резултати.

“Натовареност по щат” и “Действителна натовареност” в Р. България и ОС Стара Загора към 01.07.2012г.

ОС Стара Загора	Натовареност по щат към 01.07.2012 г.		Действителна натовареност към 01.07.2012 г.	
Р. България	Бр. дела за разглеждане	Бр свършени дела	Бр. дела за разглеждане	Бр. свършени дела
ОС Стара Загора	14.47	10.08	16.28	11.34
Р. България	10.22	7.87	12.63	9.78

Показателите на ОС Стара Загора са много близки до тези на най – натоварените съдилища в България /ОС Варна – 16.65, ОС Пловдив – 15.00 и ОС Стара Загора – 14.47/ и значително над средните за страната /10.22/ – данните

са за натовареността по щат на ОС Стара Загора относно броя дела за разглеждане .

През изминалата 2012г. по – осезателен ръст в постъплението в ОС Стара Загора бележат единствено **търговските дела** /2012г. – 916 бр., 2011г. – 823 бр., 2010г. – 695 бр., 2009г. – 755 бр./.

Някои не особено удачни законодателни решения и промени в ГПК доведоха и до спорове, и до проблеми в правораздаването, и до допълнително натоварване на съдиите, разглеждащи граждански и търговски дела.

Препорачително е системата за оценка на натовареността да отчита всички дейности, свързани с процеса на правораздаване, а не само крайния съдебен акт /например разпределяне на делата, спиране или прекратяване на производства, подготовка на магистрата по делото, брой разпитани страни, свидетели, брой постановени решения и определения по едно дело, например при производствата по несъстоятелност и т.н./.

Въпреки констатираното натоварване на магистратите **на този етап не е необходимо щатът на съдиите и съдебните служители да се коригира**, още повече като се оценят и възможностите на бюджета на съдебната власт. Чрез разпределяне по най–оптималния начин на щатната численост и ефективното използване на съдебните служители, целите на правораздаването за бързина и качество на съдебните актове няма да бъдат засегнати.

2.2 Районни съдилища

- *Старозагорски районен съд*

Големият брой постъпили дела, както и натовареността на РС Стара Загора на база брой дела за разглеждане /значително над средната за страната/, налагат кадрова обезпеченост от съдебни служители. В този смисъл е направено предложение за увеличаване щата на **съдебните служители с две щатни бройки, съответно за длъжността “съдебен деловодител” и “съдебен секретар”**.

Отбелязаното в доклада, че би било полезно и справедливо да се разработят единни критерии за щатната численост на съдилищата в България, като се вземе предвид не само съотношението магистрати към съдебни служители, а да се отчете действителната натовареност на база постъпление на дела и разгледаните по същество /решение, присъда, споразумение/, е общоважимо като препоръка.

Въз основа на резултатите от дейността на РС Стара Загора през отчетния период, създадената организация на работа, както и въз основа на изложените съображения от Председателя на съда приемам, че реална и обоснована е необходимостта от увеличаване числеността на съда с исканите щатни бройки съдебни служители.

- **Казанлъшки районен съд**

През 2012г. в съда са постъпили общо 4 831 бр. дела /2011г. – 4666 бр.дела/. Налице е тенденция на увеличение на постъпленията през последните години.

За оптимизиране работата на съда и утвърждаване на екипния принцип на работа е мотивирана необходимостта щатът да се увеличи с **2 щатни бройки - съдебен деловодител и призовкар.**

Въз основа на резултатите от дейността на РС Казанлък през отчетния период и създадената организация на работа, основателно е искането да се промени щата на съдебните служители с поне една бройка съдебен деловодител.

- **Радневски районен съд**

В годишния доклад на Радневския районен съд не са направени искания за увеличения в щата му по отношение на съдийския състав и съдебната администрация.

- **Чирпански районен съд**

В годишния доклад на Чирпански районен съд не са направени искания за увеличения в щата му по отношение на съдийския състав и съдебната администрация.

- **Гълъбовски районен съд**

В годишния доклад на Гълъбовския районен съд не са направени искания за увеличения в щата му по отношение на съдийския състав и съдебната администрация.

II. ДВИЖЕНИЕ НА ДЕЛАТА В ОС СТАРА ЗАГОРА

1. Постъпили дела

Постъпили дела в ОС Стара Загора

Вид дела	Брой постъп. дела през 2009 г.	Брой постъп. дела през 2010 г.	Брой постъп. дела през 2011 г.	Брой постъп. дела през 2012 г.	Промяна прямо 2011 г. в %
Граждански дела I и II инст.	854	797	733	751	+2%

Търговски Дела I и II инст	755	695	823	916	+11%
Наказателни дела I и II инст	1053	1107	1351	1067	-21%
Фирмени дела	60	63	70	74	+6%
Адм. дела	1	-	1	-	-
Общо:	2723	2662	2978	2808	-6%

За сравнителния анализ на постъпилите дела се проследи тяхното движение през последните четири години, вкл. 2012г. Данните се основават на статистическите отчети, изпращани в края на всяка година във ВСС и Инспектората към ВСС.

От изложените данни следват няколко извода:

а/ Отчитайки постъплението през последните четири години се вижда, че стойностите и на двата показателя “натовареност по щат” и “действителна натовареност” **са стабилни през анализирания период, като през 2012г е налице незначителен спад спрямо предходната година**

“Натовареност по щат” и “Действителна натовареност” в ОС Стара Загора по отношение на “Постъпили дела”

Година	Натовареност по щат	Действителна натовареност
2009г.	9.45	11.25
2010г.	9.24	9.64
2011г.	10.34	10.75
2012г.	9.75	10.80

б/ **Средната натовареност /по щат/ по видове постъпили дела в ОС Стара Загора през последните четири години е най – висока при търговските дела.** Броят съдии по щат през анализирания период не е променян – 24 бр /в т.ч. 10 бр. наказателни съдии, 9 бр. граждански съдии и 5 бр. търговски съдии/.

Средна натовареност по видове постъпили дела

в ОС Стара Загора /по щат/

Вид дело	Пост. дела 2009г	Натов. по щат 2009г.	Пост. дела 2010г	Натов. по щат 2010г.	Пост. дела 2011г	Натов. по щат 2011г.	Пост. дела 2012г	Натов. по щат 2012г.
Гр. д.	855	7.92	797	7.38	734	6.80	751	6.95

Нак.д.	1053	8.78	1107	9.23	1351	11.26	1067	8.89
Търг.д.	755	13.58	695	12.63	823	14.88	916	16.50
Фирм.д.	60		63		70		74	
Всичко:	2723	9.45	2662	9.24	2978	10.34	2808	9.75

Данните са закономерни и очаквани. Превръщането на окръжните съдилища в основен съд според ГПК /в сила от 01.03.2008г./ чрез промяна на родовата подсъдност на редица производства, доведе до увеличаване броя на разглежданите от окръжния съд търговски дела, а от там и на по–висока натовареност на търговските съдии. За затвърждаването на тази тенденция способства и икономическата ситуация в страната и в частност неуредените отношения между търговските субекти.

Вече се отбеляза, че системата за оценка на натовареността следва да отчита всички дейности, свързани с процеса на правораздаване, а не само крайния съдебен акт. Все по–високите изисквания на обществото за създаване на ефективно работеща съдебна система, отговаряща на обществените нужди и очаквания, налагат методиката за оценка да съдържа не само количествени, но и повече качествени параметри. Тук е мястото да се добави, че системата за оценка на натовареността следва **да отчита още един фактор**: фактическата и правна сложност на постъпилите дела. **Правната сложност на едно дело се определя** от правната квалификация на иска, респективно исковете в гражданското и търговското право и от правната квалификация на извършеното престъпление, или нарушение по НК в областта на наказателното право. В редица случаи правната квалификация предопределя и фактическата сложност на спора. **Фактическата сложност се определя** от събраните в хода на исковото или наказателно производство доказателства – писмени, гласни и всички други доказателства, допустими в съответното производство – искания на участници в процеса, експертизи, огледи, очни ставки и др. **През 2011г. ВСС изготви проект, в който идеята беше** правната сложност да служи като основание за разпределението на делата по докладчици на принципа на “случайния избор”, като предварително бъде квалифицирана и групирана по материя в гражданското право и по видове престъпления или раздели в наказателното право. **През 2012г.** Комисията по анализ и отчитане степента на натовареност на органите на съдебната власт излезе с **аналитичен доклад за натовареността на съдилищата в Република България, обосноваващ необходимостта не само от количествени, но и от качествени показатели при**

отчитане натовареността на магистратите, както и фактическата и правна сложност на делата, постъпили на доклад на всеки съдия.

Становището на съдиите от ОС Стара Загора е, че е обосновано въвеждането на качествени показатели при отчитане натовареността на магистратите, но това трябва да стане след задълбочен анализ на натрупаната база данни за образуването, движението и приключването на делата за един по продължителен период, както и на множеството фактори, влияещи върху тях /не само правната квалификация на деянието, но и значението в редица случаи на личността на извършителя, размера на нанесените щети, степента на обществена опасност, високия обществен отзвук и т.н./ и едва след дефинирането на точни и ясни критерии при отчитането на показателите, за да се избегнат субективизъм, неправилни заключения и изопачаване на данните, които не биха били от полза нито за магистратите, нито за органа на съдебната власт, нито за съдебната система като цяло. Обективната оценка на съвкупността от много фактори ще предпазят съдебната система от въвеждането на субективни критерии, респективно изопачаване или неправилно третиране на данните.

1.1 Постъпили граждански дела

Постъплението на **гражданските дела през 2012г. бележи ръст, макар и малък-2%** - /2012г. – 751 бр., 2011г. – 733 бр., 2010г. – 797 бр., 2009г. – 854 бр./. Делата първа инстанция отбелязват ръст през 2012г. – 195 бр. /2011г. – 149 бр., 2010г.–164 бр., 2009г.–193 бр./ т.е. увеличение с 31%, с 19% и с 1% съответно спрямо 2011г., 2010г. и 2009г. При въззивните дела е налице трайна тенденция към понижение в постъплението: с 5% спрямо 2011г., с 12% спрямо 2010г. и със 16% спрямо 2009г. /2012г. – 556 бр., 2011г. – 584 бр., 2010г. – 633 бр. и 2009г. – 661 бр./

Основна част от гражданските дела първа **инстанция представляват облигационни иски и иски по Семейния кодекс.**

Постъпилите облигационни иски са 30% през 2012г., 42% през 2011г., 40% през 2010г., и 41% през 2009г. от общия брой постъпили граждански дела първа инстанция. През анализирания четиригодишен период постъплението се наблюдава спад /2012г. – 59 бр., 2011г. – 62 бр., 2010г. – 66 бр. и 2009г. – 80 бр./. **При постъпилите иски по СК стойностите са съответно: за 2012г. – 28%, 2011г. – 28%, 2010г.–27% и 2009г.– 30%** спрямо общия брой постъпили дела първа инстанция. Като брой дела при тези иски е налице увеличение през 2012г.: 2012г. – 55 бр., 2011г. – 42 бр., 2010г. – 44бр. и 2009г. – 57 бр.

Постъпили граждански дела като първа инстанция

Постъпили облигационни иски и иски по СК

Год.	Общ брой постъпили гр.д. I инст.	Постъпили облигационни иски	% от общ бр. постъпили гр.д. I инст.	Постъпили иски по СК	% от общ бр. постъпили гр.д. I инст.
2009	193	80	41%	57	30%
2010	164	66	40%	44	27%
2011	149	62	42%	42	28%
2012	195	59	30%	55	28%

Като цяло изводът е, че постъплението на първоинстанционни граждански дела за първи път бележи ръст в анализирания четиригодишен период, като дяловото участие на облигационните иски и иските по СК спрямо общия брой постъпили дела се запазва относително постоянно. Изключение правят облигационните иски, постъпили през 2012г. – едва 30% от общия брой дела.

Процентът на постъпилите въззивни граждански дела спрямо общия брой постъпили граждански дела през четирите години е относително постоянен /2012г. – 74%, 2011г. – 80%, 2010г. – 79%, 2009г. – 77%/, като брой дела е налице намаление в постъплението /2012г. – 556 бр., 2011г. – 584 бр., 2010г. – 633 бр., 2009г. – 661 бр./

Като цяло изводът е, че е налице тенденция към намалението в постъплението на въззивни граждански дела през последните четири години. Дяловото им участие спрямо общия брой постъпили граждански дела се запазва относително постоянно /за периода 2009г. – 2012г. между 74% и 80%/.

Постъпили граждански дела като въззивна инстанция

Год.	Общ брой постъпили граждански дела	Постъпили въззивни граждански дела	% от общ брой постъпили гр.д.	% изменение на въззивни гр. д. спрямо 2009 г.
2009	854	661	77%	100%
2010	797	633	79%	96%
2011	733	584	80%	88%
2012	751	556	74%	84%

1.2 Постъпили търговски дела

Постъплението на търговските дела бележи ръст с 11% в сравнение с 2011г. и съответно с 32% и с 21% спрямо 2010г. и 2009г. Увеличението е закономерно и очаквано след влизане в сила на ГПК /01.03.2008г./.

Постъпилите търговски дела първа инстанция през 2012г. са с 19% повече от тези през 2011г. и съответно с 38% и 39% повече в сравнение

с 2010г. и 2009г. /2012г. – 499 бр., 2011г. – 418 бр., 2010г. – 361 бр. и 2009г. – 359 бр./

Основна част от търговските дела първа инстанция са облигационните искиове и исковите по ТЗ, като процентния дял на последните /тези по ТЗ/ спрямо общия брой постъпили първоинстанционни дела бележи ръст през разглеждания четиригодишен период /32% през 2012г., 29% през 2011г., 26% през 2010г. и 16% през 2009г./.

С тенденция към намаление на постъплението за анализирания период са облигационните искиове спрямо общия брой постъпили първоинстанционни търговски дела, а именно: 32% за 2012г., 40% за 2011г., 43% за 2010г. и 55% за 2009г.

**Постъпили търговски дела като първа инстанция
Постъпили облигационни искиове и искове по ТЗ**

Год.	Общ брой постъпили т.д. I инст.	Постъпили облигационни искове	% от общ бр. постъпили т.д. I инст.	Постъпили искове по ТЗ	% от общ бр. постъпили т.д. I инст.
2009	359	197	55%	57	16%
2010	361	156	43%	93	26%
2011	418	169	40%	121	29%
2012	499	161	32%	162	32%

Спрямо 2009г. постъплението на искиове по ТЗ се е увеличило близо 3 пъти, докато на облигационните искиове е намаляло с 18%. Ако през 2009г. тези два вида дела съставляваха 71% /254 бр./ от първоинстанционните търговски дела /359 бр./, то през 2012г. процентът пада на 65% . Общият брой от 499 броя дела се допълва от 87 бр. дела по чл.390 ГПК /или 17% от първоинстанционните търговски дела/, 63 бр. производства по несъстоятелност /или 13% от първоинстанционните търговски дела/, т.е.налице е не само увеличение в постъплението като цяло, но и във видовото разнообразие от дела.

Процентно изменение на облигационните искиове и исковите по ТЗ

Година	Постъпили обл. Искове	% изменение спрямо 2009г.	Постъпили искове по ТЗ	% изменение спрямо 2009г.
2009	197	100%	57	100%
2010	156	79%	93	163%
2011	169	86%	121	212%
2012	161	82%	162	284%

Промените в ГПК, икономическата обстановка в страната, неуредените отношения между търговските субекти, както и редица други

фактори доведоха до увеличаване на постъпилите производства по несъстоятелност. През 2012г. те са 13%, през 2011г. – 11%, през 2010г. и 2009г. – 8% от постъпилите първоинстанционни търговски дела.

Процентното увеличение на постъпилите производства по несъстоятелност спрямо предходните години е значително: с **34% спрямо 2011г. и над 2 пъти спрямо 2009г.** /2012г. – 63 бр., 2011г. – 47 бр, 2010г. – 29 бр., 2009г. – 28 бр./.

Постъпили производства по несъстоятелност

Год.	Общ брой постъпили т.д. I инст.	Постъпили производства по несъстоятелност	% изменение спрямо 2009г.	% от общ брой постъпили т.д. I инст.
2009	359	28	100%	8%
2010	361	29	104%	8%
2011	418	47	168%	11%
2012	499	63	225%	13%

Въззивните търговски дела през 2012г. са 46% от общия брой постъпили търговски дела /2011г. – 49%, 2010г. – 48%, 2009г. – 52%/. **Постъплението им през 2012г. бележи ръст:** с 3% спрямо 2011г., с 25% спрямо 2010г. и с 5% спрямо 2009г.

Постъпили търговски дела като въззивна инстанция

Год.	Общ брой постъпили търговски дела	Постъпили въззивни търговски дела	% от общ брой постъпили т.д.	% изменение на въззивни т. д. спрямо 2009 г.
2009	755	396	52%	100%
2010	695	334	48%	84%
2011	823	405	49%	102%
2012	916	417	46%	105%

Като цяло изводът е, че расте постъплението на търговски дела /както първоинстанционни, така и въззивни/, увеличава се техния брой откъм видове, както и откъм фактическата и правна сложност.

1.3 Постъпили наказателни дела

Постъплението на наказателни дела през 2012г. бележи спад с 21% спрямо предходната година /2012г. – 1067 бр., 2011г. – 1351 бр., 2010г. – 1107 бр, 2009г. – 1053 бр./

С 19% е намалението при постъпилите НОХД /2012г. – 134 бр., 2011г. – 166 бр., 2010г. – 132 бр., 2009г. – 138 бр./.

След промянатата в родовата подсъдност, най - вече по отношение на престъпленията по чл. 354а НК, като значителна част от тях премина към районните съдилища като първа инстанция, както и свързаните с организираната престъпност и в частност престъпленията по чл.321 от НК, последва чувствителен спад на броя на НОХД. Данните по-горе за последните години, вкл. и за отчетната, сочат за запазване на **сравнително постоянни постъпления** /с изключение на 2011г., когато са постъпили 166 бр. дела, данните за останалите три години са съизмерими/.

Постъпили НОХД по видове престъпления

Год.	Врой пост. НОХД	Против личността	Против собствеността	Против стопанството	Против финансоваданъчна и осиг. с-ма	Против дейността на ДООО	Докум. прест.	Против споко
2009	138	22	25	6	17	9	-	
2010	132	12	35	15	22	11	-	
2011	166	19	31	20	17	27	-	
2012	134	18	18	29	17	16	3	

Структурата им за изминалата година е най-общо е следната:

– Престъпления против личността: 18 бр., от тях 4 бр. убийства довършени по чл. 115–118 НК, 3 бр. опита за убийство, 7 бр. причиняване смърт по непредпазливост по чл. 123 НК, 3 бр. блудство – чл. 149, ал.5 НК и 1 бр. отвличане на лице – чл.142 НК;

– Престъпления против собствеността: 18 бр., от тях 16 бр. грабежа по чл. 199 НК, 1бр. измама по чл. 212, ал.5 НК и 1 бр. присвояване – чл.203, 206, ал.4 НК;

– Престъпления против стопанството: 29 бр., от тях 29 бр. против паричната и кредитна система;

– Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи: 17 бр., в т.ч. укриване и неплащане на данъчни задължения – чл.255 – чл.257 НК – 15 бр. и по чл.253, ал.4 – 1 бр.;

– Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации: 16 бр. в т.ч. 12 бр. подкупи и 2 бр. за престъпление по служба с цел облага – чл.282 – 283а НК;

– Документни престъпления – чл.308 – чл.319НК – 3 бр.

– Общопасни престъпления: 33 бр., от които 23 бр. транспортни престъпления и 10 бр. престъпления с предмет наркотични вещества;

Вътрешната структура на постъпленията сочи за известни промени през годините. Запазва се тенденцията за най-голям дял на постъпилите НОХД за общопасни престъпления – 33 бр. или 25% от всички постъпили НОХД, при 26% за 2011г., 25% за 2010г. и 41% за 2009г.

Относително постоянно е постъплението на НОХД за престъпления против личността – 18 бр. дела за 2012г., 19 бр. през 2010г., 22 бр. през 2009г. и на делата за престъпления против финансовата, данъчна и осигурителна система /2012г., 2011г. и 2009г. – 17 бр., 2010г.–22бр./. Броят на делата, образувани за престъпления против собствеността е с тенденция към намаление: 18 бр. през 2012г., 31 бр. през 2011г., 35 бр. през 2010г. и 25 бр. през 2009г. **Постоянен ръст** бележат делата за престъпления против стопанството /2012г. – 29 бр., 2011г. – 20 бр., 2010г. – 15 бр., 2009г. – 6 бр./. Броят на постъпилите дела за престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации е намалял през 2012г., но е по – висок спрямо 2010г. и 2009г. /2012г. – 16 бр., 2011г. – 27 бр., 2010г. – 11 бр., 2009г. – 9 бр./. **Налице е трайна тенденция за повишаване на фактическата и правна сложност на образуваните в съда НОХД.**

През изминалата 2012г. 62% от образуваните НОХД са по обвинителен акт и 38% са постъпили в окръжния съд със споразумение.

За сравнение постъпилите НОХД по обвинителен акт за 2011г. са 68%, за 2010г. са 82% и за 2009г. – 78%.

Чувствително е увеличението на броя на сключваните споразумения, както в досъдебна, така и на съдебна фаза, което е особено добре изразено през последните години както в окръжния съд, така и в районните съдилища. Това води до по–бързо приключване на делото с краен и окончателен съдебен акт.

НОХД, постъпили по обвинителен акт и със споразумение

Год.	Общ брой постъпили НОХД	По обвинителен акт	% от общ бр. постъпили НОХД	Със споразумение	% от общ бр. постъпили НОХД
2009	138	108	78%	30	22%
2010	132	108	82%	24	18%
2011	166	113	68%	53	32%
2012	134	83	62%	51	38%

През 2008г. във връзка с предприетите неотложни мерки и действия на законодателната, изпълнителната и съдебната власт за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност и свързаната непосредствено с това организация на работата по делата с особен обществен интерес, бяха определени текстовете от НК за особено тежките престъпления, които да се следят ежемесечно, като впоследствие обсегът на тези дела бе разширен.

През отчетната година в ОС Стара Загора са постъпили 9 бр. дела /2011г. – 28 бр., 2010г. – 24 бр., 2009г.–7 бр./ с особен обществен интерес, в т.ч. по чл.282, ал.2, ал.1 НК – 2 бр., по чл.255 – 257 НК – 2 бр., по чл. 253, ал.4 НК – 1 бр., по чл. 212, ал.5, ал.1 НК – 1 бр., по чл.311, ал.1, чл.253а, ал.1 НК – 1 бр., по чл.305, ал.1, чл.304б, ал.1 НК – 1 бр и по чл. 252, ал.1 НК – 1 бр. Намалението е обяснимо, след като родовата подсъдност на престъпленията свързани с организираната престъпност по чл.321 и чл.321а НК беше променена и същите са подсъдни на специализирания наказателен съд.

Постъпили дела с особен обществен интерес

в ОС Стара Загора по текстове от НК през 2012г.

Вид дело	Текст от НК	Съдия докладчик
НОХД 165/2012	Чл.255 – 257 НК	Соня Каменова
НОХД 213/2012	Чл.282, ал.2, ал.1НК	Мариана Христатијева
НОХД 217/2012	Чл.282, ал.2, ал.1НК	Татяна Гъонева
НОХД 237/2012	Чл.253, ал.4 НК	Красимир Георгиев
НОХД 278/2012	Чл.212, ал.5, ал.1 НК	Красимир Рачев
НОХД 279/2012	Чл.311, ал.1, чл.253а, ал.1, чл.293, ал.2НК	Спасена Драготинова
НОХД 286/2012	Чл.305, ал.1, чл.304б, ал.1НК	Соня Каменова
НОХД 409/2012	Чл.255 – 257 НК	Соня Каменова
НОХД 573/2012	Чл.252, ал.1НК	Спасена Драготинова
Общо: 9 бр.		

Най – голям брой дела със завишен обществен интерес са постъпили на доклад на съдия Соня Каменова – 3 бр.

От образуваните през 2012г. НОХД с особен обществен интерес са приключени 7 броя - 3 бр. са прекратени и върнати за доразследване, 1 бр. дело е приключило със споразумение, 3 бр. дела са приключили с присъда.

През 2012г. **намалява броят на постъпилите ЧНД** първа инстанция. Намалението е с 33% спрямо 2011г., с 18% спрямо 2010г. и с 14% спрямо 2009г. В

процентно отношение те са: 80% през 2012г., 82% през 2011г., 83% през 2010г. и 82% през 2009г. спрямо общия брой постъпили наказателни дела първа инстанция.

Постъпили ЧНД първа инстанция

Год.	Общ брой постъпили нак. дела първа инст.	Постъпили ЧНД първа инстанция	% от общ брой постъпили нак.д. първа инст.	% изменение на ЧНД първа инст. спрямо 2009 г.
2009	757	619	82%	100%
2010	787	650	83%	105%
2011	955	787	82%	127%
2012	665	530	80%	86%

Постъпилите през 2012г. 199 бр. ВНОХД, ВНЧХД и ВАНД /2011г. – 188 бр., 2010г. – 145 бр., 2009г. – 147 бр./ са с 6% повече от тези през 2011г. и съответно с 37% и с 35% повече спрямо 2010г. и 2009г. По отношение на частните наказателни дела въззивна инстанция постъплението през 2012г. е съизмеримо с това през 2011г., със 16% повече спрямо 2010г. и с 36% повече спрямо 2009г. /2012г. – 203 бр., 2011г. – 208 бр., 2010г. – 175 бр., 2009г. – 149 бр./

Следва да се има предвид обаче, че за въззивна проверка в Окръжния съд постъплението е основно от дела с фактическа и правна сложност, както и такива с противоречиви още от досъдебното производство доказателства, които не са позволили съкратеното им приключване. Тези дела са сложни за решаване поради което, често по тях се налага провеждането на ново съдебно следствие и събиране на допълнителни доказателства.

Постъпили ВНОХД, ВНЧХД, ВАНД и ВЧНД

Год.	Общ брой постъпили ВНОХД, ВНЧХД и ВАНД	% изменение спрямо 2009г.	Общ брой постъпили ВЧНД	% изменение спрямо 2009г.
2009	147	100%	149	100%
2010	145	99%	175	117%
2011	188	128%	208	140%
2012	199	135%	203	136%

Като цяло изводите са, че през 2012г. е намалял броят на постъпилите първоинстанционни наказателни дела и се е увеличил броят на въззивните такива. Постъпилите НОХД, в частност тия с особен обществен интерес, са със завишена фактическа и правна сложност.

1.4 Постъпили фирмени дела

Закономерно, с влизане в сила от 01.01.2008г. на ЗТР постъплението на **фирмени дела** в ОС Стара Загора рязко намаля, макар през изминалите четири години да бележат възходящо постъпление: 2012г. – 74 бр., 2011г. – 70 бр., 2010г. – 63 бр., 2009г. – 60 бр..

2. Свършени дела

При сравнителния анализ на свършените дела се направи проследяване тяхното движение през последните четири години, вкл. 2012г. Данните и тук, както и по отношение на постъпилите дела, се основават на статистическите отчети, изпращани в края на всяка година във ВСС и Инспектората към ВСС.

Броят на свършените през 2012г. дела е със 6% по - малко спрямо 2011г. и съответно с 5 % повече спрямо 2010г. и с 6% повече спрямо 2009г.

През 2012г. единствено при търговските дела се наблюдава ръст от 12% в броя свършени дела.

Свършени дела в ОС Стара Загора

Вид дела	Брой свърш. дела през 2009 г.	Брой свърш. дела през 2010 г.	Брой свърш. дела през 2011 г.	Брой свърш. дела през 2012 г.	Промяна спрямо 2011г. в %
Граждански дела I и II инст.	844	774	773	721	-7%
Търговски дела I и II инст	660	696	789	881	+ 12%
Наказателни дела I и II инст	1049	1104	1319	1097	- 17%
Фирмени дела	63	64	70	72	+ 3%
Адм. дела	-	2	2	-	-
Общо:	2616	2640	2953	2771	- 6%

От изложените данни произтичат следните изводи:

а/ По отношение на натовареността могат да се правят аналогични изводи на тези, вече направени за постъплението на делата.

Отчитайки броя свършени дела през последните четири години се наблюдава, че стойностите и на двата показателя “натовареност по щат” и “действителна натовареност” са стабилни през анализирания период, **като през 2012 г. е налице незначителен спад спрямо предходната година**

“Натовареност по щат” и “Действителна натовареност”

в ОС Стара Загора по отношение на “Свършени дела”

Година	Натовареност по щат	Действителна натовареност
2009г.	9.08	10.81
2010г.	9.17	9.57
2011г.	10.25	10.66
2012г.	9.62	10.66

б/ Средната натовареност по щат по видове свършени дела в ОС Стара Загора през последните четири години е най-висока при търговските дела.

Броят съдии по щат през анализирания четиригодишен период не е променян – 24 бр. бр. /в т.ч. 10 бр. наказателни съдии, 9 бр. граждански съдии и 5 бр. търговски съдии/.

Следва да се отбележи, че през изминалата 2012г. в Наказателно, Търговско и Гражданско отделение съдиите работиха в намален състав /поради командироване на младшите съдии и навършване на пенсионна възраст на съдия Стефан Саранеделчев/ и с оглед на това постигнатите резултати са много добри.

Интерес представляват статистическите данни, изнесени в аналитичния доклад за отчитане натовареността на съдилищата в Република България

Ясно се разграничават **три групи съдилища** – с висока натовареност – от 10 до 20 дела, със средна натовареност – от 7 до 9 дела и с ниска натовареност – под 7 дела месечно.

С висока натовареност по щат са 15 % от окръжните съдилищата и те са ОС Варна, ОС Пловдив, ОС Благоевград и ОС Стара Загора

Със средна натовареност са 59 % от съдилищата от това ниво и с ниска натовареност – 26 % или 1/4. С най-ниска натовареност – под 6 дела месечно са: ОС Разград, ОС Търговище и ОС Ямбол.

Средна натовареност по видове свършени дела

в ОС Стара Загора /по щат/

Вид дело	Свърш. дела 2009г	Натов. по щат 2009г.	Свърш. дела 2010г	Натов. по щат 2010г.	Свърш. дела 2011г	Натов. по щат 2011г.	Свърш. дела 2012г	Натов. по щат 2012г.
----------	-------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------------

Гр. д.	844	7.81	776	7.19	775	7.18	721	6.68
Нак.д.	1049	8.74	1104	9.20	1319	11.00	1097	9.14
Търг.д.	660	12.05	696	12.67	789	14.32	881	15.88
Фирм.д.	63		64		70		72	
Всичко:	2616	9.08	2640	9.17	2953	10.25	2771	9.62

2.1 Свършени граждански дела

Свършените граждански дела през 2012г. бележат спад спрямо предходната година със 7%. Като цяло за анализирания четиригодишен период е налице **трайна тенденцията е към намаление:** /2012г. – 721 бр., 2011г. – 773 бр., 2010г. – 774 бр., 2009г. – 844 бр./.

Свършени облигационни искиове и искиове по СК

Год.	Общ брой свършени гр.д. I инст.	Свършени облигационни искиове	% от общ бр. свършени гр.д. I инст.	Свършени искиове по СК	% от общ бр. свършени гр.д. I инст.
2009	169	79	47%	60	36%
2010	156	48	31%	44	28%
2011	164	71	43%	49	30%
2012	173	56	32%	49	28%

Свършените **граждански дела първа инстанция** през анализирания период запазват относително постоянно ниво, като **през 2012г. се наблюдава известен ръст**. Неблагоприятен е фактът, че през 2012г. са свършени по – малко облигационни искиове /2012г. – 56 бр., 2011г. – 71бр./, а искиове по СК са запазили нивото от 2011г. /49 бр/. Намалява през 2012г. и относителният им дял спрямо общия брой свършени граждански дела първа инстанция /облигационни искиове – 32%, искиове по СК – 28%/

Сред първоинстанционните граждански дела, макар и не много като брой, но представляващи интерес са делата, **заведени от КУИППД по ЗОПДИППД /Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност/**. **От постъпилите през 2010г. 5 броя дела, през 2011г. 3 бр. дела и през 2012г. 2 бр. дела по ЗОПДИППД, в края на отчетния период 4 бр. дела са приключили с решение.**

Многото експертизи по тези дела, някои от които изискват продължително време за изготвяне и могат да се извършат едва след изслушване на други оценителни експертизи и се разпитат свидетелите, **изцяло изключват бързото приключване на тези дела.** Друга причина е

поведението на страните, изразяващо се в несвоевременно посочване на доказателства и възможността им да правят нови доказателствени искания в подкрепа на твърденията си до даване ход на делото по същество, затрудненията при намиране на специалисти за изготвяне на назначените по делото експертизи и несвоевременното им представяне по делата.

По отношение **времетраенето на съдопроизводството: 62% от общия брой свършени гр.д. първа инстанция през 2012г. са приключени до 3 месеца от образуването им**, през 2011г. – 56%, 2010г. – 64% и през 2009г. – 79%. През 2012г. се наблюдава известно подобрене в този показател, докато за предходните три години беше налице постоянен спад. **Фактът е неблагоприятен**, защото с влизането в сила на новия ГПК и процедурата по размяна на книга, времетраенето на съдебното производство тече от закритото разпоредително заседание за насрочване на делото до датата на постановяване на съдебния акт, а един голям брой граждански дела /искове за осиновяване, бащинство и запрещение/ на практика минават в едно съдебно заседание. 23% от първоинстанционните граждански дела са прекратени, което предполага също по – малко времетраене, така че все още стойностите на този показател са ниски и е необходимо да се работи в посока увеличение.

Положителен е фактът, че се наблюдава **подобрене в показателя “свършени дела със съдебен акт по същество”**. След стойности от 62% за 2009г., 64% за 2010г. и 72% за 2011г. през изминалата 2012г. 77% от първоинстанционните граждански дела са приключили с решение.

Граждански дела първа инстанция, свършени до 3 месеца от образуването им и със съдебен акт по същество

Год.	Общ брой свършени гр.д. I инст.	Свършени до 3 месеца от образуването	% от общ бр. свършени гр.д. I инст.	Свършени със съд. акт по същество	% от общ бр. свършени гр.д. I инст.
2009	169	134	79%	105	62%
2010	156	100	64%	100	64%
2011	164	92	56%	118	72%
2012	173	107	62%	133	77%

Свършените въззивните граждански дела са 76 % през 2012г., 79% през 2011г., 80% през 2010г. и 2009г. от общия брой свършени граждански дела. Броят им през 2012г. е с 10% по – малко в сравнение с 2011г., с 11% по – малко в сравнение с 2010г. и с 19% по – малко в сравнение с 2009г.

Цифрите сочат, че през последните четири години, включително и след влизане в сила на новия ГПК, няма голяма промяна в броя на постъпилите респективно свършили въззивни граждански дела. **Забелязва се намаление, което очевидно се очертава като трайна тенденция.**

Свършени граждански дела като въззивна инстанция

Год.	Общ брой свършени гражд. дела	Свършени въззивни гражд. дела	% от общ брой свършени гражд. дела	% изменение на въззивни гр. д. спрямо 2009 г.
2009	844	675	80%	100%
2010	774	618	80%	92%
2011	773	609	79%	90%
2012	721	548	76%	81%

Традиционно с много високи стойности е показателят на свършените въззивни граждански дела до 3 месеца от образуването им. /2012г. – 91%, 2011г. – 88%, 2010г. – 91%, 2009г.–78%/. По отношение на свършените дела със **съдебен акт по същество резултатите също са много добри** – 86% /2011г. – 83%, 2010г. – 83%, 2009г.–88%/.

Позитивните резултати се дължат на добрата подготовка – своевременно изготвяне на графици за съдебни заседания и доброто администриране от страна на съдиите–докладчици. Съществен принос имат и въведените в процесуалния закон ограничения за посочване и представяне на нови доказателства пред въззивната инстанция.

Граждански дела въззивна инстанция, свършени до 3 месеца от образуването им и със съдебен акт по същество

Год.	Общ брой свършени гр.д. II инст.	Свършени до 3 месеца от образуването	% от общ бр. свършени гр.д. II инст.	Свършени със съд. акт по същество	% от общ бр. свършени гр.д. II инст.
2009	675	525	78%	596	88%
2010	618	563	91%	514	83%
2011	609	537	88%	505	83%
2012	548	501	91%	469	86%

След влизането в сила на новия ГПК отлаганията на гражданските дела намаля, тъй като новия закон приучи страните на процесуална дисциплина. Причините за сравнително големия брой несвършени дела /най – вече първа инстанция/ са в повечето случаи обективни – дела с фактическа и правна сложност, при които възниква необходимост от събиране на допълнителни доказателства, разпити на нови свидетели, назначаване на нови експертизи. Дела се отлагат най – често поради нередовно призоваване или заболяване на страните, неизготвени заключения на вещи лица. В тази връзка се наблюдава нова причина – вещите лица са затруднени да извършат проверки за изготвяне на заключение, поради често ползвани отпуски във връзка с изменеията на КТ на счетоводители, главни счетоводители, управители и др., без помощта, на

които не биха могли да отговорят на задачите на експертизата. Има случаи на неосигуряване на достъп на вещи лица до необходимата им информация, особено в банки, в НАП, органи на следствието, което също води до отлагане на делата.

Сведени са до минимум случаите, при които съдията – докладчик оставя неколkokратно без движение исковата молба за отстраняване на нередовности, давайки различни указания.

Част от несвършените граждански дела първа инстанция с изтекъл срок повече от една година са дела със спряно производство. Тези дела се следят ритмично от съдиите – докладчици и се вземат периодично мерки по движението им – запитване до други съдилища, до държавни институции, до други лица, неучастващи в процеса и др.

Като основни проблеми при движението първоинстанционните граждански дела могат да се отчетат:

а/ По делата за осиновяване и поставяне под запрещение

– Забавената законова процедура за размяна на книжата по общия ред на чл.131 ГПК с изчакване на едномесечния срок за отговор поради липса на възможност за “бързо производство” по чл.310, т.5 ГПК и липса в Част 3 “Особени искиви производства” на ГПК;

– Невъзможност да се назначават задължителните по закон особени представители – адвокати на осиновяваните лица по Закона за правната помощ /ЗПП/, а по общия ред след предварително внасяне на сумите като депозити от молителите

б/ По делата по Закона за отнемане в полза на държавата на имуществото придобито от престъпна дейност /ЗОПДИПД/.

– Честа необходимост на ответниците да се назначават особени представители – адвокати по реда на чл.47, ал.6 ГПК, поради невъзможността за призоваването им на постоянните и настоящите им адреси по ЗГР, при предварително внасяни депозити от Комисията за сметка на нейния бюджет.

– Твърде дългия минимален 3–месечен срок по чл.76, ал.1, пр. последно от ЗОПДНПИ от датата на обявлението в Държавен вестник до датата на първото по делото открито съдебно заседание.

По отношение на **качеството на правораздаване** през 2012г. са обжалвани 43 бр. граждански дела първа инстанция или 25% от общия брой свършени дела /173 бр./. С резултат от обжалването са се върнали 31 бр. дела, от които 19 бр. потвърдени, 5 бр. изменени и 7 бр. отменени съдебни акта. При въззивните дела броят на обжалваните е 143 бр. или 26% от общия брой свършени дела /548 бр./. С резултат от обжалването са се върнали 174

бр. дела, от които 147 бр. потвърдени, 4 бр. изменени и 23 бр. отменени съдебни акта.

С много високи показатели по отношение качеството на правораздаване през 2012г. са въззивните граждански дела: отменени са само 23 съдебни акта или 13% от всички върнати от обжалване дела.

Качество на обжалваните съдебни актове при гражданските дела

Вид дело	Общ бр свърш. дела	Обжалвани дела	% от общ бр.свърш. дела	Потв. съдебен акт	Изм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.	Отм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.
Гр.д . I инст.	173	43	25%	19	5	-	7	-
Гр.д . II инст.	548	143	26%	147	4	-	23	-
Всичко	721	186	26%	166	9	-	30	-

Все пак трябва да се има пред вид, че 125 бр. /или 72%/ от върнатите 174 бр. въззивни граждански дела не са допуснати до касационно обжалване или касационната жалба е оставена без разглеждане.

Анализът на върнатите след касационна проверка граждански дела дава основание да се посочат **две основни причини, поради които са били отменени съдебните актове на ОС Стара Загора като въззивна инстанция: противоречива съдебна практика и неточно прилагане на материалния закон.**

При голяма част от върнатите въззивни граждански дела, касационната жалба не е допусната до разглеждане /125 бр. или 72%/.

От разгледаните през 2012г. **49 бр. съдебни акта по същество, 22 бр.** са потвърдени, 4 бр. изменени и 23 бр. отменени.

Граждански дела предмет на касационна проверка

Вид дело	Общ бр. свърш. дела	Обжалвани дела	Общ брой върнати дела	Не доп. касац жалба	% от брой върнати дела	Бр. дела разгл. по с-во	% от брой върнати дела
Гр.д . II инст	548	143	174	125	72%	49 в т.ч. 22-потв. 4-измен.	28%

						23-отмен.	
--	--	--	--	--	--	-----------	--

2.2 Свършени търговски дела

Съдиите в отделението разглеждат търговски дела – първа и въззивна инстанция, дела по несъстоятелност, частни жалби, жалби срещу действия на съдия – изпълнител и срещу откази на съдиите по вписвания, откази на длъжностните лица при Агенция по вписванията за вписване, заличаване и обявяване в търговския регистър, а също така и молби за допускане на обезпечение на бъдещи иски.

Подобно на констатирания ръст на постъпленията през предходните години, през отчетния период се **забелязва стабилна тенденция на увеличение в свършилите търговски дела**, резултат основно от променените икономически условия в света и в страната, довели до задълбочаващата се задлъжнялост между търговските дружества, увеличаващи се затруднения у търговците и гражданите за обслужване на задълженията си към банките и други търговски субекти, междуличностни проблеми в търговските дружества.

Свършените търговски дела през 2012г. са с 12% повече от тези през 2011г., с 27% повече от делата през 2010г. и с 33 % повече от делата през 2009г. /2012г. – 881 бр., 2011г. – 789 бр., 2010г.– 696 бр., 2009г.– 660 бр./

През 2012г. се наблюдава **осезателен ръст при свършените т.д. първа инстанция**, като увеличението е с 32% спрямо 2011г., с 40% спрямо 2010г. и с 49% спрямо 2009г. /2012г. – 470 бр., 2011г. – 357 бр., 2010г. – 336 бр., 2009г. – 316 бр./

Основна част от търговските дела първа инстанция представляват **облигационните иски и исовете по ТЗ**, като процентният дял на последните /тези по ТЗ/ спрямо общия брой свършени първоинстанционни дела **бележи увеличение** през разглеждания четиригодишен период /34% през 2012г., 30% през 2011г., 22% през 2010г. и 15% през 2009г. /. С тенденция към **плавно намаление** за анализирания период е процентният дял на свършените облигационни иски спрямо общия брой свършени първоинстанционни търговски дела, а именно: 36% за 2012г., 38% за 2011г., 41% за 2010г. и 55% за 2009г.

Свършени облигационни иски и иски по ТЗ

Год.	Общ брой свършени т.д. I инст.	Свършени облигационни иски	% от общ бр. свършени т.д. I инст.	Свършени иски по ТЗ	% от общ бр. свършени т.д. I инст.
2009	316	175	55%	46	15%
2010	336	138	41%	74	22%

2011	357	137	38%	106	30%
2012	470	169	36%	159	34%

Положителни са данните за висок процент на свършените т.д. първа инстанция до 3 месеца от образуването им. /2012г. – 331 бр., 2011г. – 249 бр., 2010г. – 226 бр., 2009г. – 236 бр./ През 2012г. и 2011г. 70% от първоинстанционните търговски дела са свършени до 3 месеца от образуването им, за сравнение през 2010г. те са 67%.

Търговски дела първа инстанция, свършени до 3 месеца от образуването им и със съдебен акт по същество

Год.	Общ брой свършени т.д. I инст.	Свършени до 3 месеца от образуването им	% от общ бр. свършени т.д. I инст.	Свършени със съдебен акт по същество	% от общ бр. свършени т.д. I инст.
2009	316	236	75%	166	53%
2010	336	226	67%	255	76%
2011	357	249	70%	264	74%
2012	470	331	70%	354	75%

Със стабилни стойности е показателят “брой свършени дела със съдебен акт по същество”: 75% през 2012г. 74% през 2011г. и 76% от делата през 2010г. /за сравнение през 2009г. едва 53% от търговските дела първа инстанция са приключили със съдебен акт по същество/.

Промените в ГПК, икономическата обстановка в страната, неуредените отношения между търговските субекти, както и редица други фактори доведоха до увеличаване на постъпилите, респективно свършени производства по несъстоятелност в последните две години.

Свършени производства по несъстоятелност

Год.	Общ брой свършени т.д. I инст.	Свършени производства по несъстоятелност	% от общ брой свършени т.д. I инст.
2009	316	12	4%
2010	336	40	12%
2011	357	39	11%
2012	470	51	11%

Свършените през 2012г. 51 бр. производства по несъстоятелност представляват 11% от общия брой свършени т.д. първа инстанция /2011г. – 39 бр. или 11% 2010г. – 40 бр. или 12%, 2009г. – 12 бр. или 4% /

Производства по несъстоятелност са съвсем различни от всички други граждански и търговски дела и изискват много време и бързина при

произнасянето. Отделен е въпросът, че делата по несъстоятелност протичат продължително и в рамките на едно производство съдията докладчик се произнася с множество съдебни актове, голяма част от които подлежат на инстанционен контрол по пътя на обжалването им. **Въпреки това, отчетността при тези дела се води по брой на делата, а не съобразно постановените по тях съдебни актове.**

Само през 2012г. в ОС Стара Загора са постановени 63 бр. решения и 31 бр. определения по същество по дела за производство по несъстоятелност. Разглеждането на тези дела се отличава с висока степен на сложност и трудности при събиране на доказателствата, най-вече по допуснатите експертизи, поради значителния обхват на предмета на изследването, както и липсата на квалифицирани експерти.

Трябва да се отбележи, че с малки изключения всички решения и определения по дела по несъстоятелност са постановени в регламентираните по ТЗ и ГПК задължителни срокове.

През 2012г. са постановени **решения по 72 новообразувани фирмени дела и 147 решения по вписване на нови обстоятелства.** Работата във връзка с фирмените дела значително намаля през последните четири години, поради различната нормативна база /от 01.01.2008 г. влезе в сила ЗТР/. В съда останаха вписванията /регистрацията/ на всички СНЦ, фондации, читалища, религиозни юридически лица, жилищно – строителни кооперации, водни сдружения, ловно – рибарски дружества и други юридически лица, които подлежат на съдебна регистрация по различни закони.

Свършените въззивни търговски дела през 2012 г. са запазили нивото си от 2011г. и са с 14% повече спрямо 2010г. и с 19% повече спрямо 2009г. /2012г. – 411 бр., 2011г. – 432 бр., 2010г. – 360 бр., 2009г. – 344 бр./.

В процентно изражение свършените въззивни т.д. са **47% през 2012г., 55% през 2011г., 52% през 2010г. и 2009г.** спрямо общия брой свършени търговски дела.

Свършени търговски дела като въззивна инстанция

Год.	Общ брой свършени т.д.	Свършени въззивни т.д.	% от общ брой свършени т.д.	% изменен. на въззивни т.д. спрямо 2009 г.
2009	660	344	52%	100%
2010	696	360	52%	105%
2011	789	432	55%	126%
2012	881	411	47%	119%

Ръст се наблюдава в броя на свършените въззивни търговски дела до 3 месеца от образуването им: Те са 83% през 2012г., 77% през 2011г., 74% през 2010г. и 81% през 2009г. от общия брой свършени въззивни търговски дела.

Положителни са данните и при свършените въззивни търговски дела със съдебен акт по същество. Те са 86% през 2012г., 81% през 2011г. и 80% през 2010г. от общия брой свършени въззивни търговски дела.

Търговски дела въззивна инстанция, свършени до 3 месеца от образуването им и със съдебен акт по същество

Год.	Общ брой свършени въззивни т.д.	Свършени до 3 месеца от образуването	% от общ бр.свършени въззивни т.д.	Свършени със съд.акт по с-во	% от общ бр.свършени въззивни т.д.
2009	344	278	81%	299	87%
2010	360	268	74%	288	80%
2011	432	331	77%	350	81%
2012	411	340	83%	353	86%

От общия брой решени първоинстанционни и въззивни търговски дела, почти всички частни търговски дела са решени в едномесечен срок от образуването им. Голяма част от въззивните търговски дела, също са обявени за решаване в срок до един месец от образуването, но трябва да се отбележи, че след това не всички решения са постановени в срока по чл.190 ГПК /отм./, 30 дни от последното съдебно заседание. Същото се отнася и за част от първоинстанционните търговски дела.

Вярно е, че броят на делата, чието разглеждане е продължило повече от инструктивния тримесечен срок и онези, по които има забавяне на постановяване на решението не е много голям, но би следвало за следващата година съдиите да положат усилия тази практика да се преустанови.

Причините за забавяне и проблеми при движението на търговските дела са аналогични или близки на тези при гражданските дела.

Констатациите са, че делата се отлагат по обективни причини. Като допълнение на казаното до тук, може да се добави, че една от причините за отлагане на делата е нередовното призоваване, което пък от своя страна се дължи на затруднения да се призоват лица с адрес в отдалечени градове, както и на проблеми при оформяне и връщане на призовки от Кметствата в малките населени места. Значително е намалял броят на делата, отложени поради заболяване на страните или наличие на друга пречка за явяване, което се дължи както на разпоредбата на закона – чл.142, ал.2 ГПК, така и на променената законодателна уредба – Наредбата за медицинската експертиза.

Общовалидни както за 2012г., така и за предишните години, са направените вече констатации за голямо забавяне при процедурата на двойна размяна на книгата между страните по делата, както и че търговските дела, най – вече първоинстанционните такива, стават все по–усложнени от фактическа и правна страна.

Макар че засега само в наказателното правораздаване се говори за дела със значим обществен интерес, в гражданското и търговско право също има такива дела. Делата на КУИППД, делата по несъстоятелност, някои имуществени спорове определено са обект на особено внимание от страна на обществото, заради обществената им значимост и подлежат на специален отчет. Разглеждането им се отличава с висока степен на сложност и трудности при събиране на доказателствата, най–вече по допуснатите експертизи, поради значителния обхват на предмета на изследването.

Търговските съдии изпитват сериозни затруднения при намирането на квалифицирани експерти, които да са в състояние да извършат компетентно обследване по сложните съдебно – икономически експертизи, назначавани по тези дела. В тази връзка е нужно да се подчертае необходимостта от създаване на по – добър модел на национално ниво за подбор и вписване на вещите лица по съдебни райони, за подготовката им като експерти и поддържане нивото на професионалната им квалификация.

По отношение на качеството на правораздаване през 2012г. са обжалвани 112 бр. дела първа инстанция или 24% от общия брой свършени дела /470 бр./. Потвърдени са 54 бр., изменени 12 бр. и отменени 17 съдебни акта /в т.ч. 1 бр. поради обективни причини/.

Качество на обжалваните съдебни актове при търговските дела

Вид дело	Общ бр свърш. дела	Обжалвани дела	% от общ бр.свършени дела	Потв. съдебен акт	Изм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.	Отм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.
Т.д.І инст	470	112	24%	54	12	-	17	1
Т.д .ІІ инст.	411	54	13%	40	-	-	6	-
Всичко:	881	166	19%	94	12	-	23	1

При делата като въззивна инстанция са обжалвани 54 бр. дела от общо свършени 411 бр. или 13%. Потвърдени са 40 бр. и отменени 6 бр. съдебни

акта. От отменените общо 23 бр. съдебни акта по търговски дела, 1 бр. е по обективни причини.

Търговски дела предмет на касационна проверка

Вид дело	Общ бр. свърш. дела	Обжалвани дела	Общ брой върнати дела	Не доп. касац жалба	% от общ бр. върнати дела	Бр. дела разгл по с-во	% от общ бр. върнати дела
Т.д . II инст.	411	54	46	26	57%	20 в т.ч. 14 - потв 6–отмен.	43%

През 2012г. от касационна проверка **са се върнали 46 бр. въззивни търговски дела**. ВКС не е допуснал до разглеждане касационната жалба по 26 бр. дела /или 57%/ от общия брой върнати дела/. От разгледаните по същество 20 бр.: 14 бр. са потвърдени и 6 бр. – отменени .

Заслужава да се отбележи, че макар **основната причина за отмяна на решенията да е била допуснато нарушение на материалния закон, не може да се направи извод за непознаване на законодателството от страна на съдебните състави**. В тази насока категорично говори високият процент на потвърдените съдебни актове, както и фактът, че броят на отменените актове е чувствително по – нисък в сравнение с тези, които са били потвърдени изцяло.

Безспорно е, че **следва да се продължи установената през годините практика на задълбочена предварителна подготовка на делата**, преди да бъдат внесени в съдебно заседание. Това е законово задължение и допринася за пълното изясняване на правния спор, неговата правилна правна квалификация, съответно събиране на доказателства, съотносими към конкретния казус и решаването в разумни срокове.

По отношение на **частично отменените съдебни актове** следва да се отбележи, че **отмяната е засегнала обжалваните решения в една незначителна част**. Като най – често срещан пример на частично отменени решения, може да се посочат решенията, по които съдът е присъдил определен размер на обезщетение, а въззивната или касационна инстанция са присъдили различен размер, което е довело до отмяна на решението в отхвърлителната му част.

Втората по ред причина, която най – често е давала повод за отмяна на съдебни актове, **са допуснати нарушения на съдопроизводствените правила при действи на отменения ГПК**.

По – малко са случаите, при които причина за отмяна на съдебни актове /частично или изцяло/ **е противоречивата съдебна практика** по

някои казуси на въззивната или касационна инстанция. Вниманиe заслужава например въпроса: Как трябва да се процедира, когато въззивната инстанция отмени решение на окръжния съд **само по отношение на началната дата на неплатежнoспoсoбнoстта, без да се произнесе за нова такава и го върне на първоинстанционния съд.** Очевидно е, че друг съдия трябва да се произнесе с ново решение, относно началната дата и след това делото да се продължи от “стария” съдия – докладчик.

Влизането в сила на ГПК от 01.03.2008г. и залегналите в него основания за касациoннo обжалване и въoбщe приложнoтo пoлe на касациoннoтo обжалване, доведoхa дo пo – бързо уеднаквяване на съдебната практика, респективнo пoдoбряване качествoтo на съдебните актове.

Визиранoтo пo – горe e общoвaлиднo кaктo зa търгoвскитe, тaкa и зa гpaждaнскитe дeлa.

Отделнo oт пoсoчeнoтo дo тук, кaтo пpичинa зa рeвизирaнe нa гpaждaнскитe и търгoвски съдебни актове нa OC Стaрa Зaгoрa oт пo – гopни инстaнции слeдвa дa сe пoсoчи **динaмичнoтo и чeстo несъглaсувaнo зaкoнoдaтeлствo, кaктo и възниквaщитe нeяcнoти пpи прилaгaнeтo нa пpoцeсуaлнитe нopми.** Кaтo oбeктивнo свидeтeлствo в тaзи нaсoкa сa мнoжeствoтo oбpaзувaни тълкувaтeлни дeлa oт ВКС пo гpaждaнски /търгoвски/ – пo пpoцeсуaлни и мaтepиaлнo-пpaвни въпpocи, кaктo и пoстaнoвeнитe тълкувaтeлни рeшeния, кoитo чeстo сa с пo някoлкo рaзлични oсoбeни мнeния.

2.3 Свършени наказателни дела

Пpeз пoслeднитe чeтиpи гoдини сe нaблюдaвaт **двe уcтoйчиви тeндeнции пo oтнoшeниe нa пoстъпилитe, рeспeктивнo свършили дeлa в Нaкaзaтeлнo oтдeлeниe.** Нa първo мястo пoстoяннo нapaствa бpoят нa пoстъпилитe /свършeни/ въззивни дeлa. **Втopaтa тeндeнция e нapyшeнa пpeз 2012г.** и визирa пoстъпилитe /свършeни/ първoинстaнционни дeлa – 695 бp. Зa рaзликa oт пpeдхoднитe тpи гoдини, кoгaтo сe нaблюдaвaшe oсeзaтeлeн pъcт, пpeз 2012г. първoинстaнционнитe дeлa сa нaмaлeли c 27% cпpямo 2011г., c 12% cпpямo 2010г. и c 8% cпpямo 2009г. /2012г. – 695 бp., 2011г. – 955 бp., 2010г. – 787 бp., 2009г. – 757 бp./

Нaмaлeниe, мaкap и нe тoлкoвa oсeзaтeлнo, сe нaблюдaвa пpи свършeнитe НOХД – c 8% cпpямo 2011г. /2012г. – 153 бp., 2011г. – 166 бp., 2010г. – 125 бp., 2009г. – 147 бp./. Спpямo 2010г. свършeнитe НOХД сa c 22% пoвeчe, a cпpямo 2009г. – c 4% пoвeчe.

Дaннитe в тaблицaтa зa пoслeднитe чeтиpи гoдини, вкл. и зa oтчeтнaтa, coчaт зa зaпaзвaнe нa **cpaвнитeлнo пoстoяннeн бp. свършeни НOХД, c тeндeнция зa пoнижeниe пpeз 2012г.**

Свършени НОХД по видове престъпления

Год.	Общ брой НОХД	Против личността	Против собствеността	Против стопанството	Против финансовданъчна и осиг. с-ма	Против дейността на ДООО	Докум. прест.	Против спокой
2009	147	21	25	6	23	7	-	2
2010	125	14	33	12	19	8	-	2
2011	166	18	30	25	16	24	-	8
2012	153	20	25	26	21	23	2	3

Структурата им за изминалата година най-общо е следната:

– Престъпления против личността: 20 бр., от тях 5 бр. убийства довършени по чл. 115–118 НК, 4 бр. опит за убийство, 7 бр. причиняване смърт по непредпазливост по чл. 123 НК, 3 бр. блудство – чл. 149, ал.5 НК и 1 бр. отвличане – чл 142 НК;

– Престъпления против собствеността: 25 бр., от тях 22 бр. грабеж по чл. 199 НК, 1 бр. присвояване – чл.203, 206, ал.4 НК и 2 бр. измама – чл.212, ал.5 НК;

– Престъпления против стопанството: 26 бр., от тях 26 бр. против паричната и кредитна система;

– Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи: 21 бр., в т.ч. 19 бр. по чл. 255 – 257 НК и 1 бр. по чл.253, ал.4 НК;

– Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации: 23 бр., от тях 16 бр. подкуп и 7 бр. за престъпление по служба с цел облага – чл.282 – 283а НК;

– Документни престъпления – чл.308 – 319 НК – 2 бр.

– Престъпления против реда и общественото спокойствие – 3 бр. всички по чл. 321 и чл. 321а НК;

– Общопасни престъпления: 33 бр., от които 23 бр. транспортни престъпления и 10 бр. престъпления с предмет наркотични вещества;

Вътрешната структура за броя свършени НОХД сочи за известни промени през годините. Запазва се тенденцията за най-голям дял на свършените НОХД за общопасни престъпления – 33 бр. или 22% от всички свършени НОХД, при 27% за 2011г., 30% за 2010г. и 43% за 2009г. Ясно изразена е тенденцията за намаляване на относителния дял на тези дела спрямо общия брой свършени НОХД през разглеждания четиригодишен период. Увеличен е броят на свършените НОХД за престъпления против личността – 20 бр. дела за 2012г., 18 бр. дела за 2011г. и 14 бр. дела за 2010г. Броят на свършените дела за престъпления против собствеността сочи намаление: 25 бр. дела за 2012г., 30 бр. дела за 2011г. и 33 бр. дела за 2010г. **Устойчива тенденция за ръст** през последните две години бележат

свършените НОХД за престъпления против стопанството /2012г. – 26 бр., 2011г. – 25 бр., 2010г. – 12 бр., 2009г. – 6 бр./, както и делата за престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации /2012г. – 23 бр., 2011г. – 24 бр., 2010г. – 8 бр., 2009г. – 7 бр./ След ръст през 2011г., чувствително са намалели свършените дела за престъпления против общественото спокойствие /2012г. – 3 бр., 2011г. – 8 бр., 2010г. – 2 бр., 2009г. – 2 бр./ **Увеличение бележат свършените дела за престъпления против финансовата, данъчна и осигурителна система: /2012г. – 21 бр., 2011г. – 16 бр., 2010г. – 19 бр./ През 2012г. те са 14% от общо свършените НОХД, докато през 2011г. – едва 9.60%.**

По отношение на НОХД, интерес представляват не само броят на тези, свършени през отчетната година, **но и на делата с наказана престъпност** /влязла в сила присъда и споразумение/.

Констатираното вече увеличаване на фактическата и правна сложност на НОХД рефлектира особено осезателно на този показател. Въпреки увеличения през последните четири години бр. дела, приключващи със споразумение /краен съдебен акт, който е окончателен и не подлежи на обжалване и протест/, процентът на делата с наказана престъпност към общия брой свършени такива, плавно намалява /2009г. – 80%, 2010г. – 78% и 2011г. – 77%/ Делата с висока фактическа и правна сложност, в частност тия с обществен и медиен интерес, почти на 100% се обжалват на въззивна и касационна инстанция и то нееднократно. **Позитивен е фактът, че през 2012г. тази неблагоприятна тенденция е нарушена:** влезли са в сила 131 бр. присъди и споразумения при 153 бр. свършени НОХД **/или 86%/.**

Тенденцията за спад на броя дела с наказана престъпност се наблюдава за страната като цяло. През 2011г. в Р. България са свършени 3040 бр. НОХД, тези с наказана престъпност са 2258 бр., **или 74% /ОС Стара Загора – 77%/.** През първото полугодие на 2012г. в Р. България са свършени 1675 бр. НОХД, тези с наказана престъпност са 1088 бр., **или 65%.** Докато за страната низходящата тенденция се запазва и през 2012г., **за ОС Стара Загора /86%/** е налице повишаване на този показател с близо 10%, като стойностите му са значително над средните за страната.

НОХД с наказана престъпност

Год.	Общ брой постъпили НОХД	Общ брой свършени НОХД	Общ бр. дела с наказана престъпност	% дела наказана престъпност към постъп. НОХД	% дела наказана престъпност към свърш. НОХД
2009	138	147	117	85%	80%
2010	132	125	98	74%	78%

2011	166	166	128	77%	77%
2012	134	153	131	98%	86%

По – специален интерес от делата с наказана престъпност представляват делата–обект със значим обществен интерес: организирана престъпност, корупционни престъпления, пране на пари, престъпления, свързани с фондове на ЕС, такива за деяния, извършени от лица, заемащи ръководни обществени и държавни длъжности, данъчни престъпления, престъпления, свързани с изготвяне, прокарване в обръщение и използване на неистински и преправени парични знаци, престъпления с предмет наркотични вещества. През 2012г. **са свършени общо 17 бр. дела от особен обществен интерес.**

От свършените 17 бр. дела със завишен обществен интерес 9 бр. са приключили с присъда, 2 бр. – със споразумение, 5 бр. дела са прекратени и върнати в ОП Стара Загора за доразследване и 1 бр. дело е изпратено на Специализираната Прокуратура на България по компетентност.

Вътрешната структура на свършените НОХД от особен обществен интерес е следната: по чл. 321, 321а НК – 3 бр., по чл.255 – 257 НК – 5 бр., по чл.282 – 283 НК – 5 бр., по чл.301 – 305 НК – 1 бр., по чл.212, ал.5 – 2 бр., по чл.253, ал.4 – 1 бр. . Най – голям е делът на делата по чл. 282 – 283 НК – 29% и по чл 255 – 257 НК – също 29%.

От свършените 17 бр. дела **11 бр. или 65% са приключили със съдебен акт по същество /присъда и споразумение/,** 29% са прекратени и върнати в Прокуратурата за доразследване и 6% /1 бр. дело/ – прекратено и изпратено в Специализираната Прокуратура на РБългария.

С най – много свършени дела със завишен обществен интерес са съдия Соня Каменова – 5 бр. , съдия Татяна Гьонева – 4 бр. и съдия Красимир Рачев – 4 бр.

Свършени дела с особен обществен интерес

в ОС Стара Загора по текстове от НК през 2012г.

Вид дело	Текст от НК	Съдия докладчик
НОХД 462/2008	Чл.321, ал.1, чл.257 НК	Николай Уруков
НОХД 362/2011	Чл.255, ал.3, ал.1, т.6 и т.7 НК	Соня Каменова
НОХД 527/2011	Чл.321, ал.3, т.2, чл.308, ал.2,чл.244, ал.2 НК	Красимир Рачев
НОХД 563/2011	Чл.282, ал.2, ал.1 НК	Татяна Гьонева

НОХД 626/2011	Чл.255, ал.3, ал.1, т.2 НК	Соня Каменова
НОХД 719/2011	Чл.282, ал.2, ал.1 НК	Татяна Гьонева
НОХД 773/2011	Чл.212, ал.5, ал.1 НК	Красимир Рачев
НОХД 849/2011	Чл.255, ал.3, ал.1, т.7 НК	Татяна Гьонева
НОХД 942/2011	Чл.282, ал.2, ал.1 НК	Красимир Рачев
НОХД 949/2011	Чл.321, ал.1, чл.311, ал.1 НК	Красимира Дончева
НОХД 165/2012	Чл.255 – 257 НК	Соня Каменова
НОХД 213/2012	Чл.282, ал.2, ал.1 НК	Мариана Христатијева
НОХД 217/2012	Чл.282, ал.2, ал.1 НК	Татяна Гьонева
НОХД 237/2012	Чл.253, ал.4 НК	Красимир Георгиев
НОХД 278/2012	Чл.212, ал.5, ал.1 НК	Красимир Рачев
НОХД 286/2012	Чл.305, ал.1, чл.304б, ал.1 НК	Соня Каменова
НОХД 409/2012	Чл.255, ал.3, ал.1, т.7 НК	Соня Каменова
Всичко:17 броя		

От приключилите през 2012г. 11 бр. НОХД от особен обществен интерес със съдебен акт по същество /присъда и споразумение/, 5 бр. дела /или 45%/ са с наказана престъпност /2 бр. дела приключили със споразумение и 3 бр. дела с влязла в сила присъда/.

Осъдени са общо 7 лица, като за 4 от тях /или 57% /присъдите са ефективни. На три лица са наложени присъди над 3г. до 10г. Наред с наказанието лишаване от свобода, само по едно от делата е наложена и глоба в размер на 10 000.00 лв.

За сравнение: От приключилите през 2011г. 17 бр. НОХД от особен обществен интерес със съдебен акт по същество /присъда, споразумение и решение/, **8 бр. дела /или 47%/ са с наказана престъпност /5 бр. дела приключили със споразумение и 3 бр. дела с влязла в сила присъда/.** Осъдени са общо 18 лица, като за 11 от тях **/или 61% /присъдите са ефективни.** На пет лица са наложени присъди над 3г. до 10г. Наред с наказанието лишаване от свобода, по четири от делата са наложени и глоби, **общо в размер на 82 000.00 лв.**

През 2010г. са приключили 12 бр. НОХД от особен обществен интерес със съдебен акт по същество, **4 бр.дела /или 33%/ са с наказана престъпност.** Осъдени са шест лица, като всички присъди са ефективни. Наред с наказанието лишаване от свобода, по три от делата са наложени и **глоби, общо в размер на 31 000.00 лв.**

НОХД с наказана престъпност по дела от

особен обществен интерес в ОС Стара Загора през 2012г.

Текст от НК	свършени дела през 2011г.	Бр. дела с наказана престъпност		Осъдени лица до 3 години		Над 3 до 10 г	Глоби /лв./
		Присъда	Спораз.	Общо	В т.ч. условно		
Чл.321, ал.3, т.2, чл.308, ал.2,чл.244 НК	527/2011		1			3	
Чл.255, ал.3, ал.1, т.2 НК	626/2011	1		1	1		
Чл.255, ал.3, ал.1, т.7 НК	849/2011	1		1			
Чл.253, ал.4 НК	237/2012		1	1	1		10 000
Чл.305,ал.1,чл.304б НК	286/2012	1		1	1		
Общо	5бр.	3	2	4	3	3	10 000

Съществуват различия в разбирането за това, дали бързината на съдебното производство има приоритет пред установяване на фактите в процеса, т.е. дали на преден план да бъде изведено разбирането, че същинската функция на съдебната система е защитата на основните права и свободи на гражданите и юридическите лица, или напротив, налице е необходимост от законодателни промени, водещи до ускоряване на съдебния процес, чрез ограничаване на правото на защита.

Според съдиите от Наказателно отделение при ОС Стара Загора проблемите при разглеждане на наказателните дела, в частност на тези представляващи особен обществен интерес, както и забавяне на тяхното движение са следните:

- При провеждането на разследването не се проверяват факти и обстоятелства, които са от съществено значение за решаването на делата;
- Доказателствени искания на подсъдимия и защитника му, които не са били уважени в досъдебната фаза на производството;
- Необходимост от назначаването на повторни и разширени експертизи;
- Липса на прецизни данни в обвинителния акт относно подсъдимия, свидетелите и вещите лица, водещо до нередовното им призоваване;
- Непредставяне на изискани от съда писмени доказателства от различни институции;
- Неявяване на подсъдимия;
- Представяне на болнични листове от подсъдимия, защитника и свидетелите;
- Отказ на подсъдимия от упълномощения защитник;
- Друг служебен ангажимент на защитника;
- Ниска професионална подготовка на експертите и лошо качество на внесените експертизи;
- Неизпълнени съдебни поръчки;
- Насрочване на делата по реда на Глава XXVII от НПК и желанието на подсъдимите те да се разгледат по общия ред.

Неправомерно процесуално поведение на страните и по– конкретно– злоупотреба с правото на защита е една от основните причини за забавяне движението на наказателните дела, в частност на тези със завишен обществен интерес

Един от зачестилите похвати е честата смяна на защитници, при което всеки нов адвокат иска от съда отлагане на заседанието и достатъчно време за запознаване с материалите. Това води до осуетяване на правосъдието и не може да представлява елемент от правото на защита. За преодоляване злоупотребите с правото на защита **е наложително регламентиране на нови процесуални правила в НПК** – в случай, че подсъдимият реши да оттегли пълномощията си от защитника – адвокат и да упълномощи друг такъв, **той да е длъжен да направи това най– късно 5 дни преди насроченото заседание, а ако не извърши това, съдът да може да назначи служебен защитник. В този смисъл крайно належаща е**

промяна в чл.96, ал.2 от НПК, тъй като съгласно действащата законова разпоредба замяната на един защитник с друг може да стане само по молба, или със съгласието на обвиняемия /подсъдимия/.

Друг, зачестил похват за отлагане на делата – и най-вече тези с особен обществен интерес – е спекулирането със здравословното състояние на защитника на подсъдимия, който при това оправдава отсъствието си с изрядна медицинска документация. **За отстраняването на тази причина за отлагане на делата е необходимо да бъде регламентирано в НПК, че в рамките на досъдебното производство и в хода на съдебното следствие на една инстанция адвокатът – защитник на подсъдимия има право да поиска най-много два пъти отлагане на делото поради заболяване, при трети случай – защитникът да е длъжен да посочи свой заместник, а ако не направи това, съдът да има право да назначи служебен защитник.**

В заключение следва да се отбележи, че е необходимо да продължи активната роля на ВСС за предприемането и осигуряването на организационни, препоръчителни и контролни мерки за наблюдение движението на делата с особен обществен интерес и преодоляване на причините за незаконосъобразното забавяне на приключването им с краен съдебен акт, както и за отстраняване на причините за незаконосъобразното връщане на наказателните дела от съдебна фаза за доразследване.

Освен визираните по-горе дела, заслужават внимание и **кръг дела, които макар да не са от наблюдаваните от ВСС дела от особен обществен интерес, поради специфични обстоятелства, са с обществен и медиен интерес /личност на подсъдим, начин на извършване на деянието, последици от престъплението и т.н./.**

С особен интерес в обществото и медиите се следят делата за престъпления против финансовата, данъчна и осигурителна система и т.нар. наркотични престъпления.

НОХД с наказана престъпност за престъпления

против финансовата, данъчна и осигурителна системи

Год.	Общ брой постъпили НОХД	Общ брой свършени НОХД	Общ бр. дела с наказана престъпност	% дела наказана престъпност към постъп. НОХД	% дела наказана престъпност към свърш. НОХД
2009	17	23	14	82%	61%

2010	22	19	10	45%	53%
2011	17	16	10	59%	63%
2012	17	21	13	76%	62%

Броят на делата за престъпления против финансовата, данъчна и осигурителна система варира с малки отклонения /надолу или нагоре/ през анализирания четиригодишен период, същото важи **и за броят на делата с наказана престъпност** /2009г. – 61%, 2010г. – 53%, 2011г. – 63% и 2012г. – 62%/ спрямо общия бр. свършени по тези текстове от НК дела.

Анализирайки делата за “престъпления против финансовата, данъчна и осигурителна система”, по-особено внимание заслужават “данъчните престъпления”. Всеки ден в пресата и останалите медии се изнася информация за източване на ДДС в особено големи размери и ощетяване на бюджета с милиони левове. Таблицата по-долу извежда тези престъпления за последните четири години.

През 2009г. са постановени 17 присъди по данъчни дела, като 10 от тях /близо 60%/ са разгледани като съкратено съдебно производство. За 2010г. решенията с присъда данъчни дела са 10, като 7 /70%/ са разгледани като съкратено съдебно производство. Данните за 2011г. сочат, че са постановени 8 присъди, като 5 от тях /63%/ са разгледани като съкратено съдебно производство. **През 2012г. са постановени 11 бр. присъди, като 6 от тях /55%/ са разгледани като съкратено съдебно производство.**

Чрез законодателни промени в последните години /чл.58а, ал.1 НК/ се даде възможност на решаващия съд, чрез редукция на наказанието, да даде израз на съответствието между извършеното престъпление и наложеното наказание. По този начин законодателят направи опит за определяне на справедливи наказания, с осъществяване на генералната и индивидуална превенция, предвидена в чл.36 НК, като изнесените по – долу данни говорят за **частични положителни резултати.**

Постъпили и приключили НОХД по чл. 255 – 257 НК

за периода 2009 – 2012 год. Наложени наказания

Година	Постъпили дела	Решени с присъда	Прекратени		Осъдени лица до 3 години		Осъдени лица от 3 до 10 год	Други наказания
			Всичко	В т.ч. със споразумен	Общо	В т.ч. Условно		

2009	17	17	5	-	18	17	1	1
2010	22	10	8	-	12	7	-	-
2011	17	8	8	-	8	5	-	-
2012	15	11	8	2	14	11	2	-
Всичко:	71	46	29	2	52	40	3	1

По отношение на “тежестта на наказанието” данните сочат, че през през 2009г. от осъдените 20 лица, само 2 са получили ефективни присъди или 10%. През 2010г. са осъдени 12 лица и 5 са получили ефективни присъди /или 33%/. За 2011г. от осъдените 8 лица, 3 са получили ефективни присъди /или 38%/. **През изминалата 2012г. от осъдените 16 бр. лица, 5 са получили ефективни присъди /или 31%/. За четирите години по чл. 255 – 257 НК са осъдени общо 56 лица, в т.ч. 15 ефективно, или 27%.**

За сравнение: по данни на ВСС за 2010г. в Р. България за данъчни престъпления са осъдени 132 лица, като 19 са получили ефективни присъди, **или 14% /ОС Стара Загора – 33%/,** за 2011г. в Р. България за данъчни престъпления са осъдени 133 лица, като 32 са получили ефективни присъди, **или 24% /ОС Стара Загора – 38%/,** през първото полугодие на 2012г. в Р. България за данъчни престъпления са осъдени 89 лица, като 10 са получили ефективни присъди, **или 11% /ОС Стара Загора – 33%/.**

Налага се извода, че процентът на ефективно осъдените лица по “данъчни дела” е значително над средния за страната.

Въпреки наличието на обективни трудности 61% през 2010г., 56% през 2011г. и **53% през 2012г.** от свършените “данъчни дела” **са приключили до 3 месеца от образуването им, като тенденцията е към постоянно намаление.** Голям е и броят на делата, които са прекратени и върнати за доразследване – 6 бр. или 32%. /2011г. – 50 %, 2010г. – 44%/. Все пак благоприятен е фактът, че този висок % дела през 2012г. бележи известно намаление.

През 2012г. е намалял броят на постъпилите, респективно свършени дела **по чл.354а НК.** Много висок е процентът на делата с наказана престъпност. За високия процент способства и фактът, че се увеличава броят на приключили дела по чл.354а със споразумение. През 2011г. от 19 свършени дела, само 2 са приключили с присъда., а през 2012г. и десетте приключили дела са по споразумение.

НОХД с наказана престъпност за престъпления по чл. 354а НК

Год.	Общ брой постъпили НОХД	Общ брой свършени НОХД	Общ бр. дела с наказана престъпност	% дела наказана престъпност към постъп. НОХД	% дела наказана престъпност към свърш. НОХД
2009	18	19	18	100%	95%
2010	11	10	10	91%	100%
2011	18	19	18	100%	95%
2012	10	10	10	100%	100%

По отношение на “тежестта на наказанието” се наблюдава **тенденция към намаление по отношение на броя на ефективно осъдените лица през годините.** Така през 2009г. от осъдените 22 лица, 14 са получили ефективни присъди или 64%., през 2010г. от осъдените 11 лица 7 са получили ефективни присъди /или 64%/ , през 2011г. от осъдените 29 лица, 13 са получили ефективни присъди /или 45%/ и през 2012г. от осъдените 13 лица, 5 са получили ефективни присъди /или 39%/. За четирите години по чл.354а НК са осъдени общо 75 лица, в т.ч. 39 ефективно, или 52%.

Постъпили и приключили НОХД по чл. 354а НК за периода 2009 – 2012 год. Наложени наказания

Година	Брой постъп. Дела	Решени с присъда	Прекратени		Осъдени лица до 3 години		Осъдени лица от 3 до 10 год	Други наказания
			Всичко	В т.ч. със споразумение	Общо	В т.ч. Условно		
2009	18	7	12	11	20	8	2	-
2010	11	-	10	9	11	4	-	-
2011	18	2	17	17	25	16	4	-
2012	10	-	10	10	13	8	-	-
Всичко	57	9	49	47	69	36	6	-

За сравнение: по данни на ВСС за 2010г. в Р. България за извършени престъпления по чл. 354а НК са осъдени 464 лица, като 220 са получили ефективни присъди, или 47% /ОС Стара Загора – 64%/, за 2011г. в Р. България за извършени

престъпления по чл. 354а НК са осъдени 574 лица, като 242 са получили ефективни присъди, или **42% /ОС Стара Загора – 45%/**.

По този показател /тежест на наказанието/ стойностите на ОС Стара Загора са над средните за страната.

Данните за свършените НОХД до три месеца от образуването им са много добри: /2012г. – 81 %, 2011г. – 82%, 2010г. – 72%, 2009г. – 76%/. Големият брой дела, приключили със споразумение през 2012г., е една от основните причини за високите стойности на този показател. **Броят на делата, приключили с присъда, през анализирания четиригодишен период плавно намалява /2012г. и 2011г. запазва едно ниво/**: 2012г. – 39%, 2011г. – 39%, 2010г. – 45%, 2009г. – 48%, от общия брой свършени НОХД. Разбира се причините за това са от една страна промените в законодателството, обективно разширяващи възможността делата да приключват със споразумение, а от друга – увеличеният брой дела по някои текстове от НК, внесени от Прокуратурата със споразумение.

**НОХД, свършени до 3 месеца от образуването им
и НОХД свършени с присъда**

Год.	Общ брой свършени НОХД	Свършени до 3 месеца от образуването	% от общ бр. свършени НОХД	НОХД свършени с присъда	% от общ бр. свършени НОХД
2009	147	112	76%	71	48%
2010	125	90	72%	56	45%
2011	166	136	82%	65	39%
2012	153	124	81%	60	39%

Тенденцията за **увеличение броя на сключваните споразумения, както на досъдебна, така и в съдебна фаза е особено добре изразена през последните две – три години**. Това води до по-бързо приключване на делото с краен и окончателен съдебен акт, който е по-стабилен, тъй като представлява постигнато съгласие на всички страни, относно виновността на дееца, вида и размера на наказанието, което следва да му бъде наложено, като същевременно и определението, с което е одобрено споразумението, е окончателно и не подлежи на обжалване и протест. Приключването на делата със споразумение е един от добрите варианти за приключване на дела от общ характер, доколкото в този случай всички страни по делото са съгласни с така постигнатото споразумение и с неговите последици, като са приели, че изцяло са постигнати техните цели и са удовлетворени интересите както на правосъдието, така и на пострадалите от престъплението, а същевременно и виновният за престъплението е наказан.

Ето защо и без съмнение, фактът на увеличаване на броя на постигнатите споразумения по дела от общ характер е в полза и интерес на страните в процеса, а така също и на обществото, доколкото освен индивидуална превенция, наказанието има и генерална такава и създава убеждение в обществото, че виновните лица няма да останат ненаказани и ще понесат наказателна отговорност.

След законодателните промени през 2012г., при които с изменението на чл. 381, ал. 2 НПК се въведе забраната за прекратяване на наказателното производство със споразумение в случаите на причиняване на смърт /без значение формата на вина/, очакванията са броят на делата, приключили със споразумение да намалее.

НОХД приключили със споразумение

Год.	Общ брой приключени НОХД	НОХД приключени със споразумение	% от общ брой приключени НОХД
2009	147	49	33%
2010	125	41	33%
2011	166	78	47%
2012	153	70	46%

През последните 2 – 3 години се затвърждава още една тенденция. Запазва се **относително голям броят на делата, внесени от Прокуратурата с обвинителен акт, по които е сключено споразумение в съдебно заседание** /2012г. – 17бр., 2011г. – 19 бр., 2010г. – 15 бр./. След като е имало възможност да се сключи споразумение с подсъдимите и защитниците им в съдебно заседание, прокурорите е следвало да се възползват своевременно от възможностите на чл.381 – 382 НПК. По внесените обвинителни актове са образувани НОХД и съответно призовани от съда подсъдими, множество свидетели и вещи лица. Това води до неоправдано ангажиране на множество граждани, както и до увеличаване на разходите на съда за възнаграждения на съдебни заседатели, за вещи лица и свидетели и не на последно място и до отрицателно отношение към съда от призованите лица / без подсъдимия/.

За един по – продължителен период от време, данните по кои текстове от НК се внасят /постигат в хода на съдебното производство/ споразумения, са **еднопосочни**. За последните пет години в ОС Стара Загора само три дела са свършили със споразумение по чл.255–257 НК. Същевременно отчетливо расте процентът на тези дела по чл.354а НК. Данните за 2010г. сочат, че 60% от внесените дела по чл.354а НК са със споразумение, като за 2011г. процентът е 78%, а за 2012г. – 100% По отношение на свършените дела данните също са много високи

като стойност: 2010г.–90%, 2011г. – 89%, 2012г. – 100% от свършените дела по чл.354а НК са със споразумение.

По отношение на броя **НОХД, свършени със съдебен акт по същество** данните са **относително стабилни**: 85% за 2012г., 86% за 2011г., 78% за 2010г., 82% за 2009г. спрямо общия брой свършени НОХД. Явно провежданите съвместни работни срещи на съдиите от наказателно отделение с прокурорите при ОП Стара Загора, на които се обсъждаха причините и основанията за прекратяване на делата от съда и връщането им на органите на досъдебното производство за доразследване са дали резултат.

НОХД, свършени със съдебен акт по същество

Год.	Общ брой свършени НОХД	НОХД свършени със съдебен акт по същество /присъда и споразумение/	% от общ брой свършени НОХД
2009	147	120	82%
2010	125	97	78%
2011	166	143	86%
2012	153	130	85%

От изложените по – горе данни следва изводът, **че качеството на правораздаването в ОС Стара Загора е добро, както по отношение на бързина на съдопроизводството, така и по отношение на ефективност .**

Причините, водещи до връщане на дела от съда на прокурора за доразследване, не са по различни от предишните години, но преди да се спра по – конкретно на тях, **ще направя кратък анализ, с включване на данни от националната статистика.**

Прекратяването на делата и връщането им за допълнително разследване на прокурора би трябвало да е съвсем нормално действие на съда. **Връщането на делата беше посочено в доклада на ЕК, но не като похвала. От годишния отчет на ВКС е видно, че около 10% от делата се връщат. За т.нар. шумни процеси съотношението е доста по-голямо.** Понякога вината е на прокурорите, но не са изключения случаите, в които съдиите намират всевъзможни нарушения, за да не дадат ход на делото. Вярно е, че наказателният процес е формален, но **опасностите започват там, където свършват законовите основания за връщане. Когато то се прави с “измислени” мотиви, тогава на практика имаме чист отказ от правосъдие.**

Укоримо е и когато съдът не забелязва прокурорските пропуски, преди да е насрочил процеса. И го връща от зала, когато вече са призовани свидетели и вещи

лица – когато тежката машина е започнала да работи. Или пък реши да го върне, когато делото е пред финал

Възможностите за връщане не са много. НПК казва, че съдията прекратява съдебното производство и връща делото на прокурора за допълнително разследване, когато в досъдебното производство е допуснато отстранимо съществено нарушение на процесуалните правила, довели до ограничаване на процесуалните права на обвиняемия или на неговия защитник, на пострадалия или на неговите наследници. Има и тълкувателно решение на ВКС от 2002 г. за нарушенията на процесуалните правила по време на разследването, които дават основание за връщане на делото на прокурора. Това решение е задължително за всички, а и не е толкова обемно и сложно, че да е трудно за възприемане и прилагане.

Съдиите от наказателното отделение на ОС Стара Загора стриктно спазват визираното тълкувателно решение, относно нарушаването на процесуалните правила, даващи основание за връщане на делото. Делата се връщат за доразследване единствено, когато в досъдебното производство е било допуснато отстранимо съществено нарушение на процесуалните правила.

След преглед на актовете на ОС Стара Загора, отнасящи се до прекратяване на съдебното производство и връщане делото на прокурора /разпореждания по чл. 249, ал.1 във връзка с чл. 248, ал.2, т.3 НПК, определения по чл. 288, т.1 НПК и решения на Окръжен съд гр. Стара Загора, постановени във въззивни производства/, може да се направи извод, че допуснатите от органите на досъдебното производство съществени нарушения на процесуалните правила, обуславящи прекратяване на съдебното производство и връщане делото на прокурора, се свеждат до следното:

– Органите на досъдебното производство в нарушение на чл. 55, ал. 1 НПК /правото на обвиняемия да участва лично в наказателното производство/, са провели разследване /привличане на обвиняем, събиране на доказателства, предявяване на разследване/ в отсъствието на обвиняемия, без да са изискали справка за резултатите от щателното издирване на обвиняемия, който е бил обявен за общодържавно издирване. За да се проведе разследване в отсъствие на обвиняемия, респективно наказателното производство да продължи в съдебната фаза в негово отсъствие, е необходимо освен да са налице предпоставките по чл. 206 във връзка с чл. 269, ал. 3 НПК, но и да са събрани доказателства за тези предпоставки.

– Най-чести са случаите, когато в обстоятелствената част на обвинителния акт не се съдържат факти, имащи отношение към всички съставомерни признаци на деянието и участието на обвиняемия в него – липса на факти и обстоятелства, обосноваващи квалифициращи признаци, не се сочат конкретните осъждания, които обуславят деянието, като извършено в условията на опасен рецидив по смисъла на чл. 29, ал. 1, б. “а” и б. “б” НК, а също така не се излагат правни изводи, въз основа на посочените в обстоятелствената част на обвинителния акт факти.

– Следва да се отбележи, че са констатирани случаи на **непрецизен изказ от страна на прокурора при изготвяне на обвинителния акт**, което в някои случаи води до такава неяснота, че обвинителния акт е негоден да изпълни предназначението си, а от тук се накърнява правото на защита на обвиняемия.

Предвид всичко гореизложено, макар и в правната теория да се застъпва становище, че прокуратурата и органите на досъдебното производство следва да бъдат освободени от задължението да прецизират правната квалификация на деянието и да се концентрират върху доказването на обвинението /да изяснят фактическата обстановка и да съберат и предявят по делото надлежен и годен доказателствен материал във връзка с инкриминираното деяние/, а съдът да е този, който да определя правната квалификация на деянието, **настоящият Наказателно-процесуален кодекс вменява задължение на съдията-докладчик, респективно състава на съда**, да следят допуснато ли е отстранимо съществено нарушение на процесуалните правила, довело до ограничаване на процесуалните права на определени субекти в стадия на досъдебното производство и, ако е допуснато такова, съдебното производство да се прекратява, а делото да се връща на прокурора за отстраняването му.

Наред с всичко казано до тук, **съдиите от наказателно отделение считат, че прекалено формализираният процес е основна обективна причина за връщането на делата за доразследване**. За пореден път следва да се посочи, че **НПК е прекалено формален** по отношение на изготвяне на обвинителния акт. **Необходими са законови промени в посока към опростяване на процедурите относно изготвяне на обвинителния акт**, по – конкретно чл. 246 НПК да се промени, така че да се облекчи формата на обвинителния акт, както и да отпадне възможността за връщане на дела, заради технически грешки.

Малък е броят на постановените оправдателни присъди: 2009г. – 1 бр., 2010г – 1 бр., 2011г. – 2 бр. и 1 бр. през 2012г. /и то само по отношение на единия подсъдим/, т.е. 0.68% през 2009г., 0.80% през 2010г., 1,20% през

2011г. и 0.65% през 2012г. от общия брой свършени НОХД. От общо свършените през четирите години 591 бр. НОХД, 5 са приключили с оправдателна присъда или 0.85%, като 2 бр. са потвърдена, 2 бр. – отменени и една присъда /тази от 2012г./ не е обжалвана.

Липса на доказателства, обосноваващи осъдителен съдебен акт по несъмнен начин, е причината за постановяване на оправдателна присъда по отношение на единия подсъдим по дело за престъпление по чл 255, ал.3, ал.1 НК през изминалата 2012г.

НОХД, свършили с оправдателна присъда

Год.	Общ брой свършени НОХД	Общ бр. оправдателни присъди	Текст от НК	Резултат от обжалването	% от общ бр.свърш. НОХД
2009	147	1	Чл.354а, ал.2, чл.242	Отменена	0.68%
2010	125	1	Чл.343,ал.3,пр.2,ал.4	Отменена	0.80%
2011	166	2	Чл.244, ал.1 НК Чл.304б, ал.1 НК	Потвърдена Потвърдена	1.20%
2012	153	1	Чл.255, ал.3, ал.1 /оправдателна относно единия подсъдим/	Не е обжалвана	0.65%
Общо:	591	5			0.85%

Причините за постановяване на оправдателни присъди могат да се обобщят: Несъстамерност на деянието, за което е внесен обвинителен акт, липса на доказателства, обосноваващи осъдителен съдебен акт по несъмнен начин. В тези случаи наблюдаващият прокурор е следвало да направи всичко възможно, за да се съберат необходимите доказателства, с оглед доказване по безсъмнен начин на извършеното престъпление и съответно участието на обвинените лица в него. Ако тази убеденост, въпреки изчерпването на всички възможни процесуални способности не е била налице, прокурорът закономерно е трябвало да прекрати делото.

От съдените 164 лица през 2012г. са осъдени 162 (от които 6 непълнолетни), оправдано е едно лице. Най-масовото наказание е “лишаване от свобода до три години” –117 лица, от които 90 лица при условията на чл.66НК /т.н. условно/, след това “над три до десет години лишаване от свобода” – 30 лица, “над десет до тридесет години лишаване от свобода ” – 5 лица и други наказания – 10 лица.

През 2012г. няма постановена доживотна присъда /както и през 2011г./, за разлика от 2009г. и 2010г., когато са постановени съответно една и две доживотни присъди.

Съдени и осъдени лица за периода 2009г. – 2012г.

Год.	Съдени	Осъдени	До 3 години		Над 3 до 10	Над 10 до 30	Доживотзатвор	Без замяна	Други
			Общо	В т.ч .усл.					
2009	153	152	111	73	19	5	1	-	16
2010	130	129	82	46	16	8	2	-	21
2011	187	185	129	89	38	6	-	-	12
2012	164	162	117	90	30	5	-	-	10

Най – тежката присъда, постановена през 2012г. е за престъпление по чл. 199, ал.2, т.2, чл.198, ал.1 НК – съответно 20г. и 17 г. лишаване от свобода за двамата подсъдими. Делото е обжалвано на въззивна и касационна инстанция и до този момент е без резултат от обжалването.

Присъда от 17 г. и 6 месеца лишаване от свобода е наложена на подсъдима, обвинена по чл.116, ал.1, т.4 НК. Делото е обжалвано на въззивна и касационна инстанция като присъдата на подсъдимата е намалена на 15г. лишаване от свобода.

През 2012г. намалява броят на свършените ЧНД първа инстанция. Намалението е със 31% спрямо 2011г., със 17% спрямо 2010г. и с 13% спрямо 2009г. Като процентно отношение те са 78% през 2012г, 82%, през 2011г., 84% през 2010г. и 81% през 2009г. спрямо общия брой свършени наказателни дела първа инстанция.

Свършени ЧНД първа инстанция

Год.	Общ брой свършени нак. дела първа инст.	Свършени ЧНД първа инстанция	% от общ брой свършени нак.д. първа инст.	% изменение на ЧНД първа инст. спрямо 2009 г.
2009	766	619	81%	100%
2010	774	649	84%	105%
2011	954	783	82%	126%
2012	695	541	78%	87%

Трябва да се отбележи, че през последните години **трудността на два вида ЧНД непрекъснато се повишава**. Конкретно произнасянето по основателността на прекратяването на наказателното производство изисква задълбочено проучване на големи по обем досъдебни производства, решаване на редица правни проблеми в рамките на много кратки процесуални срокове за постановяване на съдебния акт. Не следва да се пренебрегват и свършените дела по чл.64 и чл.65 от НПК. Те също съдържат голям по обем доказателствен материал, който подлежи на щателно проучване и произнасяне в изключително кратки срокове.

Свършените през 2012г. 193 бр. ВНОХД, ВНЧХД и ВАНД са с 14% повече от свършените през 2011г. /169 бр./, с 28% повече от свършените през 2010г. /151 бр./ и с 44% повече от тези през 2009г. /134 бр./ . По отношение свършените частни наказателни дела въззивна инстанция през 2012г. има съществен ръст спрямо предходните три години: със 7 % спрямо 2011г. със 17% спрямо 2010г. и с 40% спрямо 2009г. /2012г. – 209 бр., 2011г. – 196 бр., 2010г.– 179 бр., 2009г. – 149 бр./

Свършени ВНОХД, ВНЧХД, ВАНД и ВЧНД

Год.	Общ брой свършени ВНОХД, ВНЧХД и ВАНД	% изменение спрямо 2009 г.	Общ брой свършени ВЧНД	% изменение спрямо 2009 г.
2009	134	100%	149	100%
2010	151	113%	179	120%
2011	169	126%	196	132%
2012	193	144%	209	140%

Данните сочат, че съдиите от наказателното отделение полагат усилия за приключване на въззивните дела в разумни срокове. По дела с фактическа и правна сложност се налага въззивната инстанция да събира и проверява доказателства, да се назначават експертизи. Цифрите дават основание да се направи извод, че въззивните наказателни дела се решават бързо, за което допринася и създадената организация за разглеждането им. В тази връзка съдиите-докладчици на атакуваните съдебни актове трябва да са особено внимателни и стриктно да спазват разпоредбата на чл.323 ал.1 НПК и да връщат жалбите и протеста, когато те не отговарят на законовите изисквания и не е внесена съответна държавна такса /по дела от частен характер/.

По отношение качеството на правораздаването.

През 2012г. са обжалвани 29 бр. НОХД или 19% от общия бр. свършени дела. Потвърдени са 13 бр., изменени – 12 бр. и отменени – 5 бр.. При ЧНД са обжалвани 52 бр. дела /10%/, потвърдени са 37 бр., изменени – 8 бр. и отменени 7 бр. При делата като въззивна инстанция са обжалвани 11 бр. /3%/, потвърдени са 5 бр., изменени 2 бр. и отменени 4 бр. съдебни акта. Три от четирите отменени съдебни акта при въззивните наказателни дела са определения за прекратяване на производството, както в гражданската, така и в наказателно – осъдителната част по НЧХД, поради изтичане на абсолютната погасителна давност. **Практиката на ВКС по този казус далеч не е еднозначна** /някои състави потвърждават прекратяването

както в наказателната, така и в гражданската част, докато други – отменят решението и връщат делото за разглеждане от друг състав само в гражданско – осъдителната част. До изготвянето на настоящият доклад този въпрос беше изяснен с постановеното Тълкувателно решение №1/04.02.2013 год. по ТД №2/2012 год. на ВКС.

Качество на обжалваните съдебни актове при наказателните дела

Вид дело	Общ бр свърш. дела	Обжалвани дела	% от общ бр.свършени дела	Потв. съдебен акт	Изм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.	Отм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.
НОХД	154	29	19%	13	12	-	5	-
ЧНД	541	52	10%	37	8	-	7	-
Нак .д. II инст	402	11	3%	5	2	-	4	-
Всичко	1097	92	8%	55	22	-	16	-

И през 2012г. продължи практиката да се прави подробен анализ на всяко едно от делата върнати за ново разглеждане от ПАС и ВКС на общо събрание на съдиите от наказателната колегия. Без да се игнорира инстанционния контрол, се извършва анализ на всеки един от отменените съдебни актове, който се обсъжда на общо събрание на съдиите от наказателното отделение.

През 2012г. в ОС Стара Загора са отменени 5 бр. присъди. Причините, които са довели до отмяната на съдебни актове могат да се сведат до няколко:

–Само при една от петте отменени присъди Апелативният съд Пловдив е открил процесуални недостатъци на обжалвания съдебен акт от категорията на абсолютните по смисъла на чл. 348, ал.3, т.1 НПК и отстраними. Апелативният съд е констатирал, че това може да бъде сторено само чрез отмяна на първоинстанционната присъда и връщане на делото на прокурора за отстраняване на визираните процедурни недостатъци и реализиране в пълен обем на правомощията му, произтичащи от разпоредбите на чл. 246 НПК.

ПАС е констатирал, че липсата на ясно формулирано обвинение, в което да се описват обективните признаци на инкриминираното деяние, респективно ограничаване правото на защита на обвиняемия, е най – често срещания порок в работата на органите на досъдебното производство, ставащ причина за отмяна на първоинстанционната присъда и връщане делото на прокурора

–През 2012г. три присъди са отменени и върнати за ново разглеждане от друг състав на ОС Стара Загора

При две от тях въззивният съд е констатирал, че Старозагорският окръжен съд е **допуснал съществени процесуални нарушения**, с които е ограничил правата на подсъдимия и неговия защитник, състоящи се в неправилно конституирана страна по едното дело, както и нарушение на разпоредбата на чл. 372, ал.4, вр.371, т.2 НПК /и при двете дела/. Въззивният съд е приел, че първоинстанционният съд, нарушавайки правото на защита на подсъдимия, **неправилно е** разгледал наказателното производство по реда на глава 27 НПК /съкратено съдебно следствие/, тъй като направеното самопризнание не се подкрепя от събраните на досъдебното производство доказателства и не съответства на фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт.

При третото дело въззивният съд е установил, **че мотивите на Старозагорския окръжен съд са бланкетни и общи**. Те не съдържат анализ на доказателствата и становище на съда по отношение направените материалноправни и процесуалноправни доводи от защитата на подсъдимия.

В мотивите си ПАС е посочил, че липсата на мотиви към присъдата винаги е съществено нарушение на процесуалните правила по чл.348 ал.3 т.2 НПК, водещо до отмяна на постановената присъда съгласно чл.335 ал.2 НПК. Съдът е бил в невъзможност да осъществи функциите си по чл.313 и чл.314 НПК, да замени липсващите мотиви или сам да отстрани допуснатото съществено процесуално нарушение, поради което е върнал делото за ново разглеждане от друг съдебен състав.

– При петото дело ПАС е констатирал, че тъй като пред първоинстанционния съд, Окръжна прокуратура не е поискала изменение на обвинението, такова е недопустимо да бъде извършено пред въззивната инстанция **и единствената възможност**, независимо, че се касае до приложение на закон за същото еднакво или по-леко наказуемо престъпление **е отмяна на присъдата и връщане делото на прокурора за нова разглеждане**, защото в противен случай би се нарушило правото на защита на подсъдимите, поради наличието на съществени процесуални нарушения, свързани най-вече със съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението, по каквито обвинения, те не са се защитавали.

Но от друга страна, предвид факта, че производството по делото е по реда на чл.369 НПК/отм./ и посоченото съществено нарушение на процесуалните правила

се явява ново, а първоинстанционния съд не е осъществил правомощията си по чл.369, ал.4 НПК, според съдебния състав единствената възможност на Апелативния съд е да отмени присъдата на основание чл.334 ал.4 /отменен/ във вр. с & 66 ал.1 от преходните и заключителни правила към ЗИДНПК в сила от 28.10.2010г. и да прекрати наказателното производство по делото.

ПАС е отменил присъдата на Старозагорския окръжен съд, като е прекратил наказателното производство по отношение на подсъдимите.

–Показателен е фактът, че голяма част от “изменените присъди” са с мотив от въззивната инстанция **неспазване “принципа на справедливост”**. Донякъде **противоречивата съдебна практика** е една от основните причини за **промяна в размера на присъденото наказание или обезщетение**.

– Продължават да се наблюдават и случаи на неправилно приложение на чл. 63 НПК при първоначалното вземане на МН “Задържане под стража” /чл. 64 НПК / или при контрол от страна на съда по вече взета МН “Задържане под стража”. В една част от делата ОС Стара Загора е преценил, че не са налице предпоставките на чл. 63 НПК за вземане на най-тежката МН, ПАС е отменил определението като е приел, че има основание да се вземе МН “Задържане под стража”. Съществуват и случаи на неправилно изменена МН “Задържане под стража” в по–лека при съдебен контрол на МН

През 2012г. са свършени 193 бр. ВНОХД, ВНЧХД и ВАНД, обжалвани са 11 бр. /6%/. Пет съдебни акта са потвърдени, два изменени и четири – отменени.

Наказателни дела предмет на касационна проверка

Вид дело	Общ бр свърш. дела	Обжалвани дела	% от общ бр.свършени дела	Потв. съдебен акт	Изм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.	Отм. съдебен акт	В т.ч. обект. прич.
ВНОХД ВНЧХД	193	11	6%	5	2	-	4	-

Резултатите от цялостната дейност сочат, че съдиите в наказателно отделение на ОС Стара Загора **притежават добър професионален опит и знания**, работят с чувство за отговорност, като добросъвестно изпълняват задълженията си. В болшинството от случаите мотивите към постановените от тях съдебни актове се изготвят в законоустановените срокове. През 2013г. следва да се **обърне внимание върху качеството на постановените съдебни актове**, тъй като то е основен показател за ефективната работа на съдилищата. **Съдиите от наказателна колегия разполагат с необходимия**

капацитет за постановяване на законосъобразни и обосновани съдебни актове, без да допускат съществени нарушения на процесуалните правила.

Съгласно чл.29, ал.8 ЗСРС от 2008г. в Годишните отчетни доклади на окръжните съдилища се включва и информация за издадените през годината разрешения за използване на СРС.

През 2012г. Председателят на ОС Стара Загора е дал 498 бр. разрешения за използване на СРС. Изготвени и получени са 127 бр. ВДС екз. №1.

Броят на дадените разрешения, както и броят на лицата по отношение на които е дадено разрешение за използване на СРС през отчетната година е намалял, намалял е и броят на изготвените ВДС. Трябва да се има предвид, че през 2010г. се извърши промяна в НК /ДВ бр.26/2010г./, с която се увеличи обхватът на тежките престъпления, което е обективна предпоставка за използване на СРС. През 2012г. не се констатира злоупотреба от органите, които имат право да искат разрешение за използване на СРС /Прокуратура, МВР, ДАНС, ГДБОП/, тъй като в съда са образувани НОХД с висока фактическа и правна сложност, по които има приложени ВДС.

Брой разрешения за СРС

Година	Брой дадени разрешения за използване на СРС	% увеличение спрямо 2009г.	Брой изготвени и получени ВДС екз. № 1	% увеличение спрямо 2009г.
2009г.	460	100%	66	100%
2010г.	823	179%	104	158%
2011г.	872	190%	143	217%
2012г.	498	108%	127	192%

2.4 Свършени фирмени дела

Закономерно, с влизане в сила от 01.01.2008г. на ЗТР броят на свършените **фирмени дела** в ОС Стара Загора рязко намаля: /2012г. – 72 бр., 2011г. – 70 бр. 2010г. – 64 бр., 2009г. – 63 бр./.

3. Обобщени изводи за дейността на ОС Стара Загора

Разглеждайки дейността на съда като цяло, могат да се направят следните обобщени изводи:

3.1 Висок процент на делата, свършени до 3 месеца от образуването им /2012г. – 83%, 2011г. – 84%, 2010г. – 84%, 2009г. – 84%/. През 2012г. се забелязва известно, макар и минимално намаление.

3.2 Висок процент на делата, свършени със съдебен акт по същество /2012г. – 84%, 2011г. – 84%, 2010г. – 84%, 2009г. – 83%/.

3.3 Увеличен минимално броят на останалите несвършени дела в края на отчетния период: 2012г. – 620 бр., 2011г. – 583 бр., 2010г. – 558 бр., 2009г.–536 бр. За относително високия брой несвършени дела в края на 2012г. влияние оказва и фактът, че процедурата по размяна на книжа “действителното” времетраене на съдебното производство /от образуване на делото/ значително се увеличи.

3.4 Намалява броят на обжалваните дела /2012г. – 444 бр., 2011г. – 507 бр., 2010г. – 518 бр., 2009г. – 498 бр./. За това влияние оказва и фактът, че съобразно императивната разпоредба на чл.280, ал.2 ГПК /след изменението ѝ с ДВ, бр.100 от 21.12.2010г./ не подлежат на касационно обжалване решенията по въззивни дела с цена на иска до 10 000.00 лв. – за търговските дела и 5 000.00лв. за гражданските дела.

Структурата на обжалваните дела в ОС Стара Загора през разглеждания четиригодишен период изглеждат така:

Обжалвани дела по видове в ОС Стара Загора

Год.	Обжалвани граждански дела	Обжалвани търг.и фирм. дела	Обжалвани наказателни дела	Обжалвани администр. Дела	Общ брой обжалвани дела
2009	259	153	85	1	498
2010	237	168	111	2	518
2011	224	156	126	1	507
2012	186	166	92	-	444

3.5 Белег за високо качество на работата на съдиите от окръжния съд е, че през 2012г. са върнати от горната инстанция с отменени решения общо 69 броя /2011г. – 74 бр., 2010г. – 94 бр., 2009г.– 89бр./ **дела** от всички отделения на съда, **в т.ч. 1 бр.** /2011г. – 3 бр., 2010г. – 1 бр., 2009г.– 10 бр./ **по обективни причини.**

Качество на правораздаването в ОС Стара Загора

Год.	Общ брой върнати дела	Общ брой отменени съд. актове	% отменени съд. актове към бр. върнати дела	Общ брой потвърдени съд. актове	% потвърдени съд. актове към бр. върнати дела
2009	498	89	17.87%	354	71.08%

2010	508	94	18.50%	364	71.65%
2011	465	74	15.91%	354	76.13%
2012	427	69	16.16%	315	73.77%

16.16% от общия брой върнати през 2012г. дела в ОС Стара Загора /427 бр./ са отменени /2011г. – 15.91%, 2010г. – 18.50%, 1009г. – 17.87%,/. Данните са съпоставими с 2011г. /с 0.25% по – малко/ и значително по – добри спрямо 2010г. и 2009 г. С по – нисък % спрямо 2011г. и по – висок спрямо 2010г. и 2009г. са изцяло потвърдените съдебни актове.

С най – добри показатели през 2012г. /както и през 2011г./ е гражданско отделение – само 14.63% от върнатите от обжалване дела са отменени /2011г. – 14.65 %/. За търговско и наказателно отделение стойностите са съответно – 17.83% и 17.20%. Много добри са показателите на върнатите от обжалване въззивни граждански дела – само 13.22% са отменени /върнати – 174, отменени – 23/.

Качество на правораздаване при търговските дела

Год.	Общ бр. свърш. дела	Общ бр. върнати дела	Потв. съд. акт	Изм. съд. акт	В т.ч. обект. прич.	Отм съд. акт	В т.ч. обект. прич.	% отмен. към общ бр.свърш.	% отмен. към общ бр.върнати
2009	660	167	118	18	6	31	8	4.70	18.56
2010	696	142	104	23	3	15	1	2.16	10.56
2011	789	154	119	11	1	24	3	3.04	15.58
2012	881	129	94	12	-	23	1	2.61	17.83

Качество на правораздаване при гражданските дела

Год.	Общ бр. свърш. дела	Общ бр. върнати дела	Потв. съд. акт	Изм. съд. акт	В т.ч. обект. прич.	Отм съд. акт	В т.ч. обект. прич.	% отмен. към общ бр.свърш.	% отмен. към общ бр.върнати
2009	844	246	191	20	-	35	-	4.15	14.23
2010	774	245	175	16	1	54	-	6.98	22.04
2011	773	198	153	16	1	29	-	3.75	14.65
2012	721	205	166	9	-	30	-	4.16	14.63

Качество на правораздаване при наказателните дела

Год.	Общ бр.	Общ бр. върнати дела	Потв. съд. акт	Изм. съд. акт	В т.ч. обект. прич.	Отм съд. акт	В т.ч. обект. прич.	% отмен. към общ бр.свърш.	% отмен. към общ бр.върнати
------	---------	----------------------	----------------	---------------	---------------------	--------------	---------------------	----------------------------	-----------------------------

	свърш. дела								
2009	1049	85	45	17	-	23	2	2.19	27.06
2010	1104	121	85	11	-	25	-	2.26	20.66
2011	1319	113	82	10	-	21	-	1.59	18.58
2012	1097	93	55	22	-	16	-	1.46	17.20

Анализът на върнатите от въззивна и касационна инстанция дела дава основание да се посочат **няколко основни причини, станали повод за отмяна или обезсилване на съдебните актове на ОС град Стара Загора** като първа инстанция.

–**Недостатъчна задълбоченост при проверка редовността на исковата молба и наличието на останалите процесуални предпоставки за допустимостта на предявения иск.** В тази връзка следва да се отбележи, че има констатирани и случаи на допуснато изменение на иска под формата на “уточняване на исковата молба” пред въззивната инстанция, което е довело до произнасяне по непредявен иск от ОС Стара Загора като първа инстанция и в резултат – до обезсилване на постановения съдебен акт от въззивната инстанция.

–**Неправилна правна квалификация на спорното материално право** и липса на разпределение на доказателствената тежест в доклада по делото /често и непълен доклад/.

– **Неправилно тълкуване и прилагане на материално правните норми при решаването на спора.**

3.6 С оглед изричните изисквания на ВСС, съгласно Протокол №1/11.01.2010г. **“да се даде конкретна оценка за индивидуалната работа на съдиите”** от обобщените данни и показатели **се налагат следните изводи:**

– **по отношение на гражданските дела**

През годината в Гражданско отделение работиха девет съдии, в т.ч. и младши съдия /два състава по въззивните дела и два – по първоинстанционните дела/. Свършени са общо 173 първоинстанционни граждански дела, от които 107 бр. или 62% /2011г. – 56%, 2010г. – 64%/ в тримесечен срок, т.е. по – високи стойности в сравнение с 2011г. По – добър е показателят и по отношение на постановените съдебни актове по същество – 133 бр. или 77% /2011г. – 72%, 2010г. – 64%/. Показателите при въззивните дела са много близки при всички съдии, **като най – добри те са за: бр. свършени дела – съдия Румяна Тихолова и съдия Маргарита Саранеделчева /по 103 бр./, бр. свършени до 3 месеца дела – съдия Румяна Тихолова /97.09%/ и бр. дела, свършени със съдебен акт по същество – съдия**

Маргарита Саранеделчева /89.32%/ и съдия Трифон Минчев /88.35%/. **С най – малко отменени съдебни актове** е съдия Мариана Мавродиева /1 бр./. **С най – малко висящи дела в края на отчетния период** е съдия Румяна Тихолова /10 бр./

В статистическите данни, изнесени по – горе, не са взети пред вид показателите на съдия Даниела Телбизова /с по – малко разпределени дела през 2012г. по обективни причини/ и съдия Иванела Караджова, която премина в търговско отделение, след пенсионирането на съдия Стефан Саранеделчев.

– по отношение на търговските и фирмени дела

През годината в Търговско отделение работиха 5 съдии. Като се има предвид постоянното увеличение в постъпването на търговски дела, в частност и на тези с висока фактическа и правна сложност, **постигнатите резултати през 2012г. са много добри**. С най – добри показатели са: **бр. свършени дела** – съдия Димитър Христов /223 бр., вкл. и 1 бр. наказателно дело/, съдия Румяна Танева /197 бр., вкл. и 2 бр. граждански дела/ и съдия Анна Трифонова /195 бр./ Те са с най – много свършени дела през 2012г. не само в търговско отделение, но и в ОС Стара Загора. **Бр. свършени до 3 месеца дела** – съдия Димитър Христов /78.92/ и съдия Румяна Бончева /77.66%/ и **бр. дела, свършени със съдебен акт по същество** – съдия Димитър Христов /85.65%/ и съдия Румяна Танева /85.28%/. **С най–малко отменени съдебни актове е:** съдия Румяна Танева /2 бр./, **а с най – малко висящи дела в края на отчетния период** е съдия Румяна Бончева /50 бр./.

Търговско отделение е най – висока натовареност по отношение на постъпили, респективно свършени дела в ОС Стара Загора през последните четири години.

– по отношение на наказателните дела

През годината в Наказателно отделение работиха десет съдии. Броят постъпили, респективно свършени дела е в по– широки граници /по отношение на отделните съдии/, като тук влияние оказват ЧНД първа инстанция /бързите производства се гледат от дежурен съдия/.

С най – добри показатели през 2012г. са: **бр. свършени дела** – съдия Мариана Христакиева /165 бр./ и съдия Спасена Драготинова /151 бр./, **бр. дела, свършени до 3 месеца** – съдия Соня Каменова /95.30%/ и съдия Спасена Драготинова /94.04%/, **бр. дела със съдебен акт по същество** – съдия Красимир Рачев /98.63%/ и съдия Ива Стефанова /96.49%/. **Без отменени присъди** са съдия

Красимир Георгиев, съдия Мариана Христатијева, съдия Ива Стефанова, съдия Спасена Драготинова и съдия Красимира Дончева. **С най- малко висящи дела в края на отчетния период** – съдия Соня Каменова /6 бр./ и съдия Красимира Дончева /6 бр/.

3.7. В годишния доклад се изнесоха множество данни и се направи подробен анализ за дейността на съда през изминалата 2012г. в сравнение с предходните години. **Затова казаното до тук ще бъде представено от една малко по – различна гледна точка – с включване и на малко демографски данни.**

Съдебният район на Окръжен съд Стара Загора включва 11 общини с общо население 333 265 жители. При 24 съдии и 51 съдебни служители /общо 75 лица, работещи в съдебната система/, **на всеки 13 886 лица има 1 окръжен съдия и на всеки 4 444 лица – 1 работещ в съдебната система.**

**“норми на обслужване” за ОС Стара Загора и ОС Пловдив
/сравнителен анализ/**

Съд	Население	Бр. съдии по щат	Бр. заети в съд. с-ма	1 съдия/ жители	1 зает/ жители
ОС Пловдив	683 027	58	154	11776	4435
ОС Ст.Загора	333 265	24	75	13886	4444

Данните показват, че ОС Стара Загора е с “най – високи норми на обслужване” /брой граждани от един съдия и брой граждани от един зает в съдебната система/ в сравнение с всички окръжни съдилища от Апелативния район.

През последните 2 години съдебната система е изправена пред още един проблем - недостигащите и като цяло намалени бюджетни средства. **Интерес ще представлява съпоставката на натовареността на ОС Стара Загора и постъпилите бюджетни средства, с това “каква е цената на едно свършено дело”.**

Броят свършени дела през 2012г. е с 6% по – малък спрямо 2011г. и с 5% по – голям спрямо 2010г. /2012г. – 2771 бр., 2011г – 2953 бр., 2010г. – 2640 бр./. Същевременно отпуснатите **бюджетни средства за 2012г. са с 3% повече в сранение с 2011г. и с 3% по - малко в сравнение с 2010г.**

При тези данни, цената на едно свършено дело в ОС Стара Загора за 2012г. е с 10% по – висока спрямо 2011г. и със 7 % по – ниска в сравнение с 2010г. Поради липса на данни за бюджетните сметки на съдилищата, не може да се направи сравнителен анализ между ОС Стара Загора и други окръжни съдилища, но имайки пред вид визираните вече стойности по отношение на натовареността /много близки до трите най –

натоварени съдилища в Р. България/, **аналогични резултати могат да се очакват и по отношение на “цената на едно дело”.**

Брой свършени дела, бюджет и “цена на едно дело”

за периода 2010г.– 2012г. в ОС Стара Загора

Окръжен съд	2010г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело	2011г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело	2012г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело
ОС Ст. Загора	2283115	865	2168901	734	2226686	804
	2640		2953		2771	

Като цяло може да се направи извода, че колкото по – натоварен е един съд, толкова по – висока “норма на обслужване” има той, а свършените му дела са с по – ниска “себестойност”.

3.8. През 2012г. в ОС Стара Загора бе извършена комплексна проверка по наказателните, гражданските и търговски дела от Инспектората на ВСС

3.8.1 На основание чл.58, вр. чл.56, ал.1 и 3 и чл.57, ал.1 ЗСВ, както и на основание Заповед № ПП-01-7/24.02.2012г. на Главния инспектор на Инспектората към ВСС в ОС Стара Загора **през месец март 2012г. бе извършена комплексна проверка по наказателните дела с обхват 01.01.2010г. – 01.01.2012г. и задачи:**

- Организация и осъществяване на административната дейност;
- Срочност на разгледаните дела и срокове за изготвяне на мотивите към тях;
- Върнати за доразследване дела – причини и основания, спрени наказателни дела;
- Изпълнение на присъдите, срокове и причини за евентуално просрочване;
- Общи данни за постъпилите и решени дела от всеки съдия, потвърдени, изменени и отменени съдебни актове, оправдателни присъди;
- Общ контрол – извършени ревизии от ОС Стара Загора на районните съдилища и от АС Пловдив на ОС Стара Загора;
- Противоречива съдебна практика по влезли в сила съдебни актове

Проверката констатира, че постигнатите резултати от съдиите и общо от целия съд по всички направления на съдебната дейност са добри, а по някои показатели /срочност, ликвидност/ много добри.

Въз основа на направените констатации и изводи и на основание чл.58,ал.2 от ЗСВ, **Инспекторатът към ВСС даде следните препоръки, свързани с:** контролът върху спазването на процесуалните изисквания, във връзка с приключване на делата, вкл. чрез ежемесечна справка, относно спазването на процесуалните срокове за изготвяне на мотивите; изготвяне на справки с натрупване от началото на календарната година за пълна картина на забаваени изготвени мотиви; вземане мерки от адм. ръководител за подобряване организацията на работа по движение на делата извън процесуалните срокове, а проверките да са ежемесечни; в книгата за изпълнение на влезлите в сила присъди и определения да се извършва отбелязване не само на датата на влизане в сила на присъдата или определението, подлежащи на изпълнение, но и на датата, на която делото е върнато от по-горна инстанция.

На 05.06.2012г. се проведе общо събрание на съдиите от наказателно отделение при ОС Стара Загора, на което, след проведена дискусия, **се взеха решения за предприемане на действия по изпълнението на направените препоръки**, за които Инспекторатът към ВСС бе уведомен своевременно.

3.8.2. На основание Заповед № ПП-01-55/10.05.2012г. на Главния инспектор на Инспектората към ВСС в ОС Стара Загора **през месец май 2012г. бе извършена комплексна проверка по гражданските и търговски дела с обхват 01.01.2010г. – 01.01.2012г. и задачи:** Цялостен анализ и оценка на организацията на административната дейност на ОС Стара Загора; организацията по образуване, движение и приключване на гражданските и търговски дела; организацията по приключване на гражданските и търговски дела в законоустановените срокове; приключили граждански и търговски дела; констатиране на противоречива практика

Проверката констатира, че постигнатите резултати от съдиите и общо от целия съд по всички направления на съдебната дейност са много добри, като даде следните препоръки и предприеме необходимите действия за: прекратяване практиката за отлагане на цели съдебни заседания, поради участие в обучителни семинари; подобряване срочността при решаване на делата; задълбочено проучване на делата и постъпващите книжа; следене за отпадане на основанията за спиране на делата, уеднаквяване практиката на съда по отношение на началния момент на срока за предявяване на обезпечителен иск по чл.390,ал.II ГПК.

На 09.10.2012г. се проведе общо събрание на съдиите от гражданско и търговско отделение при ОС Стара Загора, на което, след проведена дискусия, **се взеха решения за предприемане на действия по изпълнението на направените препоръки**, за които Инспекторатът към ВСС бе уведомен своевременно.

III. СГРАДЕН ФОНД И ТЕХНИЧЕСКА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

1. Сгради, оборудване, проблеми

Извършените ремонти през 2012 г. в сградата на Съдебната палата Стара Загора бяха намалени в сравнение с предшестващите такива. Това се дължеше главно на намалелите средства в бюджета на съда и съдебната система, касаещи текущите ремонти и обзавеждания.

През месец януари и февруари на 2012г. бе извършен аварийен ремонт на пожароизвестителната централа с подмяна на 2 бр. ел. табла в стаята на ОЗ “Охрана” на първия етаж в Съдебна палата – Стара Загора. С това се извърши основен ремонт на пожаро–известителната инсталация, който не е извършван от момента на изграждането ѝ, т.е.1992г., с което приключи основният ремонт на всички ел. табла, обслужващи етажите и съдебните зали, съдийски кабинети и канцеларии на ОС Стара Загора и РС Стара Загора. Остават неотрмонтирани само 2 бр. ел. табла в сградата на третия и четвъртия етаж на малкото западно стълбище. Тези ел. табла обслужват помещенията на ОП Стара Загора и следва средствата за техния ремонт да се осигурят от тази институция.

През месец юли на 2012г. беше проведен конкурс и подписан договор за необходим ремонт на архив “Наказателно отделение” в сутерена на Съдебна палата – Стара Загора. С него се подмени ел. инсталацията на архива, демонтираха се неотговарящите на противопожарните норми дървени ламперии, облицоваха се стените с негорими материали – гипсокартон “Кнауф”, демонтира се метлния окачен таван и монтира нов – тип “Армстронг”. С осигурените пари от 10 000 лв. от аварийния фонд на ВСС бе извършен много добър ремонт с гаранция от 5 години, като по този начин досегашното лошо състояние на архива бе променено и се осигуриха много добри условия на работа, отговарящи на всички хигиенни и противопожарни норми.

През месец август на 2012г. Административен съд – Стара Загора се премести в сградата на бул.”Митрополит Методий Кусев” №44. През същия месец се освободиха помещения, които се преразпределиха между ОС Стара Загора и РС Стара Загора. До края на месец август се извърши основен ремонт на стени и тавани в стаи № 7, 8 и 9 на първия етаж на Съдебна палата – Стара Загора. В стаи № 8 и 9 бяха преместени в края на месец август съдебни секретари от Наказателно отделение и Търговско отделение, а в стая № 7 бе преместено Гражданско деловодство – първа инстанция. Така се създадоха много по– добри условия за работа на служителите в ОС Стара Загора и се продължи тенденцията деловодствата на всички отделения на съда и част от секретарите да бъдат преместени на първия етаж през изминалите няколко години.

През месец октомври и ноември на 2012г. бе извършен необходим ремонт на подовите на съдийски кабинет № 21 и № 13 на втория етаж, както и на подиума на съдебна зала № 4 на първия етаж в Съдебна палата – Стара Загора. През същите месеци месеци беше извършен необходим ремонт на

ел. инсталацията, стените и таваните в съдийски кабинет № 13 и стая № 25 на втория етаж, съдебна зала № 4 на първия етаж и стаи № 9 и 9а на тртия етаж в Съдебна палата – Стара Загора. По този начин се създадоха много подобри условия за работа на съдиите и служителите в ОС Стара Загора.

С тези ремонти бе завършен ремонта на всички съдебни зали, съдийски кабинети и архиви на ОС Стара Загора. Така се изпълниха предписанията на РС “ПАБ” гр. Стара Загора за полагане на нови отговарящи на противопожарните и санитарно–хигиенни норми в Република България ел. кабели и осветителни тела.

През 2012 г. бяха осигурени средства и закупени следните необходими за дейността в съда технически средства : 1 бр. твърд диск за сървър SPS–HD, 1 бр. switch TP–Link–Sports, електрическо захранване за компютър, 10 бр. монитори LCD ViewSonic, RAM памет 1GB за настолен компютър, RAM памет 1GB за лаптоп, мрежова карта TP–Link, 1 бр. размножителна машина Xerox, както и 1 бр. шкаф–картонетка за стая № 4 на „Фирмено отделение” и цялостно обзавеждане за съдийски кабинет № 13 на втория етаж и стая № 9 на третия етаж за регистратура класифицирана информация. Проблемите с поддържане в изправност и подмяна на техниката /компютри и размножителна техника/ в ОС Стара Загора не се решават цялостно, а поетапно поради липса на достатъчно предоставени средства от ВСС.

През 2012г. в изпълнение на писма на Гл. секретари на ВСС и МП във връзка с чл.71, ал.1 от ЗДС бе извършена необходимата техническа подготовка и бе поискан от Областна администрация – Стара Загора и съответно изготвен от тях нов Акт за публична държавна собственост № 7176 / 06.08.2012 г. за сградата на Съдебна палата – Стара Загора на бул.”Митрополит Методий Кусев” № 33.

През настоящата 2013г. ще са необходими средства за закупуване на нови технически средства – 10 бр.монитори, принтери и компютри за нуждите на деловодства и съдебни секретари в ОС Стара Загора.

През новата 2013г. ще да се кандидатства за средства за изграждане на 2 бр. служебни асансьори в северния английски двор. За това инвестиционно намерение предстои възлагане, разработване и съгласуване на работни проекти по всички части и кандидатстване за средства за капиталовите разходи пред Министерството на правосъдието или пред Министерство на регионалното развитие и благоустройството по европейските фондове – програма “Регионално развитие”.

През 2011г. във връзка с усложняващата се обстановка по линия на международния тероризъм и с цел повишаване надеждността на Съдебната палата –Стара Загора и недопускане внасянето на взривни материали и вещества и във връзка с всички предписани мероприятия от ГД “Охрана”

към Министерството на правосъдието се подготвиха и предадоха в МП пълни количествено–стойностни сметки, касаещи ремонтни работи, свързани с монтираното външно и вътрешно видеонаблюдение в сградата на Съдебната палата – Стара Загора, както и осигуряване на ограничителен пропускателен режим по етажите. Поради липса на достътно средства в МП, тези предвидени СМР не бяха извършени и през 2012г. Предстои тяхното извършване на по–късен етап след предоставяне на средства от МП.

2. Техническо оборудване – компютри, принтери, мрежи, програмни продукти, проблеми.

Във всички отделения на съда новопостъпилите дела се разпределят по докладчици с програмата за разпределение на дела, разработена от Администрацията на Висшия съдебен съвет, за което са създадени и приведени в изпълнение Вътрешни правила. Със същото приложение се разпределят на случаен принцип и съдебните заседатели в съответствие с чл.72, ал.2 от Закона за съдебната власт.

Информационната система за управление на съдебните дела САС “Съдебно деловодство”, разработена от “Информационно обслужване”АД-гр.Варна, се използва от месец октомври 2004г. в съда и обхваща напълно дейността на съдии, деловодители и секретари в Гражданско, Наказателно и Търговско отделения, регистратура и архив на съда. Присъединените постановени съдебни актове са със заличени данни в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за класифицираната информация. Ежедневно финализиращите съдебни актове се публикуват на сайта на съда и се изпращат и публикуват на Централния уеб базиран интерфейс за публикуване на съдебните актове и се осъществява електронния /безхартиен/ обмен на данни между съдилищата.

В съда е създаден и работи механизъм за получаване в електронен вид на обвинителните актове и предложенията за споразумение от Окръжна прокуратура-Стара Загора и “прикачването” им в електронната папка на съответното дело през САС “Съдебно деловодство”.

В Окръжен съд-Стара Загора се използва правно-информационната система Апис7- модули Апис-Право, Апис-Време, Апис-Практика и ЕвроПраво.

На Internet сайта на Окръжен съд-Стара Загора /<http://www.osstz.com/> е предоставена следната информация: график на насрочените дела за всяка следваща седмица, като делата от особен обществен интерес се отбелязват изрично; ежедневно, в съответствие с изискването за незабавно публикуване на съдебните актове след постановяването им, се актуализира и информацията за

постановените съдебни актове в съда, като отделен линк е насочен директно към постановените актове по дела от особен обществен интерес; достъпни са Вътрешните правила за публикуване на съдебните актове на Интернет страницата на съда; месечна справка за влезлите в сила съдебни актове; информация за свободните работни места и конкурси в съда; отчетния доклад на Председателя на съда за изтеклата година; работно време и телефони за контакт на деловодствата; телефон за сигнали на граждани и др. полезна информация. Броят на посещенията на сайта постоянно расте. Стремешът ни е изнесената информация да е винаги актуална.

Два от аспектите на сигурността /програмен и организационен/ на работа и защита на информацията в съда са осигурени чрез подновяване на абонамента през месец юни 2012г. на антивирусен софтуер NOD32 с лиценз за 70 работни места и актуализиране на "Правила за използване на програмни продукти и Интернет в Окръжен съд-Стара Загора".

Локалната компютърна мрежа на Окръжен съд-Стара Загора е изградена през 1999г. т.е. структурното окабеляване е на почти 15 години. Необходимо е подновяването ѝ с кабели от по-висока категория, позволяващи пренос на данни с по-висока скорост. Голяма част от компютрите са на повече от пет години и е необходима постепенната им подмяна с нови, по- бързи. Част от служителите в Окръжен съд-Стара Загора работят все още с CRT монитори. Подмяната им с LCD монитори би довело до пестене на работно място, несмущаване от електромагнитни полета и не на последно място енергоспестяване.

Функционалността на "Специализиран софтуер за мониторинг и контрол на дейността на вещите лица" не включва модул със счетоводна насоченост /Протокол №2 от 12.01.2010г. на Комисия "Професионална квалификация, информационни технологии и статистика" на Висш съдебен съвет/. Остава необходимостта от програмен продукт, осчетоводяващ дейността на вещите лица.

IV. ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА РАБОТАТА НА РАЙОННИТЕ СЪДИЛИЩА В СЪДЕБНИЯ ОКРЪГ.

1. Постъпили дела

Данните се основават на статистическите отчети, изпращани от районните съдилища в региона в края на всяка година в МП и ВСС и дават основание за следните изводи:

През отчетната година в районните съдилища от региона са постъпили дела, както следва:

Постъпили дела в районните съдилища

Вид дела	2009г.	2010	2011	2012
1.наказателни /общо/ в т.ч. НОХД	5323 1645	5407 1918	5804 1951	6140 1944
2.граждански /общо/	10442	13488	13073	12850
3.съдебно-изпълнителни	1302	1085	1348	2073
Общо: /т.1 + т.2/:	15765	18895	18877	18990

От изложените данни могат да се направят следните изводи:

а/ През 2012г. **постъплението на наказателни дела бележи повишение** със 6 % спрямо 2011г. с 14 % спрямо 2010г. и с 15 % спрямо 2009г.

2012г. – 6140 бр. дела

2011 г. – 5804 бр. дела

2010 г. – 5407 бр. дела

2009 г. – 5323 бр. дела

б/ **Постъпилите през 2012г. НОХД** са съпоставими с тези през 2011г., с 2% повече спрямо 2010г. и с 18% повече спрямо 2009г.

2012 г. – 1944 бр. дела

2011 г. – 1951 бр. дела

2010 г. – 1918 бр. дела

2009 г. – 1645 бр. дела

в/ Постъпилите през 2012. **граждански дела** бележат лек спад спрямо тези през 2011г.–с 2%, с 5% спрямо 2010г. и са с 23% повече спрямо 2009г.

2012г. – 12850 бр. дела

2011г. – 13073 бр. дела

2010 г. – 13488 бр. дела

2009 г. – 10442 бр. дела

г/ През 2012г. ръст бележат изпълнителните дела – с 54% спрямо 2011г., с 91% спрямо 2010г. и с 59% спрямо 2009г.

2012г. – 2073 бр. дела

2011 г. – 1348 бр. дела

2010 г. – 1085 бр. дела

2009 г. – 1302 бр. дела

По отношение на постъпилите дела през 2012г. показателят **“Действителна натовареност”** бележи спад, а **“Натовареност по щат”** – ръст спрямо **предходната 2011г.** /“действителна натовареност” – 49.29 и “натовареност по щат” – 40.34/. **С най – високи стойности и по двата показателя “действителна натовареност” и “натовареност по щат” е РС Стара Загора. С близки стойност са РС Казанлък и РС Гълъбово.**

С Решение на ВСС от 09.06.2011г. беше закрыта свободната щатна бройка за съдия в РС Гълъбово и той стана третия по натовареност съд в окръга. Показателите на РС Чирпан и РС Раднево са близки и значително под средните за окръга.

“Натовареност по щат” и “Действителна натовареност” в районните съдилища по отношение на “Постъпили дела”

Районен съд	Общ бр. пост. дела	Съдии по щат	Бр.отработени човекомесеци	Действителна натовареност	Натовареност по щат
Ст.Загора	10757	19	190	56.62	47.18
Казанлък	4831	10	117	41.29	40.26
Чирпан	1138	4	43	26.47	23.71
Раднево	1303	4	48	27.15	27.15
Гълъбово	961	2	24	40.04	40.04

Окръг Ст.Загора	18990	39	422	45.00	40.58
--------------------	-------	----	-----	-------	-------

1.1 Постъпили през 2012г. в районните съдилища граждански дела

Постъплението на **граждански дела** през 2012г. **бележи спад спрямо предходните две години** – съответно с 2 %, спрямо 2011г. и с 5% спрямо 2010г., спрямо 2009г. е налице ръст от 23%. **Спад в постъплението през 2012г.** в сравнение с предходната година се наблюдава в РС Стара Загора с 4 % и в РС Чирпан с 9 %. **Увеличение бележат:** РС Казанлък с 1% и РС Гълъбово с 19%.

Постъпили граждански дела по районните съдилища

Районен съд	Постъпили граждански дела			
	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Стара Загора	5958	7717	7603	7289
Казанлък	3116	3564	3330	3374
Чирпан	487	699	692	632
Раднево	500	895	883	884
Гълъбово	381	613	565	671
Общо:	10442	13488	13073	12850

Постъплението на граждански дела през последните три години се повлия от настъпилите законодателни промени. И през 2012г. **с най – голямо дялово участие в постъплението са делата по чл. 410 и чл. 417 ГПК /Заповедните производства/**. Най – висок е процентът за РС Казанлък /73%/, а най – нисък за РС Гълъбово – 56%.

Средно 69% от постъпилите граждански дела в регион Стара Загора за 2012г. са “Заповедни производства”. Намалението в постъплението на гражданските дела през 2012г. води до намаление на постъпленията и в “Заповените производства” – със 6 % спрямо 2011г. Най – голямо е намалението за РС Стара Загора /9%/ и РС Чирпан /8%/. Единствено РС Раднево бележи ръст с 3%.

Постъпили дела по чл. 417 и чл 410 ГПК

Районен съд	Брой пост. гр. дела	Бр. пост. дела по чл. 410- 417 ГПК	% от общ бр. пост. гр. дела	% изменение спрямо 2011г.
Стара Загора	7289	4976	68 %	-9%
Казанлък	3374	2447	73%	-1%
Чирпан	632	444	70%	-8%
Раднево	884	625	71%	+3%
Гълъбово	671	378	56%	-5%
Общо:	12850	8870	69%	-6%

През 2012г. са постъпили 313 бр. дела по чл.310 от ГПК - Бързо производство /2011г. – 256 бр., 2010г. – 322 бр., 2009г. – 321 бр./

- 142 бр.дела в РС Стара Загора ,
- 117 бр.дела в РС Казанлък,
- 29 бр.дела в РС Раднево,
- 8 бр.дела в РС Чирпан,
- 17 бр.дела в РС Гълъбово

1.2 Постъпили през 2012г. в районните съдилища наказателни дела

Увеличение на постъпилите **наказателни дела** през 2012г. спрямо предходната 2011г. се наблюдава при РС Стара Загора /с 4%/ , РС Казанлък /с 9%/ РС Раднево /с 19 %/ и РС Гълъбово /със 6%/, а увеличение на постъпилите НОХД само в РС Стара Загора /със 6 %/.

От постъпилите 1944 бр. **НОХД** в районните съдилища през 2012г. /2011г.– 1951 бр., 2010г. – 1918 бр., 2009г.–1645 бр./, са **прекратени и върнати за доразследване само 80 бр.** /2011г. – 116 бр., 2010г. – 80 бр., 2009г. – 74 бр./.

Налице е позитивна тенденция за спад на тези дела, като намалението за 2012г. спрямо предходната е осезателно – 45%. До голяма степен намалението се дължи на двойно по – малкия брой дела, върнати за доразследване, в РС Казанлък.

Постъпили наказателни дела по районни съдилища

Районен съд	2009г.		2010г.		2011г.		2012г.	
	Наказ Общо	В т.ч. НОХД	Наказ Общо	В т.ч. НОХД	Наказ Общо	В т.ч. НОХД	Наказ общо	В т.ч. НОХД
Ст.Загора	2795	717	2792	815	3332	876	3468	927
Казанлък	1488	481	1512	601	1336	507	1457	487
Чирпан	369	195	393	200	511	248	506	239
Раднево	401	151	371	159	352	164	419	165
Гълъбово	270	101	339	143	273	156	290	126
Общо:	5323	1645	5407	1918	5804	1951	6140	1944

По районни съдилища данните са следните: СРС – 41 бр. дела /2011г. – 47 бр., 2010г. – 42 бр., 2009г. – 35 бр./, КРС – 21 бр. дела /2011г. – 49 бр., 2010г. – 20 бр., 2009г. – 21 бр./, РРС – 13 бр. дела /2011 – 13 бр., 2010г. – 12 бр., 2009г. – 8 бр./, ЧРС – 2 бр./2011г. – 3 бр., 2010г. – 6 бр., 2009г. – 7 бр./ и РС Гълъбово – 3 бр. /2011г. – 4 бр., 2010г. – няма, 2009г. – 3 бр./.

При преценка на основанията за прекратяване на съдебното производство и връщане на делото на прокурора /чл. 249, ал. 2 НПК и чл. 288 т. 1 НПК/ съдилищата от окръга са се ръководили от действащите нормативни актове, ТР № 2/2002 година на ОСНК на ВКС на Република България, както и съдебните актове на по-горните инстанции в случаите, когато се отменя присъда на първоинстанционен съд и делото се връща на органите на досъдебното производство /чл. 336, ал. 1 т. 1 НПК/.

След анализ на актовете на съда, отнасящи се до прекратяване на съдебното производство и връщане делото на РП / разпореждания по чл. 249, ал. 1 във вр. с чл. 248, ал. 2 т. 3 от НПК и определения по чл. 288 т. 1 от НПК / могат да се направят изводи в следните насоки :

–Прокурорите от районните прокуратури, за разлика от предходни периоди, през 2012г. са се възползвали от процесуалната възможност на чл. 249, ал. 3 НПК /ДВ бр. 32/27.04.2010 година/ да обжалват пред въззивна инстанция разпорежданията на съдията–докладчик, с които се прекратява съдебното производство и делото се връща на РП. Повечето от атакуваните разпореждания са потвърдени от ОС Стара Загора при въззивния контрол.

–Не са констатирани случаи на тенденциозно заобикаляне на чл. 249, ал. 1 и ал. 2 НПК чрез прилагане на чл. 288 НПК с цел предотвратяване и избягване на инстанционния контрол.

Установените отстраними съществени процесуални нарушения по НОХД се свеждат до няколко вида.

–Допуснати процесуални нарушения от разследващите органи обективирани в техните актове / постановления за привличане на обвиняем, постановления за предявяване на разследване/ често се пренасят и като процесуални нарушения в обвинителните актове.

В редица случаи обвинителните актове не отговарят на изискванията на чл. 246 НПК. По този начин от една страна се опорочава обвинителния акт, като акт на наказателния процес, а от друга страна се ограничава и правото на защита, както на обвиняем /подсъдим/, така и на пострадад. Този вид процесуални нарушения се свеждат до следното :

а/ Несъответствие между фактическо обвинение в обстоятелствената част на обвинителния акт и правната квалификация на деянието в заключителната част на обвинителния акт /диспозитив/;

б/ Липса на обстоятелства /факти/ в обстоятелствената част на обвинителния акт, относно всички квалифициращи признаци от състава на престъплението;

в/ Неконкретизация на отделни деяния /по време, място, начин на извършване и т.н./ в обстоятелствената част на обвинителния акт

Посочените до тук процесуални нарушения ограничават правото на защита на обвиняемите, пострадалите и опорочават актовете на наказателното производство и същите са абсолютно основание за отмяна на крайния съдебен акт. **В районните съдилища през 2012г. няма констатирана противоречива практика на съда и органите на досъдебното производство, както и няма превратно тълкуване и прилагане на правни норми.**

Посочените по–горе статистически данни и анализът на причините, които водят до прекратяване на съдебното производство **дават основание да се направи извод за следните тенденции :**

–През отчетната година се наблюдава **намаление на процента на прекратените съдебните производства**, спрямо общият брой образувани НОХД;

–**Причините за прекратяване на съдебното производство и връщане на делото на районните прокуратури в сравнение с анализа от предходните години са сходни и почти идентични.** Те се свеждат до пороци в двата основни акта на наказателния процес на досъдебното

производство — постановленията за привличане на обвиняем и обвинителните актове.

–Нарастнал е броят на прекратените дела от съдебно заседание / чл. 288 т. 1 НПК/ спрямо броя на прекратените съдебни производства от съдията докладчик в разпоредително заседание, което води до извода за незадълбочена подготовка на съдията–докладчик.

2. Свършени дела

През отчетната година в районните съдилища от региона са свършени дела, както следва:

Свършените през 2012г. наказателни дела като цяло бележат ръст /с 8 %/ спрямо предходната година. Свършените НОХД за 2012г. са на нивото на тези от 2011г. и съответно с 5% повече от тези през 2010г. и със 16% повече от тези през 2009г.

Свършени дела в районните съдилища

Вид дела	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
1.наказателни /общо/ в	5313	5438	5707	6148
т.ч. НОХД	1689	1871	1979	1964
2. Граждански /общо/	10473	13521	13166	12673
3. Съдебно-изпълнителни	2232	1955	3299	1711
Общо: / т.1 и т.2/	15786	18959	18873	18821

През 2012г. при **свършените граждански дела се наблюдава спад спрямо 2011г. с 4%.**, а спрямо 2010г – със 6% . Спрямо 2009г. е налице ръст от 21%.

Близо 2 пъти са намалели спрямо 2012г. свършените изпълнителни дела. В анализирания четиригодишен период през 2012г. те бележат най – ниски стойности.

По отношение на **свършените дела** могат да се направят изводи, **аналогични на тези по отношение на постъпилите.**

С най–добри показатели по отношение на свършени дела “натовареност по щат” и “действителна натовареност” **отново е РС Стара Загора.**, следван от РС Казанлък.

С Решение на ВСС от 09.06.2011г. беше закрыта свободната щатна бройка за съдия в РС Гълъбово и той стана третия по натовареност съд в окръга. Показателите на РС Чирпан и РС Раднево са близки и значително под средните за окръга.

Стойностите на **“Действителна натовареност”** и **“Натовареност по щат”** по отношение на свършените през 2012г. дела за районните съдилища като цяло бележат **понижение спрямо предходната 2011г.** /“действителна натовареност” – 49.28 и “натовареност по щат” – 40.33/.

“Натовареност по щат” и “Действителна натовареност” в районните съдилища по отношение на “Свършени дела”

Районен съд	Общ бр. свърш д.	Съдии по щат	Отработени човекомесеци	Действителна натовареност	Натовареност по щат
Ст.Загора	10683	19	190	56.23	46.86
Казанлък	4874	10	117	41.66	40.62
Чирпан	1175	4	43	27.33	24.48
Раднево	1246	4	48	25.96	25.96
Гълъбово	843	2	24	35.13	35.13
Окръг Ст.Загора	18821	39	422	44.60	40.22

2.1 Свършени през 2012г. в районните съдилища граждански дела

По отношение на **свършените граждански дела през 2012г.** се наблюдава **известно намаление спрямо предходната година /с 4%/.** Спрямо 2010г. намалението е със 6%.

Свършените граждански дела по районни съдилища

Районен съд	Свършени граждански дела
-------------	--------------------------

	2009г.	2010г.	2011г.	2012г.
Ст. Загора	5839	7665	7671	7197
Казанлък	3253	3651	3351	3371
Чирпан	500	693	698	630
Раднево	498	897	878	898
Гълъбово	383	615	568	577
Общо:	10473	13521	13166	12673

Данните сочат, че най – осезателно е намалението за РС Чирпан /с 10%/и РС Стара Загора /с 6%/. Другите три съдилища в региона бележат незначително увеличение.

Данните за всички районни съдилища показват, че броят свършени граждански дела през 2012г. е значително по – голям в сравнение с 2009г., **като цяло за окръга завишението е с 21 %**.

Следва да се подчертае, че аналогично на постъпилите, сред свършените граждански дела и през 2012г. с **най – голямо дялово участие са делата по чл. 410 и чл. 417 ГПК /Заповедни прооизводства/**. Най – висок е процентът за РС Казанлък /73%/, а най – нисък за РС Гълъбово /66%/. Средно 70% от свършените граждански дела в регион Стара Загора за 2012г. са “Заповедни производства”. Най – голямо е намалението в броя свършени “Заповедни производства” за РС Стара Загора /с 10%/ и РС Чирпан /с 8 %/. **Единствено РС Раднево бележи ръст с 3 %**. Средно намалението за окръга е със 7%.

Свършени дела по чл. 417 и чл 410 ГПК

Районен съд	Бр. свърш. гр. дела	Бр. свърш. дела по чл. 410- 417 ГПК	% от общ бр. пост. гр. дела	% изменение спрямо 2010г.
Стара Загора	7197	4971	69%	-10%
Казанлък	3371	2447	73%	-2%
Чирпан	630	444	70%	-8%

Раднево	898	625	70%	+3%
Гълъбово	577	378	66%	-5%
Общо:	12673	8865	70%	-7%

По – голямата част от делата са **свършени до 3 месеца** от образуването им /средно 94%/, като особено добри са резултатите на РС Казанлък и РС Гълъбово /97%/

Свършени граждански дела до 3 месеца от образуването им

Районен съд	Общ брой свършени граждански дела	До 3 месеца от образуването им	% спрямо общия брой свършени дела
Стара Загора	7197	6677	93%
Казанлък	3371	3273	97%
Чирпан	630	585	93%
Раднево	898	857	95%
Гълъбово	577	562	97%
Общо:	12673	11954	94%

С най – ниски стойности са РС Стара Загора и РС Чирпан /93%/. Като цяло, по този показател стойностите на всички районни съдилища са много високи /над 90%/. За сравнение: през 2011г. и 2010г. също 94% от гражданските дела са приключили до 3 месеца от образуването им.

По отношение на свършените през 2012г. граждански дела **със съдебен акт по същество**, данните за районните съдилища в региона налагат извода, че **всички съдилища са с отлични показатели**, като най – високи са стойностите при РС Казанлък /93%/. За сравнение през 2011г. – 93%, а през 2010г. – 91% от гражданските дела са приключили със съдебен акт по същество.

Свършени граждански дела със съдебен акт по същество

Районен съд	Общ брой свършени граждански дела	Със съдебен акт по същество	% спрямо общия брой свършени дела
Стара Загора	7197	6577	91%
Казанлък	3371	3122	93%
Чирпан	630	569	90%
Раднево	898	822	92%
Гълъбово	577	530	92%
Общо:	12673	11620	92%

Съвременното ни общество продължава да е особено чувствително към проблемите за домашното насилие, дискриминацията /във всички нейни форми/ и закрила на детето.

Дела по 33ДНасилие 33Дискриминацията и 33Детето

Районен съд	Закон за защита с/у домашното насилие		Закон за защита с/у дискриминацията		Чл. 26 и чл. 30 от Закон за закрила на детето	
	Дела за разгл.	Свършени дела	Дела за разгл.	Свършени дела	Дела за разгл.	Свършени дела
Ст. Загора	58	53	3	3	198	163
Казанлък	20	18			100	94
Раднево	3	3			30	30
Чирпан	8	8			24	23
Гълъбово	3	3			27	27
Общо: 2012г.	92	85	3	3	379	337
Общо: 2011г.	93	86	2	2	418	369
Общо:2010г.	103	90	2	1	279	248
Общо:2009г.	81	68	5	3	283	259

Затова **особен интерес сред гражданските дела** представляват тези по Закона за защита срещу домашното насилие, Закона за защита срещу дискриминацията и Закона за закрила на детето, **на които неизменно правим анализ през последните години.**

Свършените дела по първите два закона запазват стабилни показатели през анализирания четиригодишен период. През 2012г. се наблюдава известно понижение на свършените дела по Закона за закрила на детето /337 бр./ спрямо предходната 2011г. година /с 9%/; спрямо 2010г. и 2009 г се наблюдава ръст съответно с 36% и с 30%.

2.2 Свършени през 2012г. в районните съдилища наказателни дела

През 2012г. **са приключени 6148 бр. наказателни дела в т.ч. 1964 бр. НОХД** /2011г. – 1979 бр., 2010г. – 1871 бр., 2009г. – 1689 бр./.

По показателя **свършени НОХД** съдилищата се подреждат както следва: СРС – 931 бр. /2011г. – 879 бр., 2010г. – 792 бр., 2009г. – 734 бр./, т.е. увеличение съответно със 6% спрямо 2011г., с 18% спрямо 2010г. и със 27% спрямо 2009г.; КРС – 505 бр. /2011г. – 531 бр., 2010г. – 582 бр., 2009г. – 503 бр./, т.е. намаление с 5% спрямо 2011г. и с 13% спрямо 2010г.; ЧРС – 249 бр. /2011г. – 243 бр., 2010г. – 203 бр., 2009г. – 199 бр./, т.е. увеличение съответно с 2%, с 23% и с 25% спрямо 2011г., 2010г. и 2009г.; РРС – 155 бр. /2011г. – 165 бр., 2010г. – 158 бр., 2009г. – 156 бр./, т.е. намаление съответно със 6%, с 2% и с 1% спрямо 2011г., 2010г. и 2009г. и ГРС – 124 бр. /2011г. – 161 бр., 2010г. – 136 бр., 2009г. – 97 бр./, т.е. намаление съответно с 23% спрямо 2011г., с 9% спрямо 2010г. и увеличение с 28% спрямо 2009г.

През 2012г. единствено в РС Стара Загора и РС и РС Чирпан се наблюдава увеличение в броя свършени НОХД спрямо 2011г.

Свършени наказателни дела по районни съдилища

Районен съд	2009		2010		2011		2012	
	Нак. Общо	В т.ч. НОХД	Нак. Общо	В т.ч. НОХД	Нак. Общо	В т.ч. НОХД	Нак. общо	В т.ч. НОХД
Ст.Загора	2731	734	2796	792	3261	879	3486	931
Казанлък	1534	503	1560	582	1326	531	1503	505

Чирпан	379	199	389	203	482	243	545	249
Раднево	414	156	365	158	358	165	348	155
Гълъбово	255	97	328	136	280	161	266	124
Общо:	5313	1689	5438	1871	5707	1979	6148	1964

Голяма част от НОХД са **свършени до 3 месеца** от образуването им /средно 89%/, като **особено добри са показателите на РС Гълъбово и РС Чирпан /94 %/**

Много близки са резултатите на РС Стара Загора /89%/ и РС Раднево /90%/. С малко по – нисък резултат е РС Казанлък /86%/. **В сравнение с 2011г. показателят бележи ръст – средно 85% от делата през 2011г. са свършени до 3 месеца от образуването им**

НОХД свършени до 3 месеца от образуването им

Районен съд	Общ брой свършени НОХД	До 3 месеца от образуването им	% спрямо общия брой свършени дела
Стара Загора	931	824	89%
Казанлък	505	434	86%
Чирпан	249	233	94%
Раднево	155	140	90%
Гълъбово	124	116	94%
Общо:	1964	1747	89%

По отношение на свършените **НОХД приключили с присъда /средно 34% от общия брой свършени НОХД/**. Данните за районните съдилища в региона са следните: **с най–добри показатели е РС Гълъбово /38%/** . **С най – ниски стойности е РС Чирпан – едва 30 %**. Спад на показателя се наблюдава в РС Казанлък /2010г. – 49%. 2011г. – 39%, 2012г. – 37%/ и РС Чирпан /2010г. – 43%. 2011г. – 38% и 2012г. – 30%/. Известен ръст се наблюдава в РС Стара Загора /2012г. – 32%, 2011г. – 30%/.

В сравнение с предходните две години този показател бележи спад /2012г. -34%, 2011г. – 36% 2010г. – 41%/.

НОХД приключили с присъда

Районен съд	Общ брой свършени НОХД	Приключили с присъда	% спрямо общия бр. свършени дела
Стара Загора	931	298	32%
Казанлък	505	185	37%
Чирпан	249	74	30%
Раднево	155	54	35%
Гълъбово	124	47	38%
Общо:	1964	658	34%

По отношение на свършените НОХД със съдебен акт по същество /присъда и споразумение/, който е средно 95%, данните са следните. С най – добри показатели е РС Чирпан – 99%, а с най – нисък резултат е РС Раднево – 90%. Другите три съдилища са с много близки показатели: РС Гълъбово /96%/ и РС Стара Загора и РС Казанлък /95%/. Този показател бележи ръст спрямо предходните години /2012г. – 95%, 2011г – 93 % и 2010г. – 94%/

НОХД приключили със съдебен акт по същество

Районен съд	Общ брой свършени НОХД	Със съдебен акт по с-во присъда и споразумение	% спрямо общия бр. свършени дела
Стара Загора	931	887	95%
Казанлък	505	477	95%
Чирпан	249	247	99%
Раднево	155	139	90%
Гълъбово	124	119	96%

Общо:	1964	1869	95%
-------	------	------	-----

Намален е през 2012г. броят на прекратените и върнати за доразследване дела в РС Стара Загора и РС Казанлък. Едновременно с това, показателен е фактът, че през 2012г. /както и през 2011г./ **повече от половината НОХД** са приключили **със споразумение**, като това е най – ясно изразено в РС Чирпан: от свършените през 2012г. 249 бр. НОХД, 173 бр. са риключили със споразумение /69%/, както и в РС Стара Загора: от свършените през 2012г. 931 бр. НОХД, 298 бр. са приключили с присъда и 589 бр. със споразумение – 63%.

62% от свършените през 2012г. в районните съдилища НОХД са приключили със споразумение /2011г.– 57, 2010г. – 53%/. За положителните и отрицателни страни в тази тенденция се изложиха съображения при анализа на броя свършени дела в ОС Стара Загора през разглеждания четиригодишен период.

По НОХД са **съдени общо 2405 лица** /2011г. – 2406 лица, 2010г. – 2416 лица, 2009г. – 2026 лица/, а са **осъдени – 2335 лица** /2011г. – 2381 лица, 2010г. – 2401 лица, 2009г. – 1989 лица/, **в т.ч. непълнолетни – 124 лица** /2011г. – 151 лица 2010г. – 192, 2009г. – 142/. През 2012г. в районните съдилища **са оправдани общо 39 лица** или 1.6% от съдените лица /2011г. – 25 лица, 2010г. – 15 лица, 2009г. – 37 лица/.

Най-често наложеното наказание е лишаване от свобода **до 3 години – 1566 лица** /2011г. – 1583, 2010г. – 1490, 2009г. – 1151/. Следва да се посочи, че районните съдилища от региона са наложили през 2012г. наказание **“над 3г. до 15г. лишаване от свобода” на 61 лица** /2011г. – 64 лица, 2010г. – 24 лица, 2009г. – 16 лица/. Налице е през последните две години ръст на “по – тежките” присъди в районните съдилища спрямо 2010г. и 2009 г.

Съдени и осъдени лица за периода 2009г. – 2012г.

Год.	Съдени	Осъдени		До 3г.	Над 3 до 15г.
		Всичко	В т.ч . непълнолетни		
2009	2026	1989	142	1151	16
2010	2416	2401	192	1490	24
2011	2406	2381	151	1583	64
2012	2405	2335	124	1566	61

3. Качество на правораздаване

3.1 По гражданските дела

Като **въззивна инстанция** през 2012г. **делата за разглеждане** в Старозагорския окръжен съд са общо 1085 бр. /2011г. – 1153 бр., 2010г. – 1140 бр., 2009г. – 1194 бр./, в т.ч. вгрд – 703 бр. /2011г. – 762 бр., 2010г. – 733 бр., 2009г. – 762 бр./, вчгрд – 379 бр./2011г. – 386 бр., 2010г. – 407 бр., 2009г. – 431 бр./ и 3 бр. жалби /срок/ за бавност /2011г.–5 бр., 2010г. – 2 бр., 2009г. – 1 бр./.

От тях са **свършени общо 959 бр. или 88 % от делата за разглеждане** /2011г. – 1041 бр. или 90 %, 2010г. – 976 бр. или 86%, 2009г. – 1019 бр. или 85%/, от които вгрд – 597 бр. /2011г. – 673 бр., 2010г. – 595 бр., 2009г. – 630 бр./, вчгрд – 359 бр. /2011г. – 363 бр., 2010г. – 381 бр., 2009г. – 388 бр./ и 3 бр. жалби за бавност /2011г. – 5 бр., 2010г. – 2 бр., 2009г. – 1 бр./.

Несвършените въззивни дела в края на отчетния период са общо 126 бр. /2011г. – 112 бр., 2010г. – 164 бр., 2009г. – 175 бр./, в т.ч. вгрд. – 106 бр. и вчгрд – 20 бр.

Анализираните данни сочат, че **броят на гражданските дела за разглеждане в ОС Стара Загора като въззивна инстанция запазва относително постоянно ниво през последните години, като през 2012г. е налице намаление със 6% спрямо 2011г.** Висок е % на свършените въззивни граждански дела спрямо общия брой дела за разглеждане: 2012г. – 88%, 2011г. – 90% , 2010г. – 86%, 2009г. – 85%/, респективно малък броят на останалите висящи в края на отчетния период.

От свършените през 2012г. 597бр. в.г.р.д., при 310 бр. или 52% решението е оставено в сила /2011г. – 343 бр. или 51%, 2010г. – 288 бр. или 48%, 2009г.– 362 бр. или 57%/.

По съдилища данните изглеждат така: РС Стара Загора – 55% , РС Казанлък – 50%, РС Чирпан – 36%, РС Раднево – 46%, и РС Гълъбово – 43%. **С най – добри показатели са РС Стара Загора и РС Казанлък.** При 93 бр. дела /или 16%/ решението е изменено /2011г. – 116 бр. или 17%, 2010г. – 81 бр. или 14%, 2009г. – 76 бр. или 12%/ и при 92 бр. дела /или 15%/ решението е отменено изцяло или обезсилено / 2011г. – 79 бр. или 12%, 2010г. – 89 бр. или 15%, 2009г. –115 бр. или 18%/.

През 2012г. този показател е влошен в сравнение с предходната година. **С най – малко изцяло отменени или обезсилени дела е РС Чирпан – 2 бр. или 7% от всички свършени дела.**

Въззивно обжалвани решения по граждански дела

Районен съд	Общ бр. свърш. дела	Решен. оставено в сила	% от общ бр. свърш. дела	Решен. измен.	Решен. отменено изцяло	Решен. обезсилено	Делото прекр.

Ст.Загора	363	199	55%	54	46	7	57
Казанлък	153	77	50%	24	22	5	25
Чирпан	28	10	36%	5	2	-	11
Раднево	39	18	46%	6	7	-	8
Гълъбово	14	6	43%	4	1	2	1
Общо:	597	310	52%	93	78	14	102

През 2011г. в ОС Стара Загора са разгледани **359 бр. частни жалби**, в които се включват и определения по движението на гражданските и търговските дела, а не само съдебни актове по същество. **От тях 219 бр. или 61% са потвърдени** /2011г. – 184 бр. или 51%, 2010г. – 213 бр. или 56%, 2009г.–194 бр. или 50%/. По съдилища данните изглеждат така: СРС– 63%, КРС–56%, РРС–35%, ЧРС–92% и ГРС–89%. Отменените съдебни актове са 26% /2011г.–33%/, прекратените – 10% /2011г.– 13%/, а изменените – 3% /2011г. – 3%/ от общия брой свършени дела. През 2012г. е повишен с 10 пункта броят на потвърдените определения и разпореждания и намален със 7 броят на отменените такива.

Въззивно обжалвани определения по граждански дела

Районен съд	Общ бр. свърш.ч.ж	Потвърдени	% от общ бр. свърш.ч.ж	Отменени	Изменени	Прекратени
Ст. Загора	223	141	63%	54	7	21
Казанлък	89	50	56%	25	2	12
Раднево	26	9	35%	14	2	1
Чирпан	12	11	92%	-	-	1
Гълъбово	9	8	89%	1	-	-
Общо:	359	219	61%	94	11	35

3.2 По наказателните дела

През 2012г. в Окръжен съд Стара Загора делата за разглеждане /т.е. останали несвършени дела в края на 2011г. и постъпили през 2012г. са **469 бр. въззивни дела** /2011г. – 432 бр., 2010г. – 336 бр., 2009г. – 329 бр./. От тях са приключени 402 бр. въззивни дела /в т.ч. 135 бр. ВНОХД, 40 бр.

ВНЧХД и 18 бр. ВАНД/. Потвърдени са присъдите по 109 бр. дела, изменени присъди – по 22 бр. дела, отменени присъди – по 25 бр. дела, отменени с произнасяне на нова присъда – 7 бр. наказателни дела и прекратени – 12 бр. дела.

За 2011г. са приключени 365 бр. въззивни дела /в т.ч. 105 бр. ВНОХД и 43 бр. ВНЧХД/. Потвърдени са присъдите по 75 бр. дела, изменени присъди – по 16 бр. дела, отменени присъди – по 39 бр. дела, отменени с произнасяне на нова присъда – 5 бр. наказателни дела и прекратени – 13 бр. дела.

За 2010г. са приключени 330 бр. въззивни дела /в т.ч. 102 бр. ВНОХД и 49 бр. ВНЧХД/. Потвърдени са присъдите по 71 бр. дела, изменени присъди – по 21 бр. дела, отменени присъди – по 28 бр. дела, отменени с произнасяне на нова присъда – 7 бр. наказателни дела, в т.ч. 2 оправдателни и прекратени – 24 бр. дела.

Свършени ВНОХД и ВНЧХД/

Районен съд	Брой свърш дела	Присъда потвърд.	% от бр. свърш дела	Присъда изменена	Присъдата отмен. изцяло		Делото прекратено
					За ново разглеждане	С нова присъда	
Ст.Загора	94	66	70%	9	10	3	6
Казанлък	41	25	61%	8	5	3	
Раднево	14	7	50%		5	1	1
Чирпан	12	7	58%	1	4		
Гълъбово	6	3	50%	2	1		
Елхово	7			2			5
Сливен	1	1	100%				
Общо:	175	109	62%	22	25	7	12

Анализираните данни сочат, че броят на въззивните дела за разглеждане **през 2012г. бележи значително повишение** /2012 г. – 469 бр., 2011г. – 432 бр., 2010г.– 366 бр., 2009г. – 329 бр./. **Осезателен ръст се наблюдава в броя на потвърдените присъди спрямо общия брой свършени дела – 62%** /2011г. – 51%, 2010г. – 47%, 2009г.–58%/ По съдилища данните са следните: РС Стара Загора: 70%, РС Казанлък: 61%, РС Раднево: 50%, РС Чирпан: 58%, РС Гълъбово: 50%. **С най – добри показатели са РС Стара Загора и РС Казанлък.** Изменените присъди са 13% от общия брой свършени дела, **а отменените изцяло – 18%** /2011г. – 30%, 2010г. – 23%, 2009г.– 21%/. В сравнение с 2011г. броят на изцяло отменените присъди рязко е намалял, като в процентно изражение спрямо общия брой свършени дела, е най – нисък в последните четири години.

Заслужава да се обърне внимание на много добрите показатели на РС Стара Загора – 70% от обжалваните присъди са потвърдени /2011г. – 68%, 2010г. – 51%/ и на РС Казанлък – 61% /2011г. – 43%, 2010г. – 41%/. Останалите три районни съдилища са също с подобрени показатели спрямо предходните години.

Свършените през 2012г. 135 бр. ВНОХД представляват 77% от всички въззивни наказателни дела, с постановен в ОС Стара Загора съдебен акт, срещу обжалвана първоинстанционна присъда /175 бр./. По 87 бр. дела или 64 % от общия брой свършени ВНОХД присъдите са потвърдени /2011г. – 56% /. С най – добри резултати са РС Стара Загора /70%/ и РС Казанлък /60%/. Изменените присъди са 18 бр. /13%/, а отменените изцяло 25 бр. или 19% /2011г. – 30%/.

Много добро качество на правораздаването се отчита при РС Стара Загора – през 2012г. 70% от обжалваните НОХД са потвърдени /2011г. – 70% , 2010г. – 48%/, а така също и в РС Казанлък – 60% /2011г. – 52%, 2010г. – 39%/. Като цяло за окръга резултатите са също добри – 64% от обжалваните присъди по НОХД са потвърдени /2011г. – 56%, 2010г. – 43%/

Свършени ВНОХД

Районен съд	Брой свърш дела	Присъда потвърд.	% от бр свърш. дела	Присъда изменена	Присъдата отмен. изцяло		Делото прекратено
					За ново разглеждане	С нова присъда	
Ст.Загора	79	55	70%	9	8	2	5
Казанлък	30	18	60%	6	4	2	
Раднево	11	6	55%		5		
Чирпан	9	5	56%	1	3		
Гълъбово	6	3	50%	2	1		
Общо:	135	87	64%	18	21	4	5

През 2012г. са свършени 40 бр. ВНЧХД /23% от всички въззивни наказателни дела, с постановен в ОС Стара Загора съдебен акт, срещу обжалвана първоинстанционна присъда – 175 бр./. С най добри резултати са РС Стара Загора /73%/ и РС Чирпан 67%. Процентът на потвърдените присъди /55%/ е значително по – висок спрямо 2011г. /37%/. Само 4 присъди /10%/ са изменени. Отменени изцяло са 7 съдебни акта, или 18 %, /2011 – 30%/. Много добро качество на правораздаването се отчита при РС Стара Загора – през 2012г. 73% от обжалваните НЧХД са потвърдени /2011г. – 58%, 2010г. – 55%/.

Свършени ВНЧХД

Районен съд	Брой свърш. дела	Присъдапотвърд.	% от бр. свърш. дела	Присъда изменена	Присъдата отмен. изцяло		Делото прекратено
					За ново разглеждане	С нова присъда	
Ст.Загора	15	11	73%		2	1	1
Казанлък	11	7	64%	2	1	1	
Раднево	3	1	33%			1	1
Чирпан	3	2	67%		1		
Елхово	7			2			5
Сливен	1	1	100%				
Общо:	40	22	55%	4	4	3	7

През 2012г. 7 бр. въззивни наказателни дела /4 бр. ВНОХД и 3 бр. ВНЧХД/ са приключили с произнасяне на нова присъда. **Постановени са 2 бр. оправдателни присъди по ВНЧХД. Едната не е обжалвана. Втората е обжалвана и потвърдена от ВКС.**

Оправдателни присъди, произнесени на въззивна инстанция

Вид дело	Общ бр. свърш дела	С произн. на нова присъда	С произн. на нова осъдит. присъда	% от общ брой свърш.д.	С произн. на нова оправд. присъда	% от общ брой свърш.д
ВНОХД	109	7	4	3.67%	3	2.75%
ВНЧХД	25	1	-	-	1	4.00%
Вс.2009г.	134	8	4	3.00%	4	3.00%
ВНОХД	102	7	5	4.90%	2	1.96%
ВНЧХД	49	-	-	-	-	-
Вс.2010г.	151	7	5	3.31%	2	1.32%
ВНОХД	105	5	5	4.76%	-	-
ВНЧХД	43	-	-	-	-	-
Вс.2011г.	148	5	5	3.38%	-	-
ВНОХД	135	4	4	2.96%	-	-

ВНЧХД	40	3	1	2.50%	2	5.00%
Вс.2012г.	175	7	5	2.86%	2	1.14%

Причините за постановяване на оправдателни присъди – 8 бр. за анализирания четири годишен период /2009г. – 2012г./ от въззивният съд са същите както при първоинстанционния: **Несъставомерност на деянието, за което е внесен обвинителен акт, недостатъчни доказателства, които да обосновават по несъмнен и безспорен начин обвинението.**

През 2012г. са свършени 18 бр. ВАНД. 56% от обжалваните решения са потвърдени, 28% – решението е отменено с връщане за ново разглеждане, 11% – решението е отменено с произнасяне на ново решение и 5% – делото е прекратено. С много добри показатели е **РС Казанлък – 100% от обжалваните решения са потвърдени** /трябва да се има пред вид, че и броят на делата е много малък – само 2 бр/.

Свършени ВАНД

Районен съд	Брой свърш. дела	Решение потвърд.	% от бр. свърш. дела	Решение изменено	Решението отмен. изцяло		Делото прекратено
					За ново разглеждане	С нова решение	
Ст.Загора	11	6	55%		2	2	1
Казанлък	2	2	100%				
Раднево	4	2	50%		2		
Чирпан	1		-		1		
Общо:	18	10	56%	-	5	2	1

През 2012г. в ОС Стара Загора са разгледани 209 бр. **частни жалби и протести.** От тях 151 бр. /72%/ са потвърдени, 43 бр. /21%/ са отменени, 3 бр. /1%/ са изменени и 12 бр. /6%/ – прекратени. **С най – висок процент на потвърдени обжалвани определения и разпореждания са РС Раднево /88%/ и РС Стара Загора /74%/**

Свършени ВЧНД

Районен съд	Общ брой свършени ВЧНД	Потвърдени	% от общ бр. свърш. ВЧНД	Отменени	Изменени	Прекратени
Ст. Загора	143	106	74%	30	2	5

Казанлък	39	26	67%	7		6
Раднево	17	15	88%	1		1
Чирпан	5	3	60%	2		
Гълъбово	3	1	33%	2		
Хасково	2			1	1	
Общо:	209	151	72%	43	3	12

В годишния доклад се изнесоха данни и се направи подробен анализ за дейността на районните съдилища през изминалата 2012г. в сравнение с предходните години. Затова казаното до тук ще бъде представено от друга гледна точка, а именно **съпоставка на натовареността и дейността на районните съдилища в региона през изминалата 2012г., с включване на демографски данни за Старозагорска област /население, брой жители на един районен съдия и брой жители на един зает в съдебната система/.**

Най – високи са “нормите на обслужване” /брой граждани от един съдия и брой граждани от един зает в съдебната система/ в РС Казанлък и РС Стара Загора, най – ниски: в РС Гълъбово и РС Раднево.

**“Норми на обслужване” за районните съдилища
в Старозагорски съдебен район /сравнителен анализ/**

Съд	Население /01.02.2011г./	Бр. съдии по щат	Бр. заети в съд. с-ма	1 р.съдия/ жители	1 зает/ жители
РС Ст. Загора	163 058	19	79	8582	2064
РС Казанлък	106 420	10	48	10642	2217
РС Чирпан	30 314	4	22	7579	1378
РС Гълъбово	13 394	2	16	6697	837
РС Раднево	20 079	4	22	5020	913
Обл. Ст.Загора	333 265	39	187	8545	1782

През последните 2 години **съдебната система е изправена пред още един проблем: недостигащите и като цяло намалени бюджетни средства.** Интерес представлява **съпоставката на натовареността с това “каква е цената на едно свършено дело”,** конкретно за всеки районен съд и за окръга като цяло. Данните са за последните три години и илюстрират колко дела е свършил всеки районен съд в региона, с какъв бюджет е разполагал, каква е “цената на едно свършено дело” и как се движи тя в анализирания период.

Бюджетните средства за окръг Стара Загора са намалели през 2012г. спрямо предходната 2011г. с 4%. Цената на 1 бр. свършено дело през анализирания период също намалява /2010г. – 268 лв., 2011г. – 260 лв., 2012г. – 250 лв./. През годините, най – ниска е “себестойността” на едно дело в РС Стара Загора и РС Казанлък – около и над два пъти в сравнение с другите три районни съдилища.

Цената на едно дело в РС Стара Загора през 2012г. е с 25% по – ниска спрямо РС Казанлък и около и над два пъти в сравнение с останалите районни съдилища /РС Стара Загора – 191 лв., РС Казанлък – 254 лв., РС Гълъбово – 377 лв. РС Раднево– 448 лв. и РС Чирпан–477 лв./. Като цяло може да се направи извода, че колкото по – натоварен е един съд, толкова по–висока “норма на обслужване” има той, а свършените му дела са с най – ниска “себестойност”.

**Брой свършени дела, бюджет и “цена на едно дело”
за периода 2010г. – 2012г. в Старозагорски съдебен район**

Районен съд	2010г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело	2011г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело	2012г. Бюджет/ Бр.св. д.	Цена 1 бр. свършено дело
Ст.Загора	2170652	207	1973935	181	2038885	191
	10461		10932		10683	
Казанлък	13888622	266	1468860	314	1237066	254
	5211		4677		4874	
Чирпан	589680	545	584015	495	560124	477
	1082		1180		1175	
Раднево	573362	454	533980	432	557889	448
	1262		1236		1246	
Гълъбово	353810	375	339393	400	317761	377
	943		848		843	
Окръг	5076126	268	4900183	260	4711725	250

Ст.Загора	15786		18959		18821	
-----------	-------	--	-------	--	-------	--

Голяма част от направените по – горе в доклада изводи и констатации по отношение работата на районните съдилища **бяха отчетени и от комисиите на ОС Стара Загора, извършили в началото на 2012г. проверки в районните съдилища.**

Въз основа на Заповед на Председателя на ОС Стара Загора бяха проведени тематични проверки от комисиите на организацията на дейността на съдиите от районните съдилища, обхващаща календарната 2012г., **по следните направления:**

- Стриктно спазване на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение на делата /чл.9, ал.1 ЗСВ/;
- Изпълнение на влезли в сила присъди и определения за тригодишен срок;
- Съхранение и движение на веществените доказателства за тригодишен срок;
- Архивиране и съхранение на делата

Комисиите, извършили проверката констатираха следното:

– Налице е **стриктно спазване на принципа на случайния подбор** чрез електронно разпределение на делата;

– Книгата за **привеждане в изпълнение** на влезли в сила присъди, споразумения, определения и решения е **водена старателно и пълно.**

–**Книгата за веществените доказателства е водена старателно и пълно.** Стриктно се спазват разпоредбите на чл.143, ал.2 /за парите и другите ценности/ и чл.144 /за взривните, отровните, наркотичните вещества и др. подобни/ от ПАРОВАС

–**Архивната книга е водена старателно и пълно.** Делата се предават в архива, оформени в сроковете по чл.69, съхраняват се съгласно изискванията на чл.73 и в сроковете по чл.75 от ПАРОВАС.

–**Болшинството от проверени съдебни актове** са постановени в срок.

–Чести са случаите, при които **при установена нередовност на подадената частна тъжба, наказателното производство се прекратява**, вместо на тъжителя да се даде срок за нейното отстраняване и едва след неизпълнение на дадените указания, да се пристъпи към прекратяването му /за РС Стара Загора/.

По отношение на **дейността на съдиите по вписванията**, комисиите, извършили проверките по съдилища са констатирани, че се спазват особените

правила на Правилника за вписванията при изпълнение на служебните им задължения. Деловодните книги се водят надлежно. Отказите за вписване на актове се постановяват с подробни мотивирани определения.

Препоръките след тематичната проверка се изразяват в:

- Спазване законовите срокове от съдиите при администриране и решаване на делата. Анализирани на причините за забавянето на администрирането и решаването на делата и вземане мерки за отстраняването им;
- Спазване на сроковете за предаване на отсрочените дела;
- Попълване на всички необходими данни в книгите, посочени в съответните графи и контролиране точността на отразеното;
- Съблюдаване разпоредбата на чл.149, ал.2 ГПК, съгласно която, когато делото е изяснено, съдът обявява устните състезания за приключени и посочва деня, в който ще обяви решението;
- Обособяване повече видове групи при разпределяне на делата /за РС Стара Загора/;
- Променяне формата на справките, които издават съдиите по вписванията. Същите следва да се изготвят на по – ясен и достъпен език /за РС Стара Загора/.

Много обстойни препоръки по предяване на веществените доказателства е направила комисията в РС Стара Загора, след като е установила, че:

При предявяване на веществени доказателства по реда на чл.284 НПК много често само се чете определение за това процесуално действие, с което същото се изчерпва. В отделни случаи се отразява становище на прокурора, подсъдимите и защитниците, че нямат възражения по предявяването. Тази неправилна практика по отразяване на предявяването на веществени доказателства в съдебния протокол налага да се обърне внимание, че, след като подсъдимият се запознае пред съдебния състав с приложените по ДП веществени доказателства, същият следва и да поясни дали са му познати и откъде. Така проведеното предявяване с отразени обяснения на страната и в съдебния протокол действително позволява събирането на доказателства по предмета на обвинението.

4. Съдебно – изпълнителна служба

Съдебно–изпълнителното производство е с особена значимост поради обстоятелството, че то се явява частта, с която завършва съдебното производство. Тук интересът почти винаги е голям и всичко това създава голямо напрежение и често конфликтност във взаимоотношенията между съдия–изпълнителите със страните по изпълнителното дело.

Върху броя постъпили, респективно свършени изпълнителни дела, влияние оказват спецификата на социално – икономическите условия в момента, които неминуемо рефлексират и в нашия съдебен район.

Изводи:

а/ **Постъпилите** изпълнителни дела през 2012г. – общо 2073 бр., са с 54% повече в сравнение с 2011г., с 91% повече от тези през 2010г. и с 59% повече от тези през 2009. **Близо 2 пъти повече са постъпилите изпълнителни дела в РС Стара Загора и близо 3 пъти повече в РС Казанлък през 2012г. в сравнение с 2011г.**

б/ **Свършените** изпълнителни дела през 2012г. – общо 1711 бр. бележат рязък спад и **са най – малко на брой в разглеждания четиригодишен период /2012г. – 1711 бр., 2011г. – 3299 бр., 2010г. – 1955 бр., и 2009г. – 2232 бр./**

с/ **Расте броят на останалите несвършени дела** в края на отчетния период. – 8891 бр. /2011г. – 8529 бр., 2010г. – 10480 бр., 2009г. – 11350 бр./

д/ **Качеството на работата** на съдебно – изпълнителните служби е много добра, тъй като минимален брой от обжалваните действия на съдия– изпълнителя са уважени.

Постъпили и свършени изпълнителни дела

Година	Съд	Несвършени дела в началото на отчетната година	Постъпили дела през годината	Свършени дела през годината	Останали несвършени дела в края на отчетната година
2009г.	СРС	5746	681		5536
	КРС	4000	297	891	3231
	РРС	1390	194	1066	1437
	ЧРС	1064	104	147	1061
	ГРС	80	26	107	
				21	85
ОБЩО:		12280	1302	2232	11350

2010г.	CPC	5536	397	1068	4865
	KPC	3231	214	462	2983
	PPC	1437	251	245	1443
	ЧPC	1061	135	160	1036
	ГPC	85	88	20	153
ОБЩО:		11350	1085	1955	10480
2011г.	CPC	4865	609	2708	2766
	KPC	2983	181	129	3035
	PPC	1443	203	302	1344
	ЧPC	1036	264	129	1171
	ГPC	153	91	31	213
ОБЩО:		10480	1348	3299	8529
2012г.	CPC	2766	1137	1024	2879
	KPC	3035	477	96	3416
	PPC	1344	79	298	1125
	ЧPC	1171	280	249	1202
	ГPC	213	100	44	269
ОБЩО:		8529	2073	1711	8891

Основните проблеми, свързани със забавянето на движението на изпълнителните дела и през изминалата година **не се различават съществено от проблемите, поставени през предходните години.** Отново могат да се сведат до няколко: липса на достатъчно имущество на длъжниците, недостатъчно ефективни способности за изпълнение, формализъм при извършването на определени процесуални действия, затруднение при връчване на призовките за доброволно

изпълнение и съответно съобщения за процесуални действия в това число и връчване на преписи от жалбите.

Безспорен е фактът, че при съществуващата смесена форма на съдебно изпълнение, се задълбочава конкуренцията между частните и държавни съдебни изпълнители, водеща до по – голяма бързина и ефективност при изпълнение на влезлите в законна сила съдебни актове.

Събраните суми по изпълнителни дела през 2012г. – 2 066 195.00 лв. като цяло са близо 2 пъти по – малко спрямо 2011г.

За СРС – 1 085 636.00 лв.

За КРС – 472 593.00 лв.

За РРС – 239 394.00 лв.

За ЧРС – 68 116.00 лв.

За ГРС – 200 456.00 лв.

Общо: 2 066 195.00 лв.

С ДВ бр. 54/17.07.2012 година бе публикувана промяна в ЗДДС отнасяща се до включването на ДСИ в кръга на данъчно задължените лица, което налага регистрация по ДДС.

В годишните доклади Председателите на районните съдилища отчитат, че **тази законодателна промяна е крайно неудачна** и ще доведе до сериозни затруднения в дейността на ДСИ, както от организационен, така и от правен характер, **граничещи с правния абсурд.**

Нито районите съдилища, нито ДСИ осъществяват икономическа стопанска дейност, а по Конституция и действащо законодателство осъществяват дейност, съответно свързана с правораздаване и изпълнение на съдебни актове. По тези причини СИС и ДСИ, които се намират в трудово правоотношение с друго държавно учреждение / МП на Република България /, не могат да се считат за данъчно задължени лица /аргументи от чл. 3, ал. 2 и чл. 3, ал. 3 т. 1 ЗДДС/. Още повече, че по силата на чл. 3, ал. 5 ЗДДС държавата не е данъчно задължено лице.

Възниква и сериозният въпрос дължимият ДДС ще се отчислява ли от дължимата държавна такса или ще се начислява върху дължимата държавна такса. В тази насока липсва правна регламентация.

Тъй като съдът и СИС не осъществяват икономическа и търговска дейност, след регистрация по ЗДДС, би следвало да възникне правото да се ползва данъчен кредит. В кои случаи и при какви условия законодателят не дава отговор.

Регистрацията по ЗДДС налага издаването на данъчни фактури / чл. 86, ал. 1 т. 1 ЗДДС/. Предвид правомощията и функцията на съда, липсата на възможността за развитие на търговска дейност се стига до абсурдния въпрос: кой и как ще издава фактурите.

Едва 10 % от районните съдилища в РБ ще достигнат оборот от 50 000 лева. Останалите няма да имат задължение за регистрация по ЗДДС, което несъмнено води до неравнопоставеност между съдилищата от една страна и между страните от друга /тези които се обслужват от по-малки съдилища няма да дължат ДДС, а тези които се обслужват от по-големи съдилища ще дължат ДДС /.

В тарифата за държавни такси са изрично посочени простите и пропорционалните такси, които се събират от съдилищата и ДСИ. Регистрацията по ЗДДС ще доведе до начисляване на ДДС /държавно вземане/ върху друго държавно вземане /държавна такса/.

В заключение **е констатирана нуждата от спешна законодателна промяна** на ЗДДС. И ако все пак целта е да се изравнят таксите на ЧСИ с тези на ДСИ, този ефект би могъл да се получи с изменение на Тарифата за таксите събирани от СИС.

5. Служба по вписванията

През последната година в **повечето районни съдилища се наблюдава увеличаване броя на вписаните актове**. Така например през 2012г. в службата по вписванията към **РС Стара Загора са разгледани и вписани общо 14873 акта** /2011г. – 12794 акта, 2010г. – 13244 акта, 2009г. – 12956 акта/. В службата по вписвания при **РС Казанлък през 2012г. са разгледани и вписани 8607 акта**, през 2011г.– 7740 акта, през 2010г.– 6684 акта и през 2009г.– 6494 бр. акта. В **РС Чирпан също е налице увеличение на вписванията. През 2012г. са разгледани и вписани 5419 акта**, 2011г. – 4632 акта, 2010г. – 4478 акта и 2009г. – 8063 акта. В **РС Раднево е налице намаление на вписванията**. През 2012г. са разгледани и вписани 2992 акта /2011г. – 3127 акта, 2010г. – 2933 акта, 2009г. – 2707 акта/.

Освен с пряката си дейност – вписване на подлежащи на вписване актове – съдиите по вписванията през годината бяха ангажирани и с изготвянето на

множество справки за други държавни органи, банки, граждани, справки по граждански и наказателни дела.

В заключение ще отбележа, че през отчетната година се запазва тенденцията за чувствително подобрение в работата на съдиите по вписванията спрямо предходните периоди и за работата през годината **следва да се даде много добра оценка**, като през следващата година би следвало да се работи в насока подобряване организацията на работата на всеки един съдия по вписванията, на съдиите по вписванията като цяло и с “Агенцията по вписванията”.

6. Бюро “Съдимост”

В бюро “Съдимост” към РС Стара Загора през 2012г. са издадени общо 21159 бр. броя свидетелства за съдимост /2011г. – 15465 бр., 2010г. – 15778 бр., 2009г. – 17716 бр./, **т.е. налице е увеличение**. Издадени са още 13278 бр. /2011г. – 12212 бр., 2010г. – 5473 бр., 2009г. – 10666 бр./ справки за съдимост и са въведени 1439 бр. бюлетина за съдимост. **В РС Гълъбово** са издадени 1833 бр. /2011г. – 1384 бр., 2010г. – 1282 бр., 2009г. – 1390 бр./ свидетелства за съдимост и 499 бр. /2011г. – 580 бр., 2010г. – 517 бр., 2009г. – 434 бр./ справки за съдимост, получени са и са обработени 124 бр. /2011г. – 123 бр., 2010г. – 109 бр., 2009г. – 91 бр./ бюлетини за съдимост, т.е. тук като цяло е **налице увеличение в обема работа**. **В РС Чирпан през 2012г.** са издадени общо 5360 бр. справки за други съдилища, МВР и Прокуратури и свидетелства за съдимост на граждани /2011г. – 4780 бр., 2010г. – 5472 бр., 2009г. – 5631 бр./ **Налице е увеличение** в издадените свидетелства за съдимост и служебни справки спрямо 2011г.

В отчетните доклади на РС– Казанлък и РС – Раднево липсват конкретни данни за дейността на бюрата в съответния съд.

Като цяло за 2012г. се наблюдава увеличение на обема работа в бюро “Съдимост” в Старозагорски съдебен район.

През изминалата година, въпреки не малкия обем работа, не са допуснати никакви забавяния при издаването на свидетелствата и справките за съдимост, а така също и при въвеждането на бюлетините за съдимост, поради което **служителите следва да получат много добра оценка за работата си.**

V. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ДЕЙНОСТТА НА РАЙОННИТЕ СЪДИЛИЩА И ОКРЪЖЕН СЪД. ОРГАНИЗАЦИЯ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА МАГИСТРАТИ

Повишаването на професионалната квалификация на магистратите и съдебните служители следва да бъде един от основните приоритети при осъществяване на съдебната реформа. Националният институт на правосъдието продължава да се утвърждава като действаща институция и създаде възможност за текущо професионално обучение на всички магистрати в страната. С влизането на България в Европейския съюз, съдилищата се съобразяват и с практиката на Европейския съд в Люксембург и Страсбург. В доклада на ВСС –“Оценка на съдебната реформа” като особено успешно е оценено извършеното транспониране на нормите на правото на ЕС в националното законодателство, включително и промените в Конституцията. **Наложително е и през 2013г. съдебната реформа да запази като своя приоритетна област прилагането на правото на ЕС и вземане конкретни мерки в тази област, които да гарантират:**

- Устойчива практика в оценката за съответствие на новото ни законодателство с правото на ЕС;

- Задълбочаване на усилията за постигане на ефективно прилагане на общностните норми

Въпреки наличието на Национален институт на правосъдието, налага се необходимостта за уеднаквяването на противоречивата съдебна практика на зонално и регионално ниво. Председателят и съдиите от окръжния съд, в изпълнение задълженията съгласно ЗСВ, следва да продължат да анализират и обобщават своята съдебна практика и практиката на районните съдилища.

Участието в **ежемесечните областни съвещания също дава отражение** върху професионалната подготовка на магистратите и спомага за уеднаквяване на практиката на съдилищата. Пре 2012г. са разгледани следните **гражданскоправни теми** – “Имуществените отношения между съпрузите по новия СК”, “Заместващото съгласие по чл. 127а СК” и **наказателноправните теми**: – “ СРС. Условия и ред за допускане. Доказателствена стойност в наказателния процес”, “Защита на свидетеля. Разпит на свидетел с тайна самоличност”, “Защита на служител под прикритие в наказателния процес. Разпит на служител под прикритие като свидетел. Доказателствена сила на показанията, дадени от свидетел с тайна самоличност и от служител под прикритие”.

Изнесените доклади и последвалите дискусии на тези съвещания дадоха възможност да се изложат и аргументират различни становища и да се даде отговор на редица спорни въпроси, свързани с приложението на визираните по – горе правни институти, което несъмнено ще доведе и до унифициране на съдебната практика.

В тази връзка през следваща година следва да продължат обученията под тази форма по актуални въпроси в областта на наказателното и гражданското/търговското/ право.

Особено полезно се оказва участието през месец декември 2012г. на ОС Стара Загора в проекта “Правосъдие близо до хората”, реализиран от център на НПО Разград и сдружение “Свят без граници”. Проектът има за цел да подобри отчетността, прозрачността и етиката в съдебната система в България чрез механизъм за успешно гражданско наблюдение на съда на национално ниво. Наблюдават се ключови области от съдебната реформа на местно ниво като: етично поведение и конфликт на интереси; отчетност, публичност и прозрачност – интернет – страници; случайно разпределение на постъпилите съдебни дела и публикуване на съдебните актове на електронните страници на съдилищата; младежко правосъдие и правосъдие за деца – Закон за закрила на детето, Семейен кодекс, Закон за защита от домашно насилие.

Демонстрирано бе **каква е процедурата** по един от най – често задаваните въпроси: **начина на случайно разпределението на делата**, а в последствие публикуване на вече готовия съдебен акт на интернет – страницата на съда. Предстои изготвянето на окончателен доклад с резултатите от мониторинга, които ще бъдат анализирани от съда.

Проектът се реализира с подкрепа на ВСС и като цяло може да се очаква **положителен ефект оглед констираните промени в съдебната система, окуражаване позитивните практики и насърчаване магистратите към усъвършенстване.**

С оглед необходимостта от укрепване на професионалната квалификация на магистратите, **намирам, че е необходимо да се работи в следните насоки:**

–Нужно е да се развива капацитета на НИП не само като учебен, но и като изследователски център, като се повиши интеграцията му и сътрудничеството с ВСС;

–Професионалната квалификация на действащите магистрати трябва да се основава на обективни критерии за оценка на качеството на предоставяното обучение, което да се актуализира периодично – в тази връзка е необходимо акцентирание на обучения по право на ЕС, както и върху обучението на съдебната администрация, с цел подобряване качеството на работа с граждани;

– Да се засили сътрудничеството с неправителствения сектор, тъй като той предлага широки възможности, които могат да задоволят част от потребностите на магистратите от професионални обучения

VI. ОРГАНИЗАЦИОННИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РЕШЕНИЕ

ЗСВ И ПОДЗАКОНОВИ АКТОВЕ СВЪРЗАНИ С ПРИЛАГАНЕТО

През отчетната година се наблюдаваше сравнителна стабилност в основния устройствен закон на съдебната система – ЗСВ, както и в подзаконовите актове свързани с него.

Във връзка с предстоящите избори за членове на нов ВСС с ДВ бр. 50/12 годна се направиха изменения и допълнения в ЗСВ, уреждащи тази материя.

С цел по-голяма прозрачност при избора на членове на ВСС от парламентарната съдебната квота, законодателят **предвиди и уреди някои нови процедури. Разшири се представителността на делегатските събрания** /1 делегат на пет магистрата /, даде се възможност общите събрания по окръзи да номинират и издигат кандидати за членове на ВСС след мотивирано писмено предложение, постави се изискване към кандидатите да представят писмени концепции за бъдещата си работа, предвиди се възможност за предварително изслушване на кандидатите.

Промените в тази насока следва да бъдат подкрепени и да бъдат разгледани като основа за една следваща законодателна промяна, уреждаща пряк избор на членове на ВСС /от всички магистрати, без провеждане на предварителни делегатски събрания /.

Предстоящите промени в ЗСВ и анализът на действащото законодателство дават основание да се направят **следните предложения в тази насока:**

Изборът на административен ръководител /без тези на ВКС, ВАС, ВКП/ да става по мотивирано предложение на по-горестоящия административен ръководител, или съответен брой членове на ВСС /примерно една четвърт/, а за заместник на административен ръководител по предложение на съответния административен ръководител.

Касае се за административна, ръководна и мандатна длъжност, за която не е целесъобразно и не е в интерес на съдебната система да може да се кандидатира и самопредлага всеки един магистрат от всеки един съдебен район. Административният ръководител следва да притежава редица качества, които да

се преценят от по-горестоящия ръководител и от решаващия орган – ВСС. От друга страна всеки административен ръководител носи отговорност за по-долустоящия орган на съдебната власт /Примерно – председател на ОС носи отговорност и за дейността на районните съдилища/ и следва да му се даде възможност за подбор на екипа, с който ще работи през мандата и респективно ще носи отговорност.

Заставайки явно зад определена кандидатура, по-горестоящият административен ръководител, или съответният брой членове на ВСС ще поемат отговорност и ще бъде ясно за магистрати и цялото общество кой стои зад определен кандидат за административен ръководител. В предложението ще се съдържат и мотиви, от което ще може да се правят и изводи за качествата на кандидата.

В случай, че ВСС прецени, че предложеният кандидат няма съответните качества и не го избере, по-горестоящият административен ръководител, респективно съответния брой членове на ВСС, следва да предложи нов кандидат.

Първоначалното назначаване в органите на съдебната власт /чл. 176, 178 ЗСВ/ да се ограничи за младши съдии и младши прокурори, а определените 20 % /за външния конкурс/ да се отнасят единствено до районните съдилища и районни прокуратури.

С тези промени ще се даде от една страна възможност за кариерно израстване на действащи магистрати, а от друга ще се ограничи възможността магистрати без опит и стаж в съдебната система, заемайки висока длъжност в орган на съдебната власт чрез външен конкурс, да осъществяват въззивен или касационен контрол на актовете на съдии с професионален опит, доказали своите качества.

И още нещо. Ще се избегне парадокса магистрати във ВКС или АС да придобиват статут на несменяемост.

С чл. 196 ЗСВ се регламентираха двата случая на провеждане на атестация на магистратите – при придобиване статут на несменяемост и периодична атестация на всеки четири години, считано от влизане в сила на закона /параграф 129/. За разлика от предишната редакция на чл. 196 ЗСВ атестация няма да се провежда при повишаване в длъжност, ранг или при избор на административна длъжност, а ще се вземат предвид резултатите от периодичните атестации. Това законодателно решение дава възможност за по-голяма оперативност и бързина на кадровия орган на съдебната система при преназначаване на магистрати на различни длъжности, при повишаването им в

длъжност и ранг, а от друга страна представлява стимул за магистратите за постоянство в тяхната работа и стремеж към усъвършенстване и професионално развитие.

Не особено справедливо е изменението на чл. 234, ал. 1 ЗСВ, с което като предпоставка за повишаване в ранг се въвежда изискването за положителна атестация “много добра”. Следващата по степен оценка от положителната атестация “добра” на фона на останалите /положителна – задоволителна и отрицателна/ също трябва да бъде основание за повишаване в ранг, дори и да се даде възможност за преценка на съответния административен ръководител, или на комисията по предложенията и атестирането към ВСС.

По отношение на повишаването в длъжност на магистрати /извън случаите, когато ще се избира административен ръководител или негов заместник/ следва да се даде тежест на предложението на съответния административен ръководител. В този ред на мисли е необходимо да се предвиди гласуване първо на предложението на административния ръководител /ако има такова/ и при мотивираното му отхвърляне, едва след това да се гласуват личните заявления на останалите кандидати за съответния орган на съдебната власт.

При всички случаи резултатите от атестирането на кандидатите следва да се вземат предвид.

Като алтернатива на направеното предложение, би могло да се помисли по въпроса, конкурсите за повишаване в длъжност на магистрати да се децентрализират и провеждат два пъти годишно в съответните апелативни райони. След провеждането на конкурса резултатите с класирането да се изпращат на ВСС на Република България, който с решение, съобразно своите правомощия, ще преназначи съответния магистрат.

С тази промяна ще се ускори провеждането на конкурсите, което ще доведе и до кадрова обезпеченост в органите на съдебната власт.

За да се преустанови заобикалянето на реда за повишаване в длъжност е необходимо да се помисли за ограничаване на възможностите за комнадироване на магистрати от един орган в друг орган на съдебната власт и отмяна на чл. 194 ЗСВ.

В началото на 2011 година влязоха в сила някои законодателни промени в ЗСВ –публикувани в ДВ бр. 1/ 2011 година.

С измененията на чл. 67 ЗСВ /ДВ бр. 1/11 г./ се направи опит да се синхронизира пределната възраст на съдебните заседатели с тази на

магистратите – 65 години. И ако за магистратите 65 години е възраст, след която не могат да заемат съответната длъжност в съдебната система, то за съдебните заседатели тази възраст е меродавна към момента на избирането им т.е. до края на мандата те могат да изпълняват функциите на съдебни заседатели и след тази възраст.

Законодателната промяна дава повод за размисъл и в насока за ограничаване участието на съдебни заседатели в правораздаването. Една такава насока ще сведе до минимум административно–организационните проблеми, свързани с участието на съдебните заседатели /като например – осигуряване на неизменност на състава на съда – чл. 258 НПК, отсъствия от работа, неявяване в съдебно заседание по редица обективни и субективни причини, призоваване и осигуряване за съдебно заседание, подходящо облекло, поведение по време на процеса и т.н./, а от друга страна ще се спестят и финансови средства / на съдебните заседатели се заплаща възнаграждение от бюджета на съдебната власт – чл. 73 ЗСВ /. **Няма и конституционна пречка за това решение. В чл. 123 от Конституцията на Република България се делегират правомощия на законодателя със закон да прецени, в кои случаи следва да участват съдебни заседатели.** В тази връзка при една бъдеща законодателна промяна би могло да се ограничи участието на съдебните заседатели, примерно до дела за непълнолетни, до дела за престъпления, за които се предвижда наказание лишаване от свобода повече от десет години, или друго по– тежко наказание, или до отделни видове дела по обективен критерий / Пример – Престъпления против личността/.

ЗСВ бе променен и в частта за избор на главен инспектор и инспектори, като и там бяха въведени процедури, осигуряващи публичност и участие на обществеността при избора им. **Правилото, което заслужава коментар, е въвеждането на квалифицирано мнозинство при избора на главен инспектор и инспектори.** Този вид мнозинство се оказва, че не само не гарантира прецизността и законосъобразността на избора, но и мотивира предварителни договорки между отделните парламентарно представени партии. Гласуването на кандидатите се превърна в безспорно и тайно назначение на определените кандидати, предварително предизвестени. Може да се направи извод, че изключително внимателно следва да се използва квалифицираното мнозинство от 2/3 от депутатите .

С разпоредбата на чл.173 от ЗСВ се урежда процедурата по назначение на Главен прокурор, Председател на ВКС и ВАС. Отново са застъпени публичността и участието на обществеността при избора, като са предвидени и срокове за стартиране на процедурите.

Отново е предвидено тайно гласуване и квалифицирано мнозинство—повече от 2/3 от членовете на ВСС за избора.

В ЗСВ Д.В.. брой 50 се въведе и нова глава “Разглеждане на заявления срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок” С новите разпоредби на чл.60а и следващите се урежда процедурата за подаване на заявления на граждани и юридически лица срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им за разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Предвижда се съдържание и проверка на заявлението, както и ред за изплащане на обезщетенията при констатирани забавяния от компетентните органи. Предвиждането, че дължимите обезщетения по тази глава се изплащат от бюджета на Министерство на правосъдието намалява и без това недостатъчния бюджет на съдебната власт.

В тази връзка следва да се посочи, че в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди през изминалата 2012 г. с изменение –ДВ бр. 98/ 2012 г. **се създаде нов член – чл. 2б, с който Законодателят определи, че държавата отговаря за вредите причинени на гражданите и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, параграф 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.** Със създаването на чл. 2б от цитираният закон Законодателят цели разширяване на приложното поле на закона, така че той да обхване и случаите на "забавено правосъдие", при нарушения на член 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

С разпоредбата на чл.386 от ЗСВ се създава Централно бюро за съдимост. Неговите функции фиксирани в разпоредбата на чл.386 ал.2 от ЗСВ са да събира, съхранява и актуализира данните за съдимост по ал.1, като обменя информация с бюрата за съдимост при районните съдилища и с централните органи на други държави – членки на Европейския съюз, както и със системи на Европейския съюз и на международни организации.

VII. ПО ПРАВОПРИЛОЖЕНИЕТО НА НЯКОИ ТЕКСТОВЕ ОТ ВЛЕЗЛИТЕ В СИЛА ИЗМЕНЕНИЯ В МАТЕРИАЛНИТЕ И ПРОЦЕСУАЛНИТЕ ЗАКОНИ

Постигането на справедлив, бърз и ефективен процес е предпоставка за повишаване нивото на обществено доверие към съдебната власт. Законодателните промени в НК, НПК и ГПК са положителни стъпки, въпреки че е различна степента на положителната оценка за ефекта от тяхното прилагане. Както по отношение на ГПК, така и на НПК, се наблюдават **изводи за неефективност** на някои от процесуалните институти. Затова е **не само необходимо, но и задължително да се направи анализ и оценка за**

въздействието на промените в процесуалните закони, с оглед тяхното правоприложение в практиката.

1. Наказателни дела /НК и НПК/

През отчетната 2012г. за разлика от предходните периоди се наблюдаваше **относителна стабилност в двата основни нормативни акта – НК и НПК**, отнасящи се до правораздаването по наказателните дела.

1.1 Проблеми констатирани в ОС Стара Загора и районните съдилища относно НК и НПК и правоприлагането им. Идеи за промени в законодателството

Процесът на синхронизиране на българското законодателство с европейското продължи да намира отражение и в измененията на НК. В съответствие с директива 2009/52 на Европейския парламент с **ДВ бр. 19/2012 година законодателят криминализира наемането на работа на незаконно пребиваващи чужденци в Република България - чл. 227 НК .**

Завишената степен на обществена опасност и зачестилите случаи на престъпления по транспорта, както и обществените реакции **станаха повод за законодателна промяна /ДВ бр. 60/12 г./ насочена към засилване на наказателната репресия** чрез завишаване на санкциите – въвеждане на минимум на наказанието /чл. 343, ал.3, б.“А” НК, чл. 343, ал. 1, б. “В” НК/ и завишаване на максимума, както и чрез въвеждане на нови хипотези за квалифицирания състав на чл. 343, ал. 3 НК – “без правоспособност или на пешеходна пътека”.

Стабилност се наблюдаваше и в нормативната база на основния процесуален закон /НПК/, който има функция да осигури правилното приложение на материално–правните норми и реализацията на наказателната отговорност.

В тази връзка измененията в НК наложиха и изменения в НПК с ДВ бр. 60/12 г.

С изменението на чл. 381, ал. 2 НПК се въведе забраната за прекратяване на наказателното производство със споразумение в случаите на причиняване на смърт / без значение формата на вина /. При този съставомерен резултат се разшири и възможността за налагане на мерки на процесуална принуда / чл. 68, ал. 1 НПК /.

Посочените законодателни промени в областта на наказателното правораздаване следва да бъдат подкрепени като важна предпоставка за

намаляване броя на престъпленията, но без да се подценява и въпросът за превенцията.

Същевременно, следва да се отбележи, **че ограничаването на приложното поле на споразумението и другите горепосочени законодателни промени, не съставляват гаранция за постигане на търсения ефект от строги наказания.** Дори и след като отпадна възможността за приключване на наказателното производство със споразумение в случаите на катастрофа със смъртен изход, в закона стои възможността за съкратено съдебно следствие. **Щом има признание на подсъдимия на описаните в обвинителния акт фактически положения, подкрепено еднозначно от събраните по делото доказателства, задължение на съда е да проведе съкратено съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК – без значение какво е становището на пострадалия или на наследниците му. При тези условия съдът е длъжен да определи наказание лишаване от свобода, което да намали с една трета.** При наличие на многобройни и/или изключителни смекчаващи отговорността обстоятелства съдът следва да приложи нормата на чл.55 от НК. В този случай е възможно и да не се налага наказанието лишаване от право да се управлява МПС. Както при разглеждане на делото чрез съкратено съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК, така и при разглеждането му по общия ред, наказанието лишаване от свобода може да бъде отложено по реда на чл.66 от НК. Съдът е длъжен да приложи института на условното наказание, когато са налице условията за това. Това е така, тъй като всяко наказание трябва да бъде наложено както в рамките на съответната санкция, предвидена в особената част на НК, така и индивидуализирано с оглед личността на извършителя на престъплението и характеристиките на деянието.

Следователно спорно е доколко обществените частичните реформи на НК и НПК се явяват адекватният механизъм за удовлетворяване на обществените очаквания на пострадалите от пътнотранспортни злополуки и на роднините на жертвите от такива за строги наказания.

Промяната в НПК, която заслужава внимание, е извършена с брой 60 на Д.в. в сила от 08.09.2012г. – **разширява се кръгът на престъпленията при които може да се наложи от прокурора принудителната мярка “Забрана за напускане пределите на страната”**

И тази година не приключи без да се въведат задължителните за последните години **промени в областта на уредбата на специалните разузнавателни средства:**

Съгласно чл. 141 а от НПК “Към протокола за разпит се прилагат искането за използване на служителя под прикритие и разпорежданията по чл.174 ал.6 и чл.175 ал.2 от НПК.” Въвежда се изискване за водене на специален регистър. Урежда се

реда за издаване и прилагане на писмени декларации от служителите под прикритие, както и за завеждането на специален регистър за исканията за разрешение и използване на СРС.

С промяната на чл.215 и чл.245 от НПК **се разширяват правомощията на прокурора при престъпления извършени от неизвестен извършител по отношение и на ДАНС, и на Агенция „Митници“, във връзка с издирването на неизвестните извършители.**

С промяната на разпоредбата на чл.411а в правомощията на специализирания съд е определена подсъдността при връзка между делата , когато едното от тях е подсъдно на специализирания наказателен съд.

Във връзка с противоречивата съдебна практика по наказателни дела, през 2012г. ВКС се произнесе с тълкувателни решения, които съдиите от наказателна колегия при ОС Стара Загора обсъдиха, изразиха своите становища, като предложиха и законодателни промени:

– По отношение необходимостта от задължително изменение на взета МН в по – тежка при постановяване на нова осъдителна присъда от въззивния съд. С постановяването на ТР №3/15.11.2012 год. по ТД №3/2012 год. на ВКС на този въпрос беше даден отговор в насока произнасяне при наличие на предпоставките визирани в чл.66,ал.І от НПК

–По отношение някои въпроси за разглеждането на гражданския иск в наказателния процес при настъпване на основанията за погасяване на наказателното преследване в хипотезите на изтекла давност, последвала амнистия или смърт на дееца

Съдиите от ОС Стара Загора коментираха и изразиха своето становище, а именно, когато основанията за погасяване на наказателното преследване са настъпили пред въззивната, или касационната инстанция и при наличие на постановен първоинстанционен акт по същество на делото, **въззивният съд следва да се произнесе по същество по гражданския иск, след отмяна на първоинстанционната присъда в наказателното производство, поради настъпила давност или амнистия, като изводите относно деликта се основават на приетите за установени факти в съдебния акт на първата инстанция.** Съдиите от Наказателно отделение при ОС Стара Загора считат, че при констатиране наличието на някое от основанията по чл. 79, ал. 1 НК и/или изтичане на петгодишната погасителна давност по чл.110 ЗЗД, **съдът следва да се произнесе и по гражданската претенция за обезвреда по същество.**

В хода на изготвяне на настоящия доклад беше изготвено ТР №1/04.02.2013 год. по ТД №2/2012 год. на ВКС, което за удовлетворение и оценка на професионализма на съдиите от ОС Стара Загора, беше в насока на застъпеното становище от съдиите от окръжния съд.

В заключение следва да се добави, че промяната в обществените отношения през последните години изисква не частично коригиране на съществуващи правила, а създаване на нов Наказателен кодекс, в който да бъде преосмислена и променена системата на наказанията /някои от съществуващите наказания като лишаване от право на получени ордени, почетни звания и отличия, както и обществено порицание напълно са изгубили значение в съвременните условия/. От съществено значение е **извършването на прецизен преглед на съставите в Особената част на НК в насока за определяне на престъпленията, които са изгубили обществената си опасност и тяхната декриминализация. Необходимо е още осмисляне на нуждата от **формулиране на нови състави, които да дадат защита на обществени отношения**, възникнали или претърпели съществена промяна в последните години. Всякога обаче, осъществяването от страна на държавата на ефективна дейност по противодействие на престъпността, предпоставя предварително обявяване и обсъждане на проектите за нови закони, или за изменение на действащите. **Позицията на действащи магистрати е необходимо и достатъчно условие за създаването на работещ закон.****

Продължават проблемите с **вещите лица при наказателните дела**.

От една страна липсват компетентни специалисти, което е проблем при критериите за подбор и вписване в списъците за вещите лица. Подходът е чисто формален и при изпълнени изисквания включени в чл.13 от Наредба №3/2012 год. на М-ра на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, обикновено лицето се включва в списъците. Оказва се, че само наличието на съответна квалификация и специалност, не гарантира изготвяне на качествени заключения.

При сегашните бюджети на съдилищата се стига в определени случаи до нелицеприятни ситуации, свързани с претендирани възнаграждения от вещи лица. **Преди време се обсъждаше създаване специален закон за вещите лица. Намирам, че сегашната ситуация показва наложителността на такъв закон**, който аналогично на Закона за правната помощ да освободи от допълнителни задължения и без това крехкия баланс на всеки отделен съд и системата като цяло.

2. Граждански дела /ГПК/

Стабилност се наблюдаваше и в нормативните актове свързани с **правораздаването по гражданските дела**. Въпреки това обаче възникнаха и някои затруднения свързани с **правоприлагането на действащите**. Част от тях бяха поставени и разглеждани в предходните отчетни доклади.

С оглед **необходимостта от конкретни идеи за промени** в гражданското законодателство, следва **кратък анализ на проблемите, констатирани в ОС Стара Загора относно ГПК и правоприлагането му в практиката**.

2.1 Проблеми констатирани в ОС Стара Загора относно ГПК и правоприлагането по отношение на гражданските дела. Идеи за промени в законодателството

Съгласно чл. 418, ал.5 ГПК, когато съдът издаде заповед за изпълнение въз основа на заявление с представен документ по чл.417 ГПК, връчването на тази заповед се извършва от съдебния изпълнител. Заповедите по чл.410 ГПК се връчват по реда на чл.42 ГПК – от служител на съда, по пощата, или чрез куриерска служба с обратна разписка, или чрез общината или кметството, ако в мястото на връчването няма съдебно учреждение. **Поради предвидения различен ред за връчване на двата вида заповеди, делата, образувани по чл.417 ГПК, се трупат в деловодството, тъй като връчването става несвоевременно. Затова е необходимо текстът на чл.418, ал.5 ГПК да отпадне, като заповедите, издадени въз основа на документ, да се връчват по реда на чл.42 ГПК така, както и заповедите, издадени по чл.410 ГПК.**

Според чл. 72, ал.1 ГПК за предявените с една молба кумулативно съединени искове се събира държавна такса по всеки един иск. Проблемът възниква, когато с една искова молба са предявени няколко кумулативно съединени иска, в т.ч. и за обезщетение за забавено плащане, чиято цена е под 1250 лв. На практика се получава така, че **за малки суми ищецът дължи държавна такса не по-малко от 50 лв. – чл.2 от Тарифа за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК, за всеки отделен иск, тъй като текстът на чл.55, ал.3 ГПК /отм./ не е възпроизведен в новия ГПК, което се отчита като пропуск и социална несправедливост.**

Съгласно чл.84 от Правилника за администрацията в районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища, издаден от ВСС, обн. ДВ, бр.66 от 18.08.2009г., призовкарите връчват призовките и съдебните книжа съгласно изискванията на процесуалните закони.

В ГПК не е предвиден срок за връчване на съобщенията и призовките. Липсата на установен в правилника срок за връчване на съобщенията води до забавяне на хода на производството. В същото време чл.13 ГПК задължава съдът да разглежда и решава делата в разумен срок.

Продължават проблемите в практиката, породени от законодателната неяснота относно подсъдността на делата за настаняване извън семейството. Разпоредбата на чл.27, ал.2 от Закона за закрила на детето предвижда, че когато е извършено настаняване извън семейството по административен ред, искането за настаняване следва да бъде направено от дирекция "Социално подпомагане" до районния съд по настоящия адрес на: 1. детето – при спешни мерки; 2. родителите –във всички останали случаи. Удачно е местната подсъдност на делата за настаняване извън семейството да се обвърже единствено с адреса на родителите.

Идеите за промени в законодателството по отношение на гражданските дела, гледани в окръжен съд, са в следните насоки:

– Включване на нова Глава 26а или 27а "Осиновяване" в Част "Особени иски производства" на новия ГПК във връзка с кратките 14 – дневни срокове по чл.97, ал.1 и чл.98, ал.2 от новия СК;

– Изрично записване в Глава 25 "Бързо производство" в чл.310, т.5 ГПК и на делата за осиновяване и за поставяне под запрещение във връзка с чл.97, ал.1 и чл.98, ал.2 от новия СК;

– Осигуряване на служебни повереници – адвокати по ЗПП на лицата, за които се иска поставяне под запрещение;

– Съкращаване на срока по чл. 76, ал.1 от ЗОПДНПИ от 3 месеца на 1 месец от публикацията в Държавен вестник;

2.2. Проблемите, констатирани в ОС Стара Загора относно ГПК и правоприлагането по отношение на търговските дела. Идеи за промени в законодателството

– **Двойната размяна води до забавяне насрочването на делата в съдебно заседание и до излишно натрупване на факти и обстоятелства, които са извън спорния предмет. Считаме, че разпоредбите за двойната размяна при търговските дела – първа инстанция в Окръжен съд следва да**

бъдат отменени и тези дела да се разглеждат по общия исков ред с единична размяна на книжа.

– Да се уреди въпроса след като е извършена размяна на книжа при заведен частичен иск, **следва ли да се извършва такава размяна на книжа и при завеждане на иска за остатъка от претендираното вземане.**

–. Предвидените в § 5г от ЗТР **срокове за унищожаване на фирмените дела** на прекратените и служебно заличените еднолични търговци, както и фирмените дела на прекратените по § 5 ал. 2 и непререгистрирани търговски дружества и кооперации **са неприемливо дълги** и ще ангажират работата на фирменото отделение за дълъг период от време. Разпоредбата на § 6 ЗТР е неясно формулирана и дава възможност за различно тълкуване – кои точно започнали регистърни производства следва да бъдат приключени от съда по досегашния ред.

–Производството по несъстоятелност

Съгласно чл. 613а ТЗ постановените от окръжните съдилища решения по посочените текстове от ТЗ, подлежат на обжалване по общия ред на ГПК – в двуседмичен срок пред съответния апелативен съд, а съгласно чл. 633 от ТЗ решенията по чл. 630 и чл. 632, както и решението, с което се отхвърля молбата подлежат на обжалване в 7-дневен срок от вписването в търговския регистър, респективно от датата на съобщаването. **Налице е противоречие относно срока на обжалване.** Същото се отнася и за предвидения срок за обжалване по чл. 613а ал.3 ТЗ.

Да бъде посочено изрично за всеки акт на съда по несъстоятелност в различните фази на производството **кога подлежи на вписване и обявяване в търговския регистър.**

В практиката на ОС Стара Загора и през 2012г. бе констатирано, че се **увеличава броя на производствата, инициирани по молба на длъжника, при което не следва по реда на чл. 629 ал. 1 изр. 1 от ТЗ съдът да се произнася незабавно в закрито заседание, а следва, както и при състезателното производство, съдът да има възможност да назначи икономическа експертиза и да събере необходимите доказателства, за да се прецени дали по отношение на съответния търговец са налице предпоставките за откриване на производство по несъстоятелност.** Считаме, че експертизата е необходима, за да се изясни

финансовото състояние на длъжника, както и да се установят по счетоводни данни всички кредитори на длъжника, които съгласно чл. 629б ТЗ да бъдат задължени да предплатят начални разноси за производството по несъстоятелност. Процента на дела образувани по молба на длъжника е много по –висок от тези образувани по молба на кредитор.

Много често възникват **проблеми във връзка с разноските по производството по несъстоятелност**. Налице са дела, по които длъжникът е обявен в несъстоятелност и следва да се водят отменителни иски, като кредиторите не заплащат разноси за воденето на тези иски. В такъв случай следва ли, когато кредиторите не желаят да приключи производството по несъстоятелност и желаят да се водят отменителни иски, а не заплащат разноси да се приложи разпоредбата на чл. 632 ал.5 ТЗ , като преди това съдът е указал да предплатят разноси по реда на чл. 629б ТЗ.

Следва да се **усъвършенстват правилата за продажбата** чрез пряко договаряне по реда на чл. 718 ТЗ, като се създаде по-подробна уредба по реда и начина на извършване на тази продажба.

Да се определят точни критерии при определяне на началната дата на неплатежоспособност, от която произтичат съществени правни последици за субектите в и извън производството по несъстоятелност.

Разпоредбата на чл. 646 ал. 1 т. 1 от ТЗ да претърпи нова редакция, при която да се разграничават действията, увреждащи масата на несъстоятелността и сделките от нормалния търговски оборот.

Необходимо е да се извърши цялостна реформа на производството по несъстоятелност, тъй като в момента производството е бавно и неефективно, правят се огромни разноси по движението на делата, вместо да се удовлетворяват вземанията на кредиторите. Следва синдиките да носят по-голяма отговорност, като им се предостави по – голяма самостоятелност.

2.3 Проблемите, констатирани в годишните отчетни доклади на районните съдилища в региона, относно ГПК и правоприлагането му в практиката. Идеи за промени в законодателството

През 2012 г. Законодателят е предвидил промени в ГПК имащи отношение към принудителното изпълнение. Същите са обнародвани в ДВ бр. 49 от 2012 г. на 29.06.2012 г.. Някои влизат в сила в 3 дневния срок от обнародването им, а някои от 1.01.2013 г.

Създадена е нова алинея 4 на чл. 73 ГПК относно държавните такси. Според нея процентът на пропорционалната такса по изпълнителните дела намалява с увеличаване на интереса, като таксата не може да надвишава максималния размер, определен в тарифата по ал.3. Пропорционална такса за опис се начислява върху по-малката сума от цената на описаната вещ и от паричното вземане. Сборът от всички пропорционални такси за сметка на длъжника или вискателя в едно изпълнително производство не може да надвишава една десета от задължението, освен когато техният минимален размер, определен в тарифата, надвишава този размер.

Създадена е нова ал. 3 на чл. 79 ГПК уреждащ разносните по изпълнението, според която държавна такса не се събира за извършване на опис на имущество в срока за доброволно изпълнение.

Допълнена е т.6 на чл.433, ал.1 от ГПК, според която изпълнителното производство се прекратява с постановление, когато не са заплатени дължимите авансово такси и разноси по изпълнението, освен в случаите на чл. 83;

Създаден е нов чл. 450 а /в сила от 01.01.2013 г./, който въвежда нов начин за налагане на запор върху вземане на длъжника по сметка в банка – чрез запорно съобщение в електронна форма, подписано с квалифициран електронен подпис. Разяснено е, че се създава Единна среда за обмен на електронни запори като средство за налагане на запор върху вземане на длъжника по сметка в банка, чрез което да се скъсат сроковете за ефективно налагане на обезпечителните мерки и да се спестят разходите по кореспонденция с третите задължени лица. Уточнено е, че по този начин се урежда ефективно средство за бърза електронна комуникация между органите на принудително изпълнение и банките, в качеството им на адресати на запорни съобщения.

Изменя се и начина на разгласяване /обявяване/ на продан в сила от 01.01.2013 г. чрез допълване на чл. 487 ал. 2, а именно: "Обявлението се поставя на съответните места в канцеларията на частния съдебен изпълнител, в сградата на районния съд, в общината или кметството по местонахождението на имота, на самия имот и се публикува на интернет страницата на окръжния съд по местоизпълнението, и то най-малко един ден преди посочения в обявлението ден за започване на проданта."

Промените през 2012г. в ЗТР са насочени предимно в попълване на празноти относно заличаване и прекратяване на дейността на търговците, на които е отказана пререгистрация. Регламентират се нови права на законните представители на непререгистрираните търговски дружества и кооперации с прекратена дейност, насочени към обявяването им в несъстоятелност, съответно пререгистрация и обявяване в ликвидация. Въвежда се служебна пререгистрация на търговците въз основа на акт на съда по несъстоятелността. От 01.07.2012г. длъжностното лице по регистрация трябва да дава указания на заявителя за отстраняване на нередовността, които се оповестяват по електронната партида на търговеца, като при неизпълнение в срок се постановява отказ. В края на 2012 година Агенция по вписванията осигури достъп на специалистите във службите по вписвания до търговския регистър, и от началото на 2013 година се издават всички видове удостоверения от същия, което улеснява гражданите.

Направени са следните препоръки:

– По отношение на Семейния кодекс

Удачно би било законодателят **чрез изменения на чл. 59, ал. 9 СК да даде възможност за постигане на спогодби** и при изменение на постановените мерки за отношения родители – деца.

След като има законова възможност съпрузите да определят първоначалните мерки на лични отношения с децата и съдът да одобри спогодбата /чл.51,чл.59,ал. 1 СК / логично следва да има законова възможност и в случаите на чл. 59, ал. 9 СК. По този начин освен бързина и процесуална икономия ще се зачита и общата воля на родителите при бъдещият режим на отношения с децата им.

В случаите на разпореждане с имуществото на детето разпоредбата на чл. 130, ал. 3 СК се явява неадекватна на съвременните обществено икономически условия. Касае е се за действия на съда при условията на “безспорна съдебна администрация” и необходимостта от становище на ДСП води до ненужно забавяне на разпоредителните действия, което забавяне в определени случаи може да бъде и против интересите на детето.

Удачно би било чрез законодателна промяна действията по издаване на разрешения за разпореждане с имуществото на децата да се делегират на ДСП отдел “Закрила на детето”, а отказите да бъдат контролирани от съда. Такова законодателно решение ще доведе до по-голяма оперативност и бързина и ще спести на страните съответните съдебни такси.

– По отношение на Закона за закрила на детето

В производството по чл. 26, ал. 2 от Закона за закрила на детето съдът в процеса на практика преповтаря административната процедура по настаняване на детето. **С оглед процесуална икономия удачно би било съдът да се произнася единствено в случаите на жалба, а настаняването да се извършва по административен ред от ДСП отдел “Закрила на детето”.**

В този смисъл следва да се предприеме законодателна промяна на чл. 15 от Закона за закрила на детето като изслушването се остави на преценката на съда, а не да е задължително във всички случаи на навършени 10 години на детето.

Участието на ДСП във всички съдебни производства, когато се засягат интересите на детето в редица случаи затормозява процеса. Би могло да се мисли за една **по–радикална промяна на законодателството в тази насока** като се ограничи задължителното участие на ДСП или необходимостта от участие да се преценява от съда.

През 2012г. ОС Стара Загора затвърди и доразви образа си като стабилна, отговорна и високо професионална институция, извоюва достойно място в системата на съдебната власт и показва със своята работа на обществото, че е създаден ефикасен механизъм за подобряване на съдопроизводствения процес. Убеден съм, че връщането на доверието на хората към правораздаването у нас може да бъде постигнато единствено с обединените усилия на всички органи, които имат отношение към работата на съдебната система. Това е пътят за постигането на бързо, качествено, прозрачно и справедливо правосъдие.

В тази връзка бих искал най– сърдечно да благодаря на всички съдии и служители за положените усилия, професионализъм и всеотдайност, като съм убеден, че получените резултати в края на 2012г. ще донесат удовлетворение на всички нас и ще създадат нагласа във всеки един обикновен човек, гражданин на Република България, че съдът е справедлив и безпристрастен – гарант за правата на гражданите и обществения интерес, чрез утвърждаване върховенството на закона.

Административен ръководител

Председател

на Окръжен съд Стара Загора:

/Тоньо Тонев/